

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Obor Trestní právo

Katedra trestního práva

Rigorózní práce

**Trestní postih výroby, šíření a jiného protiprávního nakládání
s omamnými a psychotropními látkami a s jedy**

Mgr. Dušan Gaľo

2013/2014

„Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma Trestní postih výroby, šíření a jiného protiprávního nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

.....

Obsah

Úvod	6
1 Omamné a psychotropní látky	9
1.1 Omamné a psychotropní látky – pojem a zacházení s nimi	12
1.1.1 Omamné a psychotropní látky, pomocné látky, prekursory a jiné pojmy ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb.	12
1.1.2 Zacházení s návykovými látkami	16
1.2 Omamné a psychotropní látky – vývoj trestněprávní úpravy.....	18
2 Omamné a psychotropní látky – úprava dle TrZ.....	27
2.1. Kvantitativní určení množství omamných a psychotropních látek jako znak skutkových podstat drogových trestných činů.....	27
2.1.1 Úprava platná v České republice.....	27
2.1.2 Úprava platná na Slovensku	35
2.1.3 Úprava platná v Polsku	37
2.1.4 Úprava platná v Anglii a Walesu	38
2.2 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami	40
2.2.1 Skutková podstata trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	40
2.2.2 Zvlášť přitěžující okolnosti	45
2.2.3 Statistika páčání nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami	54
2.3 Přechovávání omamných a psychotropní látek a jedů	57
2.3.1 Kategorizace omamných a psychotropních látek pro potřeby § 284 Trestního zákoníku	57
2.3.2 Skutková podstata trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	60
2.3.3 Struktura skutkové podstaty podle § 284 odst. 1 TrZ - přechovávání konopí a jeho derivátů.....	60
2.3.4 Struktura skutkové podstaty podle § 284 odst. 1 TrZ - přechovávání ostatních omamných a psychotropních látek	64
2.3.5 Přechovávání omamné a psychotropní látky ve větším rozsahu.....	66
2.3.6 Přechovávání omamné a psychotropní látky ve značném rozsahu	67
2.3.7 Statistika páčání trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	68

2.4	Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	71
2.4.1	Skutková podstata trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	71
2.4.2	Zvlášť přitěžující okolnosti	74
2.4.3	Statistika páchaní trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	75
2.5	Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky	77
2.5.1	Skutková podstata	77
2.5.2	Zvlášť přitěžující okolnosti	79
2.5.3	Vztah k jiným trestným činům	81
2.5.4	Statistika páchaní trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky	82
2.6	Šíření toxikomanie	85
2.6.1	Skutková podstata	85
2.6.2	Zvlášť přitěžující okolnosti u trestného činu šíření toxikomanie.....	88
2.6.3	Statistika páchaní trestného činu šíření toxikomanie	91
3	Instituty trestního práva procesního určené k boji proti drogové kriminalitě	93
3.1	Spolupracující obviněný a korunní svědek jako instituty trestního práva procesního v boji s drogovou kriminalitou	95
3.1.1	Podstata institutu spolupracujícího obviněného a korunního svědka.....	95
3.1.2	Spolupracující obviněný v českém právním řádu	96
3.1.3	Institut spolupracujícího obviněného v trestním řízení	98
3.1.4	Institut spolupracujícího obviněného ve vztahu k aplikaci zásady legality v trestním řízení.....	103
3.2	Dohoda o vině a trestu a využití tohoto institutu v řízení o drogových deliktech.....	106
3.2.1	Dohoda o vině a trestu – podstata institutu	107
3.2.2	Dohoda o vině a trestu ve vztahu k trestněprocesním odklonům.....	108
3.2.3	Dohoda o vině a trestu – právní úprava.....	109
3.2.4	Sjednávání dohody o vině a trestu.....	109
3.2.5	Sjednávání dohody o vině a trestu.....	112
3.2.6	Obsah a náležitosti dohody o vině a trestu	113
3.2.7	Schvalování dohody o vině a trestu.....	116
3.2.8	Postavení státního zastupitelství – veřejné žaloby	119
3.2.9	Postavení obviněného a obhájce.....	120
3.2.10	Postavení poškozeného	122

3.2.11 Právní úprava postavení poškozeného v řízení o vině a trestu.....	123
3.2.12 Otázka využití v praxi	125
3.3 Zásahy do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv.....	127
3.3.1 Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování.....	127
3.3.2 Zadržení zásilky	128
3.3.3 Otevření zásilky.....	131
3.3.4 Záměna zásilky.....	134
3.3.5 Sledování zásilky.....	137
3.3.6 Využití při stíhání drogových trestných činů	138
Závěr.....	140
Summary	145
Seznam použitých pramenů a literatury:	148
Knížní zdroje:.....	148
Články:	151
Internetové zdroje:.....	153
Judikatura soudů:.....	153
Elektronické zdroje:	157
Právní předpisy:.....	159
Příloha 1	163
Příloha 2	174
Příloha 3	182
Příloha 4	196
Příloha 5	198

Úvod

Omamné a psychotropní látky a jedy (dále jen „omamné a psychotropní látky“) jsou nedílnou součástí naší civilizace a lidského života vůbec. Navzdory ještě pořád rozšířenému mýtu o tom, že omamné a psychotropní látky a všechny problémy s nimi spojené zasáhly Českou republiku až po změně společenského zřízení v roce 1990, se nejedná o fenomén moderní doby, ale o problematiku, jež sahá daleko do minulosti. Problematika omamných a psychotropních látek je značně kontroverzní a současně předmětem zájmu mnoha vědních oborů. Není tak překvapením, že se jedná o vysoce závažnou otázku, na niž existuje celá řada diametrálně odlišných názorů.

Právní úprava nakládání s omamnými a psychotropními látkami prošla a neustále prochází změnami tak, jak se mění společenské zvyklosti a pohledy lidí na tuto problematiku. Změnami kromě režimu nakládání s těmito látkami prochází i jejich definice, resp. okruh látek, které lze za ně považovat. Pohled lidské společnosti na omamné a psychotropní látky se, jak bude blíže uvedeno v samotné práci, měnil od volně obchodovatelného zboží a výnosného artiklu, přes obecně a hojně používané medikamenty až k následné restrikci a trestní represi.

Problematika omamných a psychotropních látek je kromě neustálého vývoje charakteristická i svou různorodostí a univerzálností s jakou zasahuje všechny společenské vrstvy. Tyto látky jsou přítomny ve všech společenských vrstvách u širokého spektra osob, od příslušníků nejnižších sociálních vrstev jako jsou osoby bez domova (i když zde může být zneužívání omamných a psychotropních látek příčinou, a nikoliv důsledkem, jejich nízkého sociálního postavení) nebo osoby živící se prostitucí až po členy elit. Při boji s protiprávním nakládáním s těmito látkami jsou tak orgány činné v trestním řízení konfrontovány se širokým spektrem pachatelů trestných činů, mezi něž patří nejen koncoví uživatelé, ale i s osoby, pro které je prodej a jiný druh distribuce omamných a psychotropních látek zdrojem obživy. Kromě toho se nesmí zapomínat na skutečnost, že omamné a psychotropní látky jsou pro jejich postavení mimo meze zákona, jedním z hlavních obchodních artiklů organizovaného zločinu. Jedná se totiž o „zboží“, po němž existuje relativně vysoká poptávka, která je zároveň potlačovaná státní mocí. Konzumenti těchto látek jsou tak při absenci oficiálního zásobování odkázáni na služby kriminálních sociálních elementů, které rychle nastoupili na místo státní moci a soukromého sektoru jako distributora omamných a psychotropních látek a kterým

taková situace vyhovuje. V neposlední řadě se s omamnými a psychotropními látkami spojují zdravotní a sociální problémy. Tyto látky, resp. jejich užívání zasahuje kromě nervové soustavy i celý organismus člověka, u kterého způsobuje vedle závislosti i celou řadu jiných zdravotních problémů. Nelze zanedbávat i zdravotní rizika spojená s aplikací těchto látek, kde se problémem jeví zejména jejich intravenózní aplikace za pochybných podmínek. Abúzus těchto látek rovněž typicky vede k sociální devastaci nejen uživatele, ale i jeho nejbližšího okolí. Tato práce však s ohledem na to, že není dílem psychologa, neposkytuje odpovědi na důvody vzniku zneužívání, nebo jak trefně poznamenává literatura „*nadužívání*“ omamných a psychotropních látek a na otázku, zda a jak lze tento sociální fenomén eliminovat, nebo alespoň zmírnit.

Text samotné práce je členěn do tří samostatných kapitol, které se zaměřují na různé aspekty problematiky omamných a psychotropních látek a trestněprávní reakce na tuto otázku. Jednotlivé kapitoly práce jsou následně členěny na podkapitoly a oddíly tak, aby ve svém souhrnu tvořily kompaktní celek zaměřený na daný aspekt zkoumané problematiky.

První kapitola je věnovaná omamným a psychotropním látkám jako takovým. Tato kapitola se zabývá ve své první části historií omamných a psychotropních látek a jejich abúzu zejména v období novověku až do současnosti a snaží se čtenáři poskytnout stručný ale přesto výstižný pohled na tuto problematiku. Tento pohled je spojen s úvodem do problematiky zacházení s omamnými a psychotropními látkami tak, jak tuto problematiku upravují předpisy zejména správního práva. Obsahem druhé části této kapitoly je nastínění vývoje trestní represe nedovoleného zacházení s omamnými a psychotropními látkami od první poloviny dvacátého století až do současnosti.

Druhá kapitola se zabývá problematikou z pohledu trestního práva hmotného upravenou zejména ve skutkových podstatách trestných činů uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku. Jednotlivé podkapitoly a jejich oddíly jsou věnovány analýze trestných činů postihujících neoprávněné zacházení s omamnými a psychotropními látkami a ostatními souvisejícími trestnými činy. Tato část práce se neomezuje jen na pouhý opis *de lege lata*, ale poskytuje i rozbor vývoje jednotlivých skutkových podstat spojený s kritickým rozбором a nastíněním vývoje páchaní jednotlivých trestných činů. Lze tedy říci, že v druhé kapitole je koncentrována hmotněprávní část materie.

Třetí a poslední kapitola této práce se zaměřuje na vybrané instituty trestního práva procesního používané v boji s tzv. drogovou kriminalitou. Vzhledem ke skutečnosti, že represe drogových trestných činů je značně obsáhlou a různorodou činností orgánů činných

v trestním řízení, ji nelze postihnout jako celek, ale je zvolena cesta analýzy vybraných trestněprocesních institutů a jejich hlavních rysů ve spojení se zhodnocením jejich účinnosti v boji s tzv. drogovou kriminalitou.

V případě problematiky omamných a psychotropních látek se jedná o vysoce závažnou problematiku, již je věnována značná pozornost. Současně probíhá boj mezi státní mocí, která užívání těchto látek a nakládání s nimi omezuje, a osobami, jež tyto látky konzumují, ale zejména distribuují. Tato práce si tak klade za svůj cíl analýzu historického vývoje, ale i současné právní úpravy šíření, výroby a nakládání s omamnými látkami a zejména úpravu trestní represe v této oblasti.

1 Omamné a psychotropní látky

Drogy, jak jsou omamné a psychotropní látky souhrnně běžně nazývány, resp. problematika jejich výroby, distribuce a zneužívání jsou považovány veřejností, jak odbornou, tak laickou, za jeden z nejpálčivějších sociálních problémů naší doby. Jedná se totiž o fenomén, jenž zasahuje jak do zájmů státní moci a elit, tak do života řadových občanů. Drogy ohrožují jak běh celé společnosti a hospodářství, tak i životy jednotlivců a jejich blízkých. Jedná se tak o problém nejen právní či ekonomický, ale i sociální.¹

Nejedná se přitom, navzdory populárnímu mýtu, o fenomén, jenž by do života naší společnosti vstoupil až v poslední době, resp. po změně společenského zřízení v roce 1989. Zneužívání omamných a psychotropních látek obsažených v rostlinách nebo houbách nejrůznějšího druhu, případně vyrobených syntetickou cestou, pro jejich léčivé, bolest tlumící ale i opojné účinky provází lidstvo už od počátku existence lidského rodu.² Počátek užívání omamných a psychotropních látek lidmi lze datovat nejpozději do období pozdního paleolitu, do období před 45-35 000 až 10 000 lety. Poznatek, že některé rostliny, případně houby nebo jejich části lze konzumovat, případně jinak požívat pro jejich opojné účinky, přišel s přirozeně se rozšiřujícími znalostmi lidí o rostlinách a jejich hospodářském využití.³ Počátek největšího rozmachu toxikomanie v západních zemích lze však skutečně datovat až přibližně do poloviny dvacátého století.⁴

Počátky tzv. drogové kultury lze tedy shledávat už v období pravěku a užívání omamných a psychotropních látek se od té doby stalo nedílnou součástí lidské kultury. S probíhajícím společenským rozvojem a technickým pokrokem docházelo ke změnám a celkovému rozšiřování okruhu látek využívaných kvůli jejich opojným účinkům. „Nové“ omamné a psychotropní látky byly v období starověku, středověku raného novověku vedlejším produktem zejména nových geografických objevů a navazování obchodních kontaktů. Evropané se touto cestou seznámili s účinky konopí (Blízký východ), koky (Jižní Amerika) a opia (Indie). V období novověku se stal obchod s omamnými a psychotropními

¹ SVATOŠ, R. Drogová kriminalita. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2010, s. 126. in SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2010, 174 s.

² ŠTABLOVÁ, R. Návykové látky a kriminalita. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 426. in NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J.; BRAPCOVÁ, I. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 s.

³ NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, s. 9

⁴ KUČHTA, J. Drogy a kriminalita. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 524 in VÁLKOVÁ, H.; KUČHTA, J.; BURIÁNEK, J. et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s.

látkami výnosným obchodním artiklem a i důvodem četných válečných konfliktů.⁵⁶ Zpočátku byly omamné a psychotropní látky exportovány evropskými koloniálními mocnostmi do zejména asijských kolonií a států, jako byla například Čína. Drogy se však nevyhnuly ani obyvatelstvu evropských států. V Evropě se zpočátku jednalo jen o okrajový fenomén, který se týkal zejména cestovatelů, kteří si svůj (zlo)zvyk přinesli ze svých cest po mimoevropských zemích. Ve Velké Británii, jako v první evropské zemi potýkající se s vlnou užívání omamných a psychotropních látek, se koncem 18. století rozšířilo užívání opia mezi umělci za účelem posílení jejich tvůrčích schopností. Mimoto se užívání těchto látek šířilo ve vyšších vrstvách společnosti. Dalším fenoménem, který značně přispěl k rozšíření toxikomanie v Evropě 19. století, bylo medicínské užití omamných a psychotropních látek k tlumení bolestí zejména u raněných vojáků.⁷⁸ Za zlaté období toxikomanie v Evropě lze označit období konce 19. století. Začátkem 20. století⁹ však dochází k tomu, že evropské státy si začínají uvědomovat hrozbu rostoucího užívání omamných a psychotropních látek pro svá hospodářství a snaží se této hrozbě čelit.¹⁰

Produktem úsilí mezinárodního společenství bylo zejména přijetí řady mezinárodních smluv dopadajících na kontrolu, zacházení a pohyb omamných a psychotropních látek a opatření směřujících k odhalení protiprávního obchodu s nimi. Zneužívání narkotik se však v meziválečném období účinně omezit nepodařilo. Jiná situace nebyla ani v Československu, jehož právní řád byl ve vztahu k tzv. drogovým deliktům, tedy deliktům spočívajícím v nedovoleném zacházení s omamnými a psychotropními látkami, značně laxní a dlouho byly jen správními delikty. V Československu, zejména v Praze však bylo v jistých společenských kruzích, zejména mezi umělci a prostitutkami zaznamenáno užívání morfinu a kokainu. Československo však fungovalo i jako tranzitní země, např. pro transport opia z Turecka¹¹

⁵ Obchod s drogami tvořil značnou část aktivit Britské Východoindické společnosti s Čínou od 18. století. V století devatenáctém vedl rozmach užívání opia v Číně k tzv. Opiovým válkám v rocích 1839-1842 a 1856-1860.

⁶ NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, s. 52

⁷ NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, s. 62

⁸ KUBÁNEK, V.; POLÍVKA, L.; *Drogy a jejich účinky na lidský organizmus*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, s. 12

⁹ ŠTABLOVÁ, R. Návykové látky a kriminalita. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 438. in NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J.; BRAPCOVÁ, I. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 s.

¹⁰ NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, s. 84

¹¹ KUČTA, J. *Drogy a kriminalita*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 524 in VÁLKOVÁ, H.; KUČTA, J.; BURIÁNEK, J. et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s.

Poválečný vývoj v České republice, resp. v bývalém Československu však probíhal odlišně od vývoje v tzv. Západním světě. Uzavření hranic vůči zemím západní Evropy značně znesnadnilo tranzit omamných a psychotropních látek a jejich kurýrů.¹² Stranou zájmu zločineckých skupin distribuujících omamné a psychotropní látky posunula Československo i ekonomická situace, resp. nezajímavá nekonvertibilní měna. Tranzit těchto látek však existoval, i když jejich zneužívání se omezilo na individuální dovozy, na osoby přicházející s těmito látkami do styku (zdravotnický personál), na domácí produkty a úniky z farmaceutické sítě. V důsledku otevření hranic republiky po roce 1989 a celkového rozvoje přeshraničních styků však došlo ke skokovému nárůstu problémů s výrobou, distribucí a zneužíváním omamných a psychotropních látek. Nutno však zdůraznit že došlo jen k nárůstu užívání drog na úroveň západoevropských států. Je třeba odmítnout tehdejší „paniku“ panující ve společnosti, která byla do velké míry vytvářena a živena médii.¹³ Zneužívání farmaceutických produktů z předchozího období přetrvávalo, došlo ale k rozšíření prakticky všech známých návykových látek na našem území. Mimo to došlo u České republiky ke změně statutu z pouhé tranzitní země i na cílovou destinaci odbytu omamných a psychotropních látek.

Současná situace na této scéně je charakterizována šířením distribuce a konzumu omamných a psychotropních látek z velkých měst a průmyslových center i do měst menších a do obcí, prohloubením konspirativních opatření ze strany výrobců a distributorů omamných a psychotropních látek či využíváním moderních technologií jako jsou internet nebo mobilní telefony. Taktéž klesá průměrný věk toxikomanů, roste spotřeba těchto látek u mladých lidí spojených s taneční či hudební scénou a narůstají proliberalizační snahy v této oblasti.¹⁴

Omamné a psychotropní látky jsou tak považovány za jeden z prioritních problémů současné společnosti, zejména, ale nejen, z důvodu jejich spojení se závažnější trestnou činností, zejména v režii organizovaného zločinu. Abúzus návykových látek alkoholových i nealkoholových je fenoménem, jenž prostupuje všemi druhy trestné činnosti.¹⁵ Je tak v zájmu státní moci i společnosti podrobit nakládání s omamnými a psychotropními látkami takovému právnímu režimu, jenž by zajistil jak ochranu obyvatelstva, tak státních zájmů. K tomuto slouží nejen předpisy trestního práva, jež protiprávní jednání v této oblasti postihují, ale

¹² KUBÁNEK, V.; POLÍVKA, L. *Drogy a jejich účinky na lidský organizmus*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, s. 16

¹³ CSETE, J. *Hledání rovnováhy. Koncepce protidrogové politiky v České republice*. Praha : Úřad vlády České republiky, 2012, s. 21

¹⁴ KUČTA, J. *Drogy a kriminalita*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 526 in VÁLKOVÁ, H. KUČTA, J. BURIÁNEK, J. et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s.0

¹⁵ NEŠPOR, K. DVOŘÁK, V. *Prevence trestní činnosti související s návykovými látkami*. Trivis : Praha, 1998, s. 5

zejména normy mimotrestní, jež stanovují primární povinnosti. Děje se tak jak formou předpisů zákonné povahy, tak předpisů podzákoné povahy.

1.1 Omamné a psychotropní látky – pojem a zacházení s nimi

Zacházení s omamnými a psychotropními látkami upravuje, jakož i samotnou definici omamných a psychotropních látek podává zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách. Tento zákon poskytuje relativně komplexní úpravu v této oblasti, ať už se jedná o definice, o nakládání s návykovými látkami, o povolování nakládání nebo stanovení sankcí za porušení primárních povinností stanovených tímto zákonem.

1.1.1 Omamné a psychotropní látky, pomocné látky, prekursory a jiné pojmy ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb.

První podstatnou otázkou pro pochopení problému nakládání s omamnými a psychotropními látkami je samotná definice tohoto pojmu. Zákonodárce upravuje tuto problematiku komplexně a podává vyčerpávající výklad této problematiky, která nezanechává žádné sporné otázky v této oblasti. Klíčovou právní normou regulující tuto oblast v době psaní této práce je *zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů* (dále jen „zákon o návykových látkách“). Tato právní norma upravuje zejména zacházení s návykovými látkami, s přípravky obsahujícími návykové látky, s některými látkami používanými při výrobě nebo zpracování návykových látek a zacházení s pomocnými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi. Tento zákon dále uvádí jako prostor své působnosti i pěstování máku, konopí a koky a vývoz a dovoz makoviny.

Na tomto místě bych rád uvedl, že terminologie užívaná tímhle zákonem a TrZ je v zásadě shodná. Obě normy užívají pojmů omamné a psychotropní látky. Kromě toho se v obou těchto zákonech objevuje i termín návykové látky. Zákon č. 167/1998 Sb. i zákon č. 40/2009 Sb. pod pojmem návykové látky sjednocují omamné a psychotropní látky, přičemž TrZ mezi návykové látky dle svého ustanovení § 130 řadí kromě alkoholu, omamných a psychotropních látek i „*všechny ostatní látky způsobilé ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“.

Zákon o návykových látkách dle stavu do 31. 12. 2013 definuje *návykové látky* jako *omamné a psychotropní látky*, jež jsou uvedeny v přílohách 1 až 7 tohoto zákona. Přijetím zákona č. 273/2013 Sb. byla v této oblasti provedena novelizace, kdy ustanovení § 1 odst. 1 bod 3 tohoto zákona vyčlenil úpravu výčtu návykových látek do samostatného právního předpisu – nařízení vlády. Ke dnu dokončení této práce však takové nařízení nebylo přijato. Dle stávajícího stavu je tak zvolena cesta taxativního výčtu těchto látek v souladu se zásadou právní jistoty, kdy by stanovení okruhu těchto látek demonstrativním výčtem bylo v rozporu s tímto principem.¹⁶ Metoda taxativního výčtu sice zvyšuje právní jistotu všech osob nakládajících s těmito látkami, na druhé straně ztěžuje postih neoprávněného nakládání s nově se objevujícími návykovými látkami. V případě, kdy se objeví doposud neznámé návykové látky, je nutné novelizovat celý tento zákon, což je při zdoluhavosti zákonodárského procesu a vzájemné propojenosti s právem Evropské Unie značně dlouhý proces. Rychlý operativní zásah je tak v takových případech značně obtížný.

Jiná je situace u stanovení toho, co je *jedem*. Vymezení toho, co je *jedem* ve smyslu skutkových podstat tzv. drogových deliktů, je na základě zákonného zmocnění v ustanovení § 289 odst. 2 TrZ přenecháno vládě, resp. nařízení vlády. Tímto nařízením je míněno nařízení vlády č. 467/2009 Sb., resp. příloha č. 1 k tomuto nařízení.¹⁷

Rád bych zmínil, že kategorizace omamných a psychotropních látek nevychází z odborníky obecně přijímané diferenciaci, ale jedná se o jmenný seznam zakázaných látek bez toho, aby došlo k nějakému jejich vnitřnímu členění. Kriminologie a ostatní disciplíny nabízejí více druhů kategorizace těchto látek, přičemž platí, že látky, považované těmito vědními disciplínami za omamné a psychotropní látky, jimi nejsou nutně i ve smyslu TrZ nebo zákona o návykových látkách.

První členění, které nám literatura nabízí, je členění návykových látek na *legální* a *nelegální*. Legální látky, tedy návykové látky společensky akceptované a tolerované jsou látky provázející každodenní život člověka a jsou obvykle běžně dostupné. Jedná se například o látky obsahující kofein, dále kakao, tabák a alkohol. Skutečnost, že se jedná o tolerované substance, však neznamená, že jejich abúzus není provázen negativními průvodními jevy, ať už zdravotního nebo sociálního charakteru. Z tohoto ohledu je zřejmě nejnebezpečnější tolerovanou „drogou“ alkohol a nikotin. Bohužel zejména u alkoholu je konzumace podmíněna nejen ekonomickými zájmy, ale i společenským tlakem, kdy může být odmítání

¹⁶ Úplný výčet návykových látek ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb. – viz příloha 1

¹⁷ Úplný výčet látek, které se pro účely trestního zákoníku považují za jedy – viz příloha 2

konzumace alkoholu být bráno jako společenský handicap.¹⁸ Mezi závislosti na omamných a psychotropních látkách se řadí i zneužívání tzv. tlumivých látek, nebo i léků na předpis. Přesto, že se jedná o látky veřejnosti dostupné, často i bez lékařského předpisu, a tedy o látky povolené, nelze mluvit o jejich společenské akceptaci. Z léčiv jsou zneužívány zejména *analgetika* (látky účinkující proti bolestem), *hypnotika* a *barbituráty* (na léčbu nespavosti), *sedativa* a *anxiolytika* (na potlačení úzkostných stavů).¹⁹ Dle této klasifikace se pak mezi tzv. nelegální látky řadí:

- a) *Opiáty* – získávají se ze surového opia - mléčné kapaliny, která vytéká po naříznutí nezralé hlavičky máku odrůdy *Papaver somniferum album*. Rozlišují se přírodní deriváty opia (morfin, kodein) a polysyntetické (heroin). Opiáty působí většinou na zeslabování vnitřního napětí a bolesti. Při užívání dochází zpravidla rychle k vytvoření psychické i fyzické závislosti.
- b) *Stimulační drogy* – tyto látky při užívání zahánějí pocity hladu, únavy, vyvolávají pocit euforie, tepla, schopnost empatie a solidarity, sexuální apetenci. Do přírodní skupiny těchto látek patří zejména kokain. Tepelnou úpravou hydrochloridu kokainu vzniká crack. Do skupiny syntetických stimulačních drog bývají řazeny metamfetamin (v našich podmínkách známý jako pervitin), fenmetrazin, extáze apod. Tyto látky, resp. jejich užívání způsobuje vznik psychické a někdy i fyzické závislosti.
- c) *Konopí a jeho produkty* – vyrábějí se z rostliny *Cannabis sativa* (konopí seté). Do této skupiny látek jsou řazeny zejména marihuana (sušené a jinak upravené listy a květenství této rostliny) a hašiš (zaschlá a zformovaná pryskyřice ze samičích rostlin konopí). Při užívání konopí a jeho produktů se dostavuje jen psychická závislost, ke vzniku fyzické závislosti nedochází.
- d) *Halucinogeny* – tyto látky navozují stavy excitace a euforie, někdy však i deprese. Deformují vnímání a iluze, způsobují problémy při koordinaci chování a vyvolávají ztrátu koncentrace. Jako halucinogeny jsou řazeny různé látky, ať už přírodního (meskalin obsažený v některých druzích kaktusů, psilocybin obsažený v houbách lysohlávkách nebo muchomůrkách) nebo syntetického původu (LSD). Užíváním halucinogenů může vzniknout psychická závislost, fyzická závislost nevzniká.

¹⁸ KUCHTA, J. Drogy a kriminalita. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 508 in VÁLKOVÁ, H.; KUCHTA, J.; BURIÁNEK, J.; et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s.

¹⁹ JURÁKOVÁ, I. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 15.

- e) *Inhalanty* – Jedná se o široké spektrum látek, jež jsou vyráběny primárně pro potřeby průmyslu, obchodu či lékařství. Užívání těchto látek vyvolává pocity vzrušení a povznesené nálady, doprovázené živými barevnými sny. Tyto látky způsobují závratě, poruchy vidění a rovnováhy, poruchy motorické koordinace. Negativně působí i na fyzické zdraví člověka – poškozují dýchací cesty, způsobují vznik nádorů, přímo poškozují plíce, játra a mozkovou kůru. Obzvláště u těchto látek je problémem jejich dostupnost. Mnohé z nich jsou totiž volně prodejnými produkty a jsou tak dostupné i dětem. Veřejnosti je v této souvislosti zřejmě nejznámější látkou toluen. Jinak jsou do této skupiny řazeny látky jako benzín, aceton, lepidla, barvy, laky, čisticí prostředky, organická rozpouštědla jako jsou aceton a už zmiňovaný toluen.
- f) *Trankvilizéry a sedativa* – tyto látky způsobují pocity neklidu, úzkosti, těžké poruchy krátkodobé paměti, deprese, nespavost, poškození ledvin nebo žaludku. Vyvolávají psychickou i fyzickou závislost. Do této skupiny látek řadíme například petidin, megafon, barbituráty, hypnotika, anxiolytika, analgetika a antidepresiva.²⁰²¹

Zákonodárce v zákoně č. 167/1998 Sb. dále doplňuje legální *definice prekursorů, pomocných látek, makoviny, konopí a keřů koky*. Tyto jednotlivé látky jsou zákonem definovány různými způsoby. *Prekursory* jsou definovány obdobným způsobem jako návykové látky. Zákonodárce se tak vyhýbá jakýmkoli odborným definicím a terminologii a odkazuje v tomto případě na přílohy přímo použitelných předpisů Evropských společenství. V tomto případě se jedná konkrétně látky uvedené v kategorii 1 přílohy I Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 274/2004 a o látky uvedené v kategorii 1 přílohy Nařízení Rady (ES) č. 111/2005.²² V souvislosti s prekursory je nutné zmínit nově platný, ale v době psaní této práce ještě neúčinný *zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog*. Tento zákon s účinností od 1. 1. 2014 nově upravuje nakládání s prekursory, působnost správních orgánů při výkonu státní správy v této oblasti, provádění kontroly v této oblasti a stanovuje sankce za porušení povinností stanovených právními předpisy upravujícími nakládání s prekursory drog.

Obdobným způsobem jsou definovány i tzv. *pomocné látky*, kdy zákon č. 167/1998 Sb. odkazuje na kategorie 2 a 3 přílohy I Nařízení Evropského Parlamentu

²⁰ KUCHTA, J. Drogy a kriminalita. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 524 in VÁLKOVÁ, H.; KUCHTA, J.; BURIÁNEK, J. et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s.

²¹ JURÁKOVÁ, I. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 23

²² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2863 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

a Rady (ES) č. 274/2004 a kategorie 2 a 3 přílohy Nařízení Rady (ES) č. 111/2005. Jedná se tak v obou případech o taxativní výčet, jenž je vzhledem na to, že se jedná o blanketní odkaz na komunitární předpis jen obtížně novelizovatelný i vzhledem na mezinárodní závazky české republiky v oblasti boje s narkotiky. Jak už bylo uvedeno na jiném místě, je touto cestou posílen princip právní jistoty, na druhé straně je takové určení značně rigidní a neflexibilní.

Makovinu, konopí a keře koky už zákonodárce definuje přímo na biologické (botanickém) základě. *Makovinou* je tak třeba rozumět všechny nadzemní části rostliny *Papaver somniferum* (mák setý) kromě semen jakož i jejich drť po sklizni. *Konopím* se pak rozumí kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu *Cannabis* (konopí) nebo nadzemní část rostliny z tohoto rodu, jejíž součástí je vrcholík. *Keřem koka* se rozumí všechny druhy keře rodu *Erythroxylon* a listem koka listy z keře koka, s výjimkou listů, z nichž byl extrahován všechn ekgonin, kokain a jiné ekgoninové alkaloidy.

1.1.2 Zacházení s návykovými látkami

Zákonodárce definuje *zacházení s návykovými látkami* jako:

- a) výzkum, výroba, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání návykových látek, přípravků a prekursorů,
- b) koupě a prodej návykových látek, přípravků a prekursorů, jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojených, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání.

Jedná se tak o taxativní výčet způsobů zacházení s těmito látkami, jež podléhají režimu tohoto zákona.

Zákonodárce následně negativním výčtem vymezuje ty způsoby zacházení s návykovými látkami, které povolení od příslušného orgánu, jímž je Ministerstvo zdravotnictví, nepotřebují. Jedná se zejména o případy zacházení pro potřeby medicíny, farmacie, pro plnění úloh státních orgánů apod. Jedná se například o:

- a) nabývání, pozbývání a skladování osobami poskytujícími lékárenskou péči pouze pro provoz lékárny,
- b) zneškodňování, pokud nejsou skladovány, osobami oprávněnými k tomu podle zvláštního zákona,
- c) předepisování lékaři při poskytování zdravotních služeb ve zdravotnických zařízeních a v zařízeních sociální péče,
- d) používání pro terapeutické účely lékaři a jinými zdravotnickými pracovníky ve zdravotnických zařízeních lůžkové a ambulantní péče a v zařízeních ústavní sociální péče,
- e) předepisování a používání pro účely veterinární péče veterinárními lékaři.

Zacházení s omamnými a psychotropními látkami v rozporu s předmětnými výše zmíněnými předpisy je neoprávněné.²³ Pro případy porušení primárních povinností stanovených tímto zákonem, stanovuje zákonodárce sankce v podobě přestupků až do výše 10 000 000 Kč. Takto lze ale postihovat jen fyzické osoby podnikatele a právnické osoby. Zákon č. 167/1998 Sb. tak vůbec neupravuje správní odpovědnost fyzických osob – nepodnikatelů, na něž tak dopadají jen trestněprávní normy.

Na jednání fyzických osob, jež je v rozporu s příslušnými ustanoveními upravujícími nakládání s omamnými a psychotropními látkami, se tak použijí příslušná ustanovení správního nebo trestního práva. V souvislosti se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob v souvislosti s nabytím účinnosti *zákona č. 418/2011 Sb., zákona o trestní odpovědnosti právnických osob s řízení proti nim* (dále jen „TOPOZ“) však nelze zapomínat ani na trestní odpovědnost těchto osob.

²³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2865 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

1.2 Omamné a psychotropní látky – vývoj trestněprávní úpravy

Trestněprávní úprava neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami je v souladu se zásadou *ultima ratio* jako vůdčím principem trestního práva hmotného krajní reakcí společnosti na protiprávní jednání. Protiprávnost jednání, které má být postihnuto trestním právem, není v případě omamných a psychotropních látek zakotvena v předpisech trestního práva. Podmínky, za nichž lze považovat určité nakládání omamnými a psychotropními látkami za protiprávné spolu se samotnou definicí omamných a psychotropních látek, nalezneme v předpisech správního práva a práva mezinárodního a komunitárního. Tyto prameny obsahují vlastní systém sankcí netrestní povahy, ve vztahu k nimž jsou předpisy trestního práva jakousi nadstavbou, která se aplikuje až v případě, že postih dle předpisů správního práva je nedostatečný.

Zmíněná trestněprávní úprava problematiky omamných a psychotropních látek přešla od okamžiku, kdy si společnost začala nebezpečnost těchto látek uvědomovat, značným vývojem. Širší ostrakizace a konečně i kriminalizace neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami nastala až ve dvacátém století, tedy, s ohledem na nebezpečnost těchto látek, značně opožděně. Důvod toho, že společnost začala problematice zneužívání omamných a psychotropních věnovat pozornost až v minulém století spočívá v tom, že mnoho z dnes zakázaných omamných a psychotropních látek mělo své praktické využití – zejména v medicínské oblasti, ale i v tom, že obchod s těmito látkami přinášel zainteresovaným stranám značné příjmy. Mezi omamné a psychotropní látky, které kdysi byly užívány jako léky, patří například opium nebo heroin, morfin a kokain.²⁴ Na druhé straně je nutné uvést, že i současné době je z medicínských důvodů užíváno množství látek, které jsou způsobily vyvolat závislost. Problémem je i relativně malý průzkum návykovosti nových léků uváděných na trh.²⁵

Cesta k současné mezinárodněprávní úpravě nakládání s omamnými a psychotropními látkami nebyla jednoduchá a byla při ní nutná spolupráce zemí, jejichž zájmy mnohdy stály v opozici. Prvním náznakem mezinárodní spolupráce v této oblasti bylo zvolání první mezinárodní konference na potírání omamných a psychotropních látek do Šanghaje v roce

²⁴ NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, s. 80

²⁵ ŠTABLOVÁ, R. Drogy, jejich charakteristika a výskyt. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, s. 81. in ŠTABLOVÁ, R.; BREJCHA, B.; ČERNÍKOVÁ, V. et al. *Návykové látky a současnost*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2006, 302 s.

1909. Hlavním předmětem této konference byl dovoz opia z Indie (tehdejší britské kolonie) do Číny. Výsledkem této konference nebylo přijetí žádného závazného dokumentu, došlo však k přijetí devíti rezolucí, které se staly základem budoucího vývoje v této oblasti. Na základě toho se Čína domohla regulace obchodu, distribuce a spotřeby opia v souladu s její vnitrostátní právní úpravou. Dalšími závěry vyplývajícími z rezolucí přijatých na této konferenci byl postupný zákaz kouření opia a omezení používání morfinu na výhradně medicínské účely.²⁶

Prvním mezinárodněprávním instrumentem pro boj s omamnými a psychotropními látkami se stala *Mezinárodní opiová konvence*. Tato konvence byla schválena v roce 1912 v Haagu a podepsána byla v roce 1915. Předmětem tohoto dokumentu nebylo jen opium, ale vztahoval se na všechny tehdy známé drogy – morfium, kokain a jejich soli – zejména heroin. Tento dokument zakotvoval postupný zákaz kouření opia a používání kokainu, morfia a dalších opiátů výhradně pro lékařské a jiné zákonné účely. Výroba těchto látek, obchod s nimi a jejich užívání se dostaly pod systém kontroly a registrace. Kromě systému kontroly byl hlavním přínosem této smlouvy závazek smluvních stran k přezkumu možnosti vydání zákonů nebo nařízení, které by stíhaly nezákonné držení surového opia, morfia, kokainu a jejich solí.²⁷ Tato smlouva byla v Československu prováděna zákonem č. 159 Sb. z. a n. z roku 1922.

Dalším mezinárodněprávním dokumentem, který rozšiřoval působnost Mezinárodní opiové konvence, byla *Mezinárodní opiová úmluva* podepsána v Ženevě roku 1925. Hlavním přínosem tohoto dokumentu je rozšíření působnosti předchozí konvence i na koku, cannabis a jejich deriváty. Rovněž byl zaveden systém vývozních povolení a dovozních certifikátů pro legální mezinárodní obchod s těmito látkami. Druhým výrazným počinem bylo zřízení *Stálého ústředního komitétu* v rámci dohod uzavřených v rámci Společnosti národů. Tato úmluva byla v Československu vyhlášena pod číslem 147/1927 Sb. z. a n.²⁸

Dalším mezinárodněprávním dokumentem upravujícím nakládání s omamnými a psychotropními látkami byla *Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek* z roku 1931. Hlavním přínosem tohoto dokumentu byl závazek smluvních stran k omezení

²⁶ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 1, s. 7-12.

²⁷ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 1, s. 7-12.

²⁸ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 1, s. 7-12.

světové produkce omamných a psychotropních látek na nezbytné minimum pro vědecké a lékařské účely a zákaz vývozu heroinu z území stran této úmluvy.

Prvním dokumentem z oblasti boje proti neoprávněnému nakládání s omamnými a psychotropními látkami, který zasahoval i do oblasti trestního práva, byla *Úmluva k potlačování nedovoleného obchodu s omamnými látkami* z roku 1936. Předmětem tohoto dokumentu bylo zlepšení mezinárodní spolupráce při boji proti neoprávněnému nakládání s omamnými a návykovými látkami. Upravoval trestní stíhání a extradici pachatelů drogové trestné činnosti.²⁹

Mezinárodní úsilí v boji proti omamným a psychotropním látkám bylo v následujícím období přerušeno světovým válečným konfliktem. Další aktivity se tak rozjeli až po roce 1945 po konci druhé světové války a po vzniku Organizace spojených národů (dále jen „OSN“). Hlavní odpovědnost při dohledu nad problematikou omamných a psychotropních látek byla svěřena Ekonomické a sociální radě OSN. Tato rada dala při svém prvním zasedání podnět ke vzniku *Komise pro omamné látky*, která fakticky nahradila Komisi pro obchod s opiem, která zanikla v souvislosti s rozpuštěním Společnosti národů.³⁰ Prvním poválečným právním dokumentem týkajícím se problematiky omamných a psychotropních látek byl tzv. *Protokol z Lake Success* z roku 1946. Jediným podstatným účelem tohoto dokumentu byl však jen transfer pravomocí ze Společnosti národů na OSN. Na situaci, kdy po druhé světové válce došlo k rozšíření užívání omamných a psychotropních látek a rovněž k objevu nových substancí spadajících do této kategorie, reagoval tzv. *Protokol o syntetických drogách* z roku 1948. Hlavním účelem tohoto dokumentu bylo rozšíření mezinárodní kontroly i na látky, které nebyly předmětem kontroly dle předchozích úmluv. Tento protokol rovněž umožňoval v budoucnu rozšířit kontrolu i na případné nově objevené omamné a psychotropní látky.

Dalším dokumentem v této oblasti byl tzv. *Opiový protokol* z roku 1953. Hlavním účelem tohoto dokumentu bylo omezení pěstování rostliny *Papaver somniferum L.* (mák setý). Výroba opia za účelem exportu byla zakázána s výjimkou sedmi států (Bulharsko, Indie, Irán, Jugoslávie, Řecko, Sovětský svaz a Turecko), které mohly v takové produkci pokračovat i nadále, avšak s podmínkou umožnění vstupu kontrol na svá území.

Přijetím všech těchto dokumentů se právní aparát upravující nakládání stal značně komplikovaným a byly tak učiněny kroky k jeho sjednocení a zjednodušení. Výsledkem

²⁹ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 1, s. 7-12.

³⁰ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 2, s. 7-16.

těchto snah bylo přijetí tří smluv, které dodnes tvoří pilíře mezinárodní spolupráce při potírání neoprávněného obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Těmito pilíři jsou:

- a) *Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 ve spojení s Protokolem o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972*

Tento dokument sjednocoval až na malé výjimky platné dokumenty v oblasti boje proti omamným a psychotropním látkám. Novým prvkem bylo zařazení katalogu zakázaných látek rozdělených do čtyř kategorií, které jsou vedeny jako přílohy Úmluvy a jsou průběžně doplňovány.³¹

Hlavními body této úmluvy tak jsou:

- 1) omezení produkce, obchodu a užívání všech omamných a psychotropních látek jen pro lékařské a vědecké účely,
- 2) rozšíření kontroly na rostlinu konopí a na listy rostliny koka,
- 3) držení omamných a psychotropních látek pouze pro lékařské a vědecké účely,
- 4) rozšíření dovozních osvědčení a vývozních oprávnění.

V Československu byla tato Úmluva vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb. s účinností od 27. 4. 1965.

³¹ HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 2, s. 7-16.

b) *Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971*

Přijetí této úmluvy bylo následkem prudkého růstu užívání některých halucinogenů, zejména LSD. Mezinárodní kontrola byla touto úmluvou rozšířena na tři nové skupiny omamných a psychotropních látek. Jednalo se o:

- 1) *Sedativa*, zejména barbituráty,
- 2) *Stimulanty* amfetaminového typu,
- 3) *Halucinogeny* typu LSD.

Úmluva o psychotropních látkách v zásadě kopíruje strukturu kategorizace látek dle Jednotné Úmluvy o omamných látkách. Psychotropní látky jsou tak rovněž rozděleny do čtyř kategorií.

Na území Československa byla tato úmluva vyhlášena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách, s účinností ode dne 11. 1. 1989.³²

c) *Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988*

Tato úmluva je označována jako první ze skupiny dokumentů upravujících mezinárodní kontrolu nakládání s omamnými a psychotropními látkami, které náleží do oblasti mezinárodního práva trestního.

³² HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 2, s. 7-16.

Přijetí této úmluvy bylo reakcí na prudké zvýšení počtu uživatelů omamných a psychotropních látek, zejména kokainu, v období od sedmdesátých do osmdesátých let. Bylo tedy zřejmé, že systém mezinárodní kontroly s omamnými a psychotropními látkami by měl být doplněn novými metodami potírání organizovaného obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Mezi tato opatření patřily:

- 1) Nástroje umožňující identifikovat, zmrazit a zabavit výnosy pocházející z drogové trestné činnosti,
- 2) Monitoring látek používaných při neoprávněné výrobě omamných a psychotropních látek,
- 3) Komplexní právní rámec pro bližší spolupráci mezi smluvními stranami.

Samotný počátek kriminalizace omamných a psychotropních látek lze v souladu s výše uvedeným spatřovat v ustanoveních zákona č. 29/1938 Sb. z. a n. Ustanovení § 19 tohoto zákona uvádělo skutkovou podstatu trestného činu, jenž spočíval ve výrobě, přípravě, zpracování, přepracovávání, přechovávání, mání k prodeji, uvedení do oběhu, nabídce, dovozu, vývozu, provezení nebo zprostředkování obchodu se zakázanými látkami. Sankcí za tento přečin bylo vězení v trvání od tří měsíců do tří let nebo trest na penězích od 5 000 Kč do 50 000 Kč. Byl-li však takový čin spáchán ve velikém rozsahu nebo po živnostensku nebo za takových okolností, že z toho vzešlo těžké poškození těla nebo smrt člověka nebo nebezpečí pro život nebo zdraví lidu ve větším rozsahu, jednalo se už o zločin, za který bylo možné uložit trest žaláře od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích od 10 000 Kč do 100 000 Kč. V porovnání s dnešní právní úpravou tak lze konstatovat, že úprava drogových trestných činů byla značně jednodušší, kdy pod jedinou skutkovou podstatu spadaly všechna závažná protiprávní jednání v oblasti zacházení s omamnými a psychotropními látkami. Rovněž lze konstatovat, že tresty za nedovolené zacházení s těmito látkami byly značně mírnější, než je tomu dle současné právní úpravy.

V kriminalizaci neoprávněného zacházení s omamnými a psychotropními látkami pokračovalo i poválečné zákonodárství v zákoně č. 86/1950 Sb., trestním zákoně ze dne 12. července 1950. Tento trestní zákon ve svých ustanoveních § 197 a § 198 uváděl dvě skutkové podstaty trestných činů nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů.

Skutková podstata trestného činu dle § 197 odst. 1 trestního zákona č. 86/1950 Sb. stanovovala:

„Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo trestem peněžitým“

Ustanovení § 197 odst. 2 tohoto zákona obsahovalo dvě zvlášť přitěžující okolnosti, které uváděly:

„Odnětím svobody na jeden rok až pět let a trestem peněžitým bude pachatel potrestán,

- a) dopustí-li se činu uvedeného v odstavci 1 ve značném rozsahu, nebo výdělečně, nebo*
- b) má-li takový čin za následek smrt člověka nebo těžkou újmu na zdraví mnoha lidí.“*

Ustanovení § 198 obsahovalo další skutkovou podstatu, která stanovovala:

„Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

Z pohledu dnešní doby může tato právní úprava budit dojem, že kriminalizuje menší okruh jednání v oblasti neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Při bližším pohledu na § 197 je však zřejmé, že toto ustanovení má větší záběr než skutkové podstaty drogových deliktů uvedené v současném zákoně č. 40/2009 Sb. Skutková podstata trestného činu dle § 197 zákona č. 86/1950 Sb. by tak subsumovala skutkové podstaty všech drogových deliktů dle úpravy současného TrZ kromě trestných činů dle § 286 (který je obdobou trestného činu dle § 198 trestního zákona č. 86/1950 Sb.) a § 287 TrZ.

Trestní zákon č. 140/1961 Sb. (dále jen „tr. zák.“) jako základní pramen trestního práva hmotného uváděl v hlavě sedmé své zvláštní části skutkové podstaty skupiny trestných

činů, které lze vzhledem k jejich povaze označit dle literatury³³ jako tzv. „*drogové delikty*“. Jedná se především o trestné činy, které vytvářejí nabídku, resp. poptávku po omamných a psychotropních látkách.³⁴

V současné době platný a účinný TrZ jako drogové delikty uvádí tyto trestné činy:

- a) *Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy* (§ 283 TrZ),
- b) *Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy* (§ 284 TrZ),
- c) *Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku* (§ 285 TrZ),
- d) *Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky* (§ 286 TrZ),
- e) *Šíření toxikomanie* (§ 287 TrZ).

Je však nutné brát v potaz skutečnost, že tyto „čisté“ drogové delikty jsou jen vrcholem ledovce tvořeného kriminalitou způsobenou zneužíváním omamných a psychotropních látek. Je potřebné brát v úvahu i trestné činy páchané pod vlivem těchto látek nebo směřující k získání finančních prostředků k obstarání drogy, tedy zejména majetkové, násilné a mravnostní trestné činy.

Jak bude uvedeno v následující části této práce, tvoří drogové trestné činy jen zanedbatelnou část celkové registrované kriminality. Tato skutečnost vyplývá ze zvláštní povahy tohoto druhu kriminality. Tyto trestné činy jsou totiž označovány jako tzv. „zločiny bez obětí“. ³⁵ Problémem je i vzájemná provázanost konečných uživatelů s distributory nebo přímo výrobci omamných a psychotropních látek a z toho vyplývající neochota spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. ³⁶ U drogových deliktů tedy lze očekávat vysokou míru latence a skutečné počty spáchaných trestných činů jsou zřejmě několikanásobně vyšší. Tuto oblast kriminality tak nelze brát na lehkou váhu, nejen z důvodů její mimořádně vysoké

³³ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 367. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

³⁴ ŠTABLOVÁ, R. Návykové látky a kriminalita. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 444. in NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J.; BRAPCOVÁ, I. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 s.

³⁵ ZEMAN, P. Charakteristika a trendy drogové kriminality v ČR. in *Trestní právo*, 2007, roč. 12, č. 1, s. 10-16.

³⁶ MAREŠOVÁ, A. Souhrn poznatků z analýzy vybraných trestních spísů o drogové kriminalitě. in *Trestní právo*. 2003, roč. 8, č. 11, s. 12-14.

závažnosti a povahy následků pro společnost ale i z důvodu její vysoké latence a skrytého působení na společnost.

2 Omamné a psychotropní látky – úprava dle TrZ

2.1. Kvantitativní určení množství omamných a psychotropních látek jako znak skutkových podstat drogových trestných činů

2.1.1 Úprava platná v České republice

Výše uvedený výčet skutkových podstat tzv. drogových trestných činů ukazuje, že stát postihuje trestní represí relativně široký okruh protiprávního zacházení s omamnými a psychotropními látkami. Vedle těch společensky nejškodlivějších, jako je například jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu dle § 283 TrZ, tedy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, jsou postihována i jednání, která jsou společensky méně škodlivá a jejichž trestní postih je některými odbornými kruhy zpochybňován. Jedná se v první řadě o jednání, které spočívá v přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu pro vlastní potřebu, případně v nedovoleném pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Tyto relativně méně závažné drogové trestné činy jsou odlišeny na jedné straně relativně nižší sazbou trestu odnětí svobody, na druhé straně i tím, že stát tato jednání nekriminalizuje absolutně, ale až od určité kvantitativní hranice – znakem skutkové podstaty trestného činu je tedy i určení množství „drogy“, jež byla použita ke spáchání trestného činu. Pro určení této hranice používá zákonodárce pojmů množství látky „větší než malé“, ve spáchání trestného činu ve „větším rozsahu“, ve „velkém rozsahu“ nebo ve „značném rozsahu“. Na základě této kvantitativní diferenciaci lze odlišit jednání naplňující skutkovou podstatu přestupku nebo jiného správního deliktu od jednání naplňujícího skutkovou podstatu trestného činu, uvnitř skupiny trestných činů pak i přečiny od zločinů a zvláště závažných zločinů, případně naplnění zvláště přitěžujících okolností.

Problémem tohoto kvantitativního určení je skutečnost, že se nejedná o exaktní systém, ale naopak je posouzení toho, jaký kvantitativní stupeň jednání dosáhlo, ponecháno na posouzení soudu. Právní úprava v této oblasti prošla určitým vývojem, který by bylo vhodné na tomto místě nastínit, protože s tímto systémem pracuje více skutkových podstat, ať už při stanovení podmínek trestnosti nebo při použití zvláštních přitěžujících okolností. Až do konce roku 2009, tedy do konce platnosti TrZ bylo posuzování těchto množství ponecháno na úvaze soudu, který nebyl vázán žádnými zákonnými omezeními.

Tehdejší teorie, tak kupříkladu definovala množství omamné nebo psychotropní látky „větší než malé“ jako množství, která že by se neměla rovnat množství rovné jedné dávce, „neboť jinak by šlo skutečně o trestní postih konzumace drog, a nikoli o trestní postih přechovávání.“ Mělo by se jednat o množství, „které znamená zvýšené nebezpečí pro zdraví nebo život člověka.“³⁷ Tímto způsobem teorie došla k závěru, který poskytoval určitou dolní hranici a značně neurčitou horní hranici pro posuzování toho, co je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek a jedů. Z judikatury se k tomuto problému vztahuje rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 4To 23/2000 ze dne 8. 2. 2000, které uvádělo následující:

„Za množství větší než malé ve smyslu § 187a odst. 1 je třeba považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta [v případě metamfetaminu – base (pervitinu) desetinásobně]. Při posuzování otázky, zda je naplněn tento zákonný znak, nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a uživatelem těchto látek v pokročilém stádiu závislosti. Pro naplnění znaku přechovávání ve smyslu § 187 odst. 1 postačí po formální stránce jakýkoliv způsob držení omamné nebo psychotropní látky nebo jedu pro sebe. Musí však jít o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejich použitím není přechováváním, ale jen tzv. spotřební držbou, byť by šlo o množství jinak splňující znak množství větší než malé.“

Soud tak v tomto rozhodnutí kombinuje přístup objektivní a subjektivní a vylučuje trestní odpovědnost držitele jedné dávky omamné nebo psychotropní látky nebo jedu v tzv. spotřební držbě. Nikdy však nedošlo k přijetí stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ke správnému a jednotnému výkladu zákona. Situace byla částečně řešena na úrovni Státního zastupitelství, kdy nejvyšší státní zástupce vydal pokyn obecné povahy č. 6/2000 Sbírky pokynů obecné povahy NSZ³⁸, který se zabýval touto problematikou a obsahuje tabulku orientačních hodnot nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek a jedů. Tento interní předpis byl posléze derogován a nahrazen závazným pokynem č. 2/2006 resp.

³⁷ ŠÁMAL, P. Ochranná opatření. Praha : C. H. beck. 2012, s. 1163. in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN S. et al. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1464 s.

³⁸ Znění předmětné přílohy tohoto nařízení je pro orientaci uvedeno v příloze č. 4 této práce

1/2008. Dalším obdobným dokumentem je pokyn policejního prezidenta č. 39/1998 ze dne 9. prosince 1998³⁹, který rovněž v příloze obsahuje tabulku s orientačními hodnotami těchto látek.⁴⁰

Problematika tak byla řešena na úrovni státního zastupitelství a policie, avšak jen na vnitroorganizační úrovni bez přímého vlivu navenek. Hodnoty uvedené ve výše zmíněných dokumentech byly jenom orientační a nezavazovaly soudy, přesto lze předpokládat, že jistý vliv na činnost orgánů činných v trestním řízení měly. Situace byla vyřešena až s přijetím TrZ s účinností od 1. ledna 2010. Nový TrZ ve svém ustanovení § 289 odst. 2 explicitně zmocňoval vládu k vydání nařízení, jež by upravovalo, co se považuje za množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Na základě tohoto zmocnění pak bylo vydáno nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Toto nařízení obsahovalo taxativní seznam „drog“ a u každé takové látky i množství, které je u dané substance větší než malé. Pro ukázkou je příslušná část tohoto nařízení uvedena v příloze č. 2 této práce. Jak uváděla i samotná důvodová zpráva k TrZ, jednalo se o nové řešení, které bylo oproti dřívější úpravě flexibilnější a zejména zavádělo do oblasti trestního práva větší právní jistotu tím, že „*sjednucuje postup orgánů činných v trestním řízení*“.⁴¹

Tato úprava byla zrušena na základě plenárního rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013, který byl publikován ve sbírce zákonů pod číslem 259/2013 Sb. V řízení před Ústavním Soudem se navrhovatel domáhal zrušení zákonného ustanovení, které zmocňovalo vládu k stanovení množství většího než malého u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Navrhovatel prezentoval názor, že podzákonnou právní normou nelze stanovit podmínky trestnosti jednání. Proto nelze podzákonnou právní normou, v tomto případě nařízením vlády č. 467/2009 Sb. stanovit už zmíněné množství větší než malé u uvedených látek a založit tak trestní odpovědnost. Navrhovatel tedy argumentoval striktně po linii rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege*. Poukazoval přitom na zákon č. 167/1998 Sb., který stanovuje okruh omamných a psychotropních látek a je tedy v souladu s výše uvedenou zásadou. Rovněž poukázal na předchozí obdobnou situaci, kdy byla výše škody zakotvena v právní normě podzákonné právní síly a do ustanovení trestního zákonu č. 140/1961 Sb. byla doplněna až zákonem č. 265/2001 Sb. Zákonodárci tedy s poukazem na zákon č. 167/1998 Sb. nic nebránilo

³⁹ Znění tohoto pokynu je uvedeno v příloze č. 5 této práce

⁴⁰ ŠÁMAL, P. Ochranná opatření. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1166. in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F. RIZMAN S. et al. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1464 s.

⁴¹ ŠÁMAL, P. *Osnova trestního zákoníku 2004-2006*. Vydání první. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 270

stanovit množství větší než malé v zákonném právním předpisu. Navrhovatel rovněž odkazoval na předchozí právní úpravu, která nechávala posouzení toho, co je množství větší než malé, na soudech. Tato úprava byla podle navrhovatele „souladnější“ s ústavním pořádkem a dělbou moci. Doplnění trestních předpisů totiž bylo ponecháno orgánům moci soudné, nikoliv výkonné, jak to bylo dle úpravy platné do vydání a publikace tohoto rozhodnutí.

Ústavní soud se ztotožnil s tvrzeními navrhovatele a plenárním rozhodnutím zrušil část ustanovení § 289 odst. 2 TrZ zmocňující vládu k stanovení toho, co je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. V odůvodnění rozhodnutí navázal na argumentaci navrhovatele a uvedl, že není přípustné, „aby se sféra ochrany základních práv a svobod dostala pod pravomoc moci výkonné, která k tomu není oprávněná“. V tomto případě zmocňovací ustanovení nijak nelimitovalo vládu, která tak měla možnost „doplnit“ skutkovou podstatu trestného činu dle svého uvážení. Dále Ústavní Soud uvedl, že z ústavněprávního hlediska není „zapotřebí přijetí nové právní úpravy“. Ústavní soud tak *de facto* posvětil právní stav, který zde platil až do nabytí účinnosti TrZ.

Toto rozhodnutí bylo přijato právní veřejností značně rozporuplně, když i k samotnému rozhodnutí připojili odlišné stanovisko čtyři soudci, kteří ať už částečně nebo v celku s rozhodnutím nesouhlasili. Nejčastějšími výtkami proti tomuto rozhodnutí byly zejména zásah do koncepce TrZ a trestního práva jako celku, kdy jsou skutkové podstaty trestných činů mnohdy konkretizovány a doplňovány podzákonými předpisy na základě zákonného zmocnění, a zásah do právní jistoty a legitimních očekávání. Jako autor této práce spatřuji v tomto rozhodnutí několik problematických bodů a přijímám toto rozhodnutí spíš s výhradami, i když nemohu říci, že se s ním kategoricky nesouhlasím. Celou „problematiku“ tohoto rozhodnutí bych rozdělil do několika bodů. Prvním bodem je podzákoný charakter právního předpisu doplňujícího TrZ, druhým bodem je absence mantinelů stanovených pro vládu jako orgán moci výkonné při doplňování trestněprávních předpisů. Třetí problém spatřuji v už zmíněném zásahu do právní jistoty a do ochrany legitimních očekávání. Čtvrtým bodem je vypořádání se s vzniklou situací.

Stran bodu prvního a druhého, tedy podzákoné normy, která doplňuje TrZ, lze s argumentací Ústavního soudu souhlasit. Je-li trestní právo a jeho podoba postavena na zásadách *nullum crimen sine lege scripta*, nelze dle mého názoru stanovovat podmínky trestnosti činů v právních normách podzákoné právní síly. Situace, kdy se tak děje, jak se

dělo v tomto případě sice s sebou nese několik výhod, zejména operativnost změn právní úpravy, kdy lze pružněji reagovat na změnu společenské situace a v tomto případě i technického pokroku, zároveň však nelze přehlížet, že je v rozporu s výše uvedenou fundamentální zásadou kontinentálního trestního práva, když fakticky umožňuje vládě jako orgánu moci výkonné ve velkém rozsahu a bez schválení parlamentem zavádět a měnit podmínky trestnosti. Nutno však připomenout, že s podobnou koncepcí právní úpravy pracuje více skutkových podstat trestných činů a tzv. drogové trestné činy v tomto směru nepředstavují žádnou anomálii.⁴² V případě, že došlo ke zrušení zmocňujícího ustanovení v § 289 TrZ, je na zamyšlení, zda by neměly „následovat“ další ustanovení TrZ.

Dalšími problémy jsou zásah do právní jistoty a vypořádání se s vzniklou situací. Zrušená úprava totiž vedle už zmíněné operativnosti a flexibility zaváděla i „řád“ do posuzování drogových trestných činů a dávala tak soudům jasný návod, jak postupovat, na rozdíl od dřívějšího stavu, který nechával soudům volné uvážení a umožňoval tak značně rozdílný přístup. Právě v „ztrátě“ této jednoty vidím největší problém tohoto rozhodnutí. Znovu tak bude navozen stav určité nejistoty u pachatelů trestných činů, mnohdy narkomanů. Může tak dojít k situacím, že osoby, jež se dopustily stejného činu, budou postiženy různým způsobem. Na tuto problematiku navazuje konečné vypořádání se s vzniklou situací. Ústavní Soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatuje, že nová právní úprava není potřebná a nepřímou tak konstatuje, že postačí přenechání rozhodování o tom, co je množstvím větším než malým u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, orgánům činným v trestním řízení. Vyslovuje se tak ve prospěch praxe, která v českém právním prostředí fungovala před nabytím účinnosti TrZ a v neprospěch případných snah upravit tuto problematiku ve formě zákona. Přesto však vidím ve zrušené úpravě jistá pozitiva. Úprava, kdy se postupovalo dle nařízení vlády, oproti současnému stavu poskytovala jistou záruku toho, že bude dodržována rovnost mezi pachateli trestných činů a bude zachována určitá jistota a ochrana jejich legitimních očekávání. Dle mého názoru však nová zákonná úprava v této oblasti není nutná, přestože nepokládám současnou situaci za zcela vyhovující. Na druhé straně však považuji za nutné uznat argument spočívající v tom, úprava této problematiky ve formě zákona by byla značně neflexibilní a neschopná reagovat na změny situace na tzv. „drogové scéně“.

⁴² Obdobná konstrukce je použita i u skutkových podstat trestných činů Šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TrZ nebo Šíření nakažlivé lidské choroby z nedbalosti dle ustanovení § 153 TrZ, kdy § 154 TrZ obsahuje zákonné zmocnění vlády k stanovení toho, co se považuje za nakažlivou lidskou nemoc.

Ještě složitější je výklad pojmů *velký a značný rozsah*, resp. *spáchání činu ve velkém a značném rozsahu*. Situace se navíc komplikuje pojmem *spáchání činu ve větším rozsahu* (ať už vůči dítěti nebo obecně). Ve vztahu ke starší úpravě dle tr. zák. platí, že „znak „ve větším rozsahu“ uvedený jako alternativa kvalifikované skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 2 písm. a) TrZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009) je v nyní účinné právní úpravě nahrazen znakem „značného rozsahu“ v ustanovení o zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c) TrZ (od 1. 1. 2010), přičemž obě tato ustanovení jsou co do stanovené trestní sazby rovnocenná.“⁴³ Zmíněné pojmy rovněž nejsou zákonodárcem s odkazem na předchozí výklad nijak blíže definovány - jejich výklad je ponechán právní teorii a zejména judikatuře a praxi orgánů činných v trestním řízení. Pro výklad těchto pojmů nelze použít ani výkladové ustanovení § 138 odst. 1 TrZ, které podává legální definici škody nikoli nepatrné, škody nikoli malé, škody větší, škody značné a škody velkého rozsahu. Toto ustanovení lze dle ustanovení § 138 odst. 2 TrZ použít i „pro určení výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.“ Nelze tak použít částky uvedené v ustanovení § 138 odst. 1 TrZ k určení toho, co je spáchání vybraných drogových trestných činů. Zejména nelze použít toto ustanovení ve vztahu ke škodám způsobeným spácháním těchto trestných činů, případně ve vztahu k výši majetkovému prospěchu, který pachatel trestného činu nabyt, nebo měl v úmyslu nabyt. Lze však do jisté míry uvažovat o použití vzájemných vztahů mezi pojmy škoda nikoli nepatrná, škoda větší a škoda značná. Ze vztahů mezi těmito pojmy nelze striktně usuzovat, že drogový trestný čin byl spáchán ve velkém nebo značném množství, byl-li spáchán s dvojnásobným množstvím drogy v případě většího rozsahu nebo s dvacetinásobným množstvím v případě škody značné.⁴⁴⁵ Tyto vztahy mezi množstvím větším než malým, množstvím větším a množstvím značného rozsahu však lze použít pro stanovení rozsahu spáchání trestného činu minimálně v rovině toho, že pro spáchání činu ve značném rozsahu je potřebné menší množství drog než pro spáchání trestného činu v rozsahu velkém.⁴⁶ Obdobně se vyjadřuje i judikatura⁴⁷ Nejvyššího soudu, který uvádí, že „při výkladu kvalifikačního znaku „ve značném rozsahu“ podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) TrZ (ve znění

⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 4 Tdo 246/2010.

⁴⁴ Škoda větší je dle ustanovení § 138 odst. 1 TrZ dvojnásobkem škody nikoli malé a škoda značná dvacetinásobkem škody značné.

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

⁴⁶ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2870 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010.

účinném od 1. 1. 2010) lze obdobně vycházet z kritérií, která se používala při výkladu znaku „ve větším rozsahu“ podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) TrZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009). Přitom již ovšem nelze řešit otázku míry společenské nebezpečnosti. Současně je třeba, aby zmíněná kritéria byla naplněna ve zřetelně vyšší kvantitativní a kvalitativní úrovni. K naplnění znaku „ve značném rozsahu“ se tak nyní vyžaduje zejména větší množství (v kontextu druhu a kvality) omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, delší doba (příp. též kvalifikovanějšího způsob) nakládání a větší počet osob, kterým pachatel tyto látky opatřil, prodal nebo pro ně přechovával.“ Pro stanovení toho, co je „větším rozsahem“ platí, že se jedná o „rozsah menší než množství těchto látek a jedu ve značném rozsahu“⁴⁸. Lze tak uvést, že rozsah větší je menší než rozsah značný, který je zase menší než rozsah velký. S odkazem na zrušení příslušné části nařízení vlády č. 467/2009 Sb., která určovala množství větší než malé u drog však už nelze stanovit přesný rozsah kvantitativních znaků jednotlivých skutkových podstat drogových trestných činů. Absence explicitní zákonné úpravy však samozřejmě nevylučuje postup orgánů činných v trestním řízení dle „vžitě“ a obecně uznávané praxe.

Závěr o tom, že čin byl spáchán ve větším, velkém nebo značném rozsahu však nelze opřít jenom o kvantitativní posouzení předmětné látky. Dle judikatury⁴⁹ je třeba posoudit vedle množství látky i její kvalitu a druh. Při posuzování činu je nutné „podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal nebo pro ně přechovával, případně i jiné skutečnosti.“ Lze rovněž přihlížet k tomu, jaký majetkový prospěch pachatel trestným činem nabyt, nabyt chtěl nebo mohl, k délce nakládání s drogami, k okruhu možných konzumentů, případně i k jiným okolnostem.⁵⁰ Stran samotné kvality však pro naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti není požadováno, aby byla látka nadstandardní kvality. Dle judikatury platí, že „pro naplnění znaku „ve větším rozsahu“ podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) TrZ [ve znění účinném do 31. 12. 2009, od 1. 1. 2010 znak „ve značném rozsahu“ podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) TrZ] má mimo jiné význam i kvalita omamné a psychotropní látky. Přitom postačí, aby pachatel distribuoval drogu se

⁴⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2872 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005.

⁵⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

*standardní kvalitou, která je způsobilá vyvolat u odběratelů psychickou závislost.*⁵¹ Postačuje tedy látka – droga standardní kvality. Naopak lze usuzovat, že látkou podprůměrné kvality tuto zvlášť přitěžující okolnost naplnit nelze.

Každý případ protiprávního nakládání s drogami tak musí být hodnocen individuálně i s přihlédnutím na to, jakou látkou byl trestný čin spáchán – s ohledem na to, že u různých látek - drog je množství větší než malé a tedy i větší a značný rozsah spáchání trestného činu stanoven rozdílně. Při posuzování toho, zda byl drogový trestný spáchán ve větším rozsahu, velkém rozsahu nebo v rozsahu značném, je tak třeba postupovat u každého případu individuálně a posuzovat všechny okolnosti případu. Exaktní postup pro stanovení toho, zda došlo k závažnějším formám spáchání drogového trestného činu tak neexistuje. Nelze však nezmínit judikaturu⁵² Nejvyššího soudu v této oblasti, kdy Nejvyšší soud konstatoval následovně:

„Za přiměřené vyjádření rozdílu mezi spácháním činu ve větším rozsahu a spácháním činu ve značném rozsahu Nejvyšší soud pokládá takový vztah, při kterém značný rozsah je alespoň dvacetinásobkem většího rozsahu, neboť tím je do poměru mezi uvedenými pojmy přenesen stávající poměr mezi pojmy množství větší než malé a větší rozsah a zároveň je plynule, s odpovídajícím odstupem a dostatečně diferencovaně vystižena gradace jednotlivých znaků vymezujících rozsah spáchání činu.“

K této problematice nelze opět nezmínit pokyn obecné povahy č. 6/2000 Sbírky pokynů obecné povahy NSZ. Tento pokyn totiž kromě výše zmíněných hodnot množství většího než malého u vybraných drog obsahoval i „množství větší“. Platilo při tom, že u rozdílných drog bylo množství větší rozdílné a to jak v hmotnostním určení, tak v počtu dávek oproti množství většímu než malému. Na tento pokyn pak navazoval pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 1 SL 110/2010, jenž obsahoval „*metodický návod k posuzování znaků větší rozsah, větší rozsah vůči dítěti, větší rozsah vůči dítěti mladšímu než patnáct let, značný rozsah a velký rozsah u drogových trestných činů.*“ Tento pokyn obsahoval orientační hodnoty pro jednotlivé drogy. Opět však platí, že tento pokyn není obecně závazným právním předpisem a proto jej nelze explicitně použít při rozhodování

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 11 Tdo 57/2010.

⁵² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 7 Tdo 12/2011.

soudu. Nelze však popřít, že tento akt nejvyššího státního zástupce má značnou hodnotu nejen pro policii a soustavu státního zastupitelství, ale je jistým zdrojem „inspirace“ i pro orgány moci soudní.

Konečným závěrem v otázce určení kvantitativních znaků jednotlivých skutkových podstat tzv. drogových trestných činů je, že po zrušení příslušné části nařízení vlády č. 467/2009 Sb., došlo k návratu ke stavu před účinností nového TrZ. Posouzení toho, zda došlo k naplnění kvantitativních znaků u skutkových podstat drogových trestných činů tak byla opět přenechána orgánům činným v trestním řízení, v konečném důsledku soudům, které budou muset tyto pojmy pro potřeby praxe nově judikovat.

2.1.2 Úprava platná na Slovensku

Úprava drogových deliktů platná v Slovenské republice je koncentrovaná do slovenského trestního zákona, zákona č. 300/2005 Z. z. Skutkové podstaty drogových trestných činů jsou uvedeny v ustanoveních §§ 171-174, které obsahují skutkové podstaty trestných činů *Nedovolené výroby omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů, jejich držby a obchodování s nimi* a *Šíření toxikomanie*.

Navzdory tomu, že slovenský trestní zákon zná jen dva tzv. drogové trestné činy, při bližším pohledu je zřejmé, že postihují praktický stejný okruh jednání jako tomu je v případě české úpravy. Obecně lze konstatovat, že slovenská úprava je značně přísnější zejména k tzv. spotřebitelům omamných a psychotropních látek, kdy je za trestný čin považováno držení takových látek v jakémkoliv množství.

Slovenský trestní zákon je stran kvantitativního určení množství drog jako znaku skutkových podstat drogových trestných činů nebo zvlášť přitěžujících okolností založen na podobné koncepci jako TrZ. Slovenský zákonodárce kvantifikuje omamné a psychotropní látky podle množství *základního*, dále rozlišuje spáchání drogových trestných činů ve *větším* nebo *značném* rozsahu.

Vzhledem k tomu, že slovenský zákonodárce kriminalizuje už držbu omamných a psychotropních látek v jakémkoliv množství, je nutné základní množství těchto látek určit dolní hranicí, která je nulová, až po horní hranici, která je výkladovým ustanovením slovenského trestního zákona uvedeným v § 135 odst. 1 určena na hranici třínásobku

„obvyklé jednorázové dávky“. Je však nutné nezapomínat, že jedná o výklad platný jen pro určení množství drogy pro osobní potřebu.

Množství větší je pak ustanovením § 135 odst. 2 slovenského trestního zákona určeno jako nejvíce desetinásobek obvyklé jednorázové dávky. Opět je však nutné uvést, že toto množství se týká jen omamných a psychotropních látek určených pro vlastní (s)potřebu.

Pro potřeby skutkových podstat trestných činů dle § 172 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. c), odst. 4 písm. c) slovenského trestního zákona a ostatních skutkových podstat, které pracují s kvantifikačními znaky „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“, se výkladového ustanovení § 135 odst. 2 v žádném případě neužije. Pro určení tohoto pojmu se naopak užije ustanovení výkladového ustanovení § 125 odst. 1 in fine. Toto výkladové ustanovení je obdobou ustanovení § 138 TrZ a primárně se užívá pro výklad výše škody. Zmíněné ustanovení však explicitně umožňuje použití tohoto mechanismu i na určení výše *prospěchu, hodnoty věci a rozsahu činu*. Na rozdíl od české úpravy se tak třeba při posuzování toho, zda byly tyto zvlášť přitěžující okolnosti naplněny primárně řídit hlediskem ceny, resp. prospěchu, který pachatel prodejem omamných a psychotropních látek získal, získat mohl nebo zamýšlel.⁵³

V otázce určení množství omamné a psychotropní látky jako znaku skutkové podstaty případně okolnosti naplňující zvlášť přitěžující okolnost, je tedy dle mého názoru slovenská úprava do jisté míry vhodnější než stávající česká úprava. Slovenský zákonodárce ve vztahu k držbě drogy pro osobní potřebu kvantifikuje množství drogy potřebné pro naplnění kvalifikované skutkové podstaty poměrně exaktně množstvím obvyklých jednorázových dávek. Problém nastává jen v určení množství, které je třeba považovat za jednorázovou dávku. Tato otázka je v praxi svěřena znalcům.⁵⁴ Při určení toho, co je větším, značným a velkým rozsahem při spáchání drogového trestného činu se naopak musí orgány činné v trestním řízení orientovat podle cen omamných a psychotropních látek. Pro určení ceny těchto látek je tak nutné brát v potaz proměnlivost těchto cen jak v čase, tak v místě.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 13. 5. 2010, sp. zn. 4To/65/2010.

⁵⁴ CSETE, J. *Hledání rovnováhy. Koncepce protidrogové politiky v České republice*. Praha : Úřad vlády České republiky, 2012, s. 41.

2.1.3 Úprava platná v Polsku

Protidrogová legislativa v Polské republice je koncentrována zejména v *zákoně o protidrogových opatřeních (Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii)*, Dz.U. z 2012 poz. 124. Tento zákon se snaží o komplexní úpravu protidrogové problematiky, když jednak obsahuje definici a výčet omamných a psychotropních látek, tak upravuje protidrogová opatření, činnost orgánů veřejné správy v boji proti drogám, léčbu a reintegraci závislých osob, ale i úpravu správních deliktů a trestných činů na úseku drog.

Trestněprávní úprava je koncentrovaná v ustanoveních čl. 53-74 tohoto zákona. Tento zákon umožňuje kriminalizaci širokého spektra nedovoleného zacházení s omamnými a psychotropními látkami, když postihuje zejména jejich výrobu, distribuci, dovoz a vývoz, ale i jejich držbu, držbu prostředků určených k výrobě těchto látek nebo i šíření toxikomanie.

Rovněž polský zákonodárce užívá při kvalifikaci protiprávního jednání kvantifikaci drog jako hlavní kritérium rozlišení trestných činů v této oblasti. U jednotlivých skutkových podstat je rozlišeno „množství značné“ a „množství nepatrné“. Obdobně jako dle stávající české úpravy, není definice těchto pojmů obsažena v zákoně, ale byla svěřena judikatuře soudů.⁵⁵

Obecně platí, že tzv. nepatrné množství je obecnou hodnotou, která, obdobně jako je tomu dle slovenské úpravy, vyjadřuje množství větší než nulové a současně menší než množství značné, které je znakem kvalifikované skutkové podstaty nebo je zvlášť přitěžující okolností. Judikatura soudů dospěla k závěru, že tzv. množství značné je vyjádřeno celkovým množstvím omamné a psychotropní látky, druhem látky ale i konečným účelem (tedy, zda je látka určena pro konečnou spotřebu, nebo na další distribuci).⁵⁶

Judikatura blíže definovala i množství látky, které by naplňovalo rysy značného množství. Dle předmětného judikátu polského Nejvyššího soudu je třeba za značné množství omamné nebo psychotropní látky považovat takové množství, které by stačilo na „omámení“

⁵⁵ STELMASZCZYK, M. *Przestępstwo posiadania znacznej ilości narkotyków – art.62 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*. [online] Posiadanie narkotyków [cit. 21.11.2013]. Dostupné z: <http://posiadaniennarkotykow.pl/przestepstwo-posiadania-znacznej-ilosci-narkotykow-%E2%80%93-art-62-ust-2-ustawy-o-przeciwdzialaniu-narkomanii/>

⁵⁶ Rozhodnutí odvolacího soudu ve Varšavě ze dne 18. 4 2000, sp. zn. II AKa 22/00.

nejméně několik desítek lidí. Obecně lze tedy říct, že polská úprava otázky kvantitativního určení množství drog pro potřeby kvalifikovaných skutkových podstat nebo zvlášť přitěžujících okolností je svěřena soudům. Jedná se tedy o obdobnou úpravu jako v české republice.

2.1.4 Úprava platná v Anglii a Walesu

Dle právní úpravy platné v Anglii a Walesu jsou tzv. drogové trestné činy upraveny v podobě tzv. zákonných trestných činů – *statutory offences*. Obecně je problematika nakládání s drogami resp. otázka jejich abúzu upravena v zákoně *Misuse of Drugs Act 1971*.

Tento právní předpis obecně upravuje zákaz vývozu a dovozu drog, jejich výroby a distribuce a účast na těchto aktivitách. Tento zákon obsahuje ve svých přílohách taxativní seznam drog, které jsou členěny do tří skupin – A, B a C.

Dále tento předpis obecně zakazuje pěstování rostlin rodu *Cannabis* a sám uvádí některé z drogových deliktů, když postihuje například vlastníky a správce budov, kteří v nich umožňují nebo tolerují výrobu nebo distribuci drog, přípravu opia ke kouření, kouření marihuany, konopní pryskyřice, připraveného opia a pod. Zajímavostí je, že se postihuje i samotné kouření opia ale i držba nástrojů ke kouření opia určených.⁵⁷

Na tento zákon navazuje *Drug Trafficking Act 1994*, který *inter alia* postihuje zejména nelegální obchod s drogami, když postihuje jak výrobce a přímé distributory, tak i další osoby podílející se na přepravě drog, jejich dovozu nebo vývozu. Zákonodárce však v těchto předpisech s ohledem na odlišný charakter anglosaského práva nijak nespecifikuje sankci, která hrozí pachatelům trestných činů. Není tedy potřebné, aby nějakým způsobem specifikoval množství drog pro rozdílné skutkové podstaty nebo zvlášť přitěžující okolnosti.

Pro tzv. drogové delikty v právu platném v Anglii a ve Walesu platí, že jsou řazeny mezi tzv. *possession offences*, tedy mezi delikty, které spočívají v držení a nakládání se zakázanými a nepovolenými věcmi, ale třeba i s věci pocházejícími z trestné činnosti.⁵⁸

⁵⁷ Misuse of Drugs Act 1971. legislation.gov.uk. [online][cit., dne 21.11.2013]
http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/38/pdfs/ukpga_19710038_en.pdf

⁵⁸ HERRING, J. *Criminal law*. 5. vydání. New York : PALGRAVE MACMILLAN, 2007, s. 340.

Zajímavostí je skutečnost, resp. pochybnost o tom, zda se u drogových trestných činů, zejména spočívajících v jejich držbě, vyžaduje *mens rea*, tedy institut obdobný zavinění. Tato skutečnost vyplývá dle anglické právní teorie už ze samé povahy tzv. zákonných deliktů, kdy obecně platí, že se u nich *mens rea* nevyžaduje,⁵⁹⁶⁰ oproti deliktům dle *common law* v zákoně neupravených, kde se, až na delikty přibližně odpovídající výtržnictví, pomluvě, bohorouhačství a pohrdání soudem, *mens rea* vyžaduje.⁶¹ Narozdíl od deliktů dle *common law*, je u zákonných deliktů udělen zákonodárci prostor, aby svůj záměr požadovat u některých deliktů *mens rea*, využil.⁶² Novější judikatura tuto skutečnost potvrzuje, například v případě *R. v Lambert* (koruna proti Lambertovi), kdy bylo v tomto případě rozhodnuto, že státní žalobě stačí prokázat, že obžalovaný měl nádobu s drogou ve své moci a není nutné prokazovat, že věděl, co bylo jejím obsahem.⁶³ Existují však i opačné názory na požadavek přítomnosti *mens rea*, které prosazují, aby byl prvek *mens rea* zkoumán a vyžadován, ledaže to zákony výslovně neurčují.⁶⁴⁶⁵

⁵⁹ CARD, R. *Card, Cross & Jones Criminal law*. 19. vydání. New York : Oxford University Press, 2010, s. 144.

⁶⁰ ORMEROD, D. *Smith & Hogan Criminal law*. 11. vydání. New York : Oxford University Press, 2005, s. 144.

⁶¹ MARTIN, J.; STOREY, J. *Unlocking criminal law*. 2. vydání. Londýn : Hodder Education, 2007, s. 89.

⁶² SIMESTER, A. P.; SULLIVAN, G. R. *Criminal Law Theory and Doctrine*. 3. vydání. Portland : Hart Publishing, 2007, s. 167.

⁶³ HERRING, J. *Criminal law*. 5. vydání. New York : PALGRAVE MACMILLAN, 2007, s. 340.

⁶⁴ CARD, R. *Criminal law*. 19. vydání. New York : Oxford University Press, 2010, s. 147.

⁶⁵ REED, A.; SEAGO, P. *Criminal Law*. 2. vydání. Londýn : Sweet & Maxwell, 2002, s. 105.

2.2 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami

2.2.1 Skutková podstata trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je s ohledem na strukturu skutkové podstaty tohoto trestného činu, v porovnání s ostatními skutkovými podstatami drogových deliktů a s poukazem na nastíněný historický vývoj drogových deliktů, základním drogovým deliktem. Ostatní drogové delikty až na jednu výjimku⁶⁶, vznikli odvozením od tohoto trestného činu zejména jako jeho privilegované skutkové podstaty. Skutková podstata trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami je uvedena v ustanovení § 283 odst. 1 TrZ.

Zmíněné ustanovení uvádí:

„Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.“

Jak už bylo uvedeno, skutková podstata tohoto trestného činu prošla od roku 1950 značnými změnami, současná úprava však téměř zcela kopíruje úpravu dle trestního zákona č. 140/1961 Sb.⁶⁷

Subjektem tohoto trestného činu může být s odkazem na znění skutkové podstaty kdokoliv. Kromě příčetné fyzické osoby, která dovršila věk nevyhnutný pro vznik trestní odpovědnosti, se tohoto trestného činu může dopustit i osoba právnická.⁶⁸ Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je totiž

⁶⁶ Trestný čin výroby nebo přechovávání technických prostředků pro výrobu omamných a psychotropních látek

⁶⁷ FENYK, J.; HÁJEK, R.; STŘÍŽ, I. *Trestní zákoník a trestní řád. Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha : Linde Praha. 2010, s. 1049

⁶⁸ ŠÁMAL, P. *Základy trestní odpovědnosti právnických osob*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 143 in ŠÁMAL, P.; DĚDIČ, J.; GRIVNA, T. et al *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 820 s.

uveden v katalogu trestných činů, jichž se může právnická osoba dopustit, který je uveden v § 7 TOPOZ.⁶⁹ Subjekt tohoto trestného činu tak označujeme jako subjekt obecný.⁷⁰

Stran *subjektivní stránky* je u tohoto trestného činu v souladu se zněním § 13 odst. 2 TrZ požadován úmysl (*dolus*) ať už v podobě přímé (*dolus directus*) nebo nepřímé (*dolus eventualis*).⁷¹ Úmysl pachatele je třeba dle judikatury soudů řádně prokázat a nelze jej „dovozovat jen z okolnosti, že se drogy vyskytovaly v místě, kde pachatel pobýval v době spáchání citovaného přečinu. O uvedeném formálním znaku přitom bez dalšího nesvědčí ani okolnost, že pachatel další osobě předal věc obsahující drogu, aniž by bylo současně prokázáno, že věděl o obsahu takové zásilky.“⁷²

Tato úprava platí i v případě, že pachatelem tohoto trestného činu bude právnická osoba. Protože trestní odpovědnost právnické osoby je založena na přičitatelnosti protiprávního jednání právnické osobě, je úmyslné zavinění vyžadováno u osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 418/2011 Sb., tedy u fyzických osob, které jsou statutárními orgány právnické osoby, členy statutárních orgánů právnické osoby, u osob, které jsou oprávněné jednat jménem právnické osoby nebo za právnickou osobu, u osob, které u právnické osoby vykonávají řídicí nebo kontrolní činnost, u osob, které vykonávají rozhodující vliv na řízení právnické osoby a u zaměstnanců nebo osob v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, tedy u osob jejichž trestné činy se za podmínek přičitatelnosti uvedených v § 8 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb. přičítají právnické osobě.

Zvláštní přitěžující okolnosti uvedeny v § 283 odst. 2, 3 a 4 TrZ, které podmiňují aplikaci vyšších sazeb trestu odnětí svobody, případně umožňují samostatné uložení některých trestů, budou aplikovány v souladu s ustanovením § 17 TrZ, tedy zásadně i bez úmyslného zavinění. K těžšímu následku jako zvláštní přitěžující okolnosti se tak přihlédne „i

⁶⁹ FENYK, J.; SMEJKAL, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Příloha: Modelová interní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 23.

⁷⁰ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 368. in KUČHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁷¹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 371. in KUČHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 12. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1250/2010 – 23.

*tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné.*⁷³

Spočívá-li zvláštní přitěžující okolnost v jiné skutečnosti než v těžší újmě, bude se k takové skutečnosti přihlížet „*i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl.*“

V případě právnických osob, se bude postupovat podle už uvedených pravidel platných pro trestní odpovědnost právnických osob.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení. Takto široce definovaný objekt tohoto trestného činu vyplývá ze systematického zařazení tohoto trestného činu do hlavy sedmé zvláštní části TrZ, tedy mezi trestné činy obecně nebezpečné. Blíže lze objekt tohoto trestného činu specifikovat jako zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v neoprávněné výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabídnutí, zprostředkování, prodeji, opatření jinému nebo v přechovávání omamné nebo návykové látky pro jiného. Objektivní stránka tohoto trestného činu je stanovena demonstrativním způsobem za účelem postihnoutí všech možných způsobů opatření omamných a psychotropních látek a jedů. Z dikce ustanovení § 283 odst. 1 TrZ vyplývá, že tento čin bude spáchán zejména komisivním způsobem. Není však vyloučeno i spáchání způsobem omisivním, zejména bude-li čin spáchán převozem nebo přechováváním pro jiného.⁷⁴

Pojem *výroby* omamné a psychotropní látky nebo jedu TrZ žádným způsobem nespecifikuje. Je tedy nutné vycházet z neurčitěho znění zákona a dovodit, že výrobou je třeba rozumět jakýkoliv způsob výroby předmětu. To se však nevztahuje na tzv. *produkci*, pod kterou je dle znění čl. 1 písm. t) vyhlášky ministra zahraničních věcí o *Jednotné Úmluvě o omamných látkách* zveřejněné pod číslem 47/1965 Sb. třeba rozumět prostě „*získávání opia,*

⁷³ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 372. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁷⁴ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 368. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

listů koka, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují.“ Objektivní stránka tak bude naplněna výrobou průmyslnou, řemeslnou nebo jakoukoliv jinou cestou.⁷⁵

Dovozem, vývozem nebo průvozem se rozumí oběh zboží ve styku s cizinou, který je upraven zvláštními předpisy. Dovozem je třeba rozumět dopravení předmětných látek z ciziny do České republiky. Vývozem je třeba rozumět postup opačný, tedy přepravu předmětných látek z České republiky do ciziny.⁷⁶

Průvozem je nutné rozumět režim, kterému podléhá zboží přepravované přes území České republiky. Vzhledem na to, že Česká republika je členským státem Evropské Unie, je propuštění zboží do režimu průvozu současně propuštěním do režimu průvozu pro celé území Evropské Unie.⁷⁷

Nabídnutím je jakýkoliv úkon pachatele směřující k jiné osobě, jímž pachatel projeví vůli poskytnout omamnou nebo psychotropní látku nebo jed jiné osobě. Nezáleží při tom na podobě nabídky (výslovná nebo konkludentní) nebo na úplatnosti takové nabídky (úplatná nebo bezúplatná).⁷⁸⁷⁹ Nabídnutí omamné nebo psychotropní látky nebo jedu je společností i státní mocí hodnoceno jako mimořádně nebezpečný akt. Projevuje se to i v právní úpravě, kdy je jakékoliv nabídnutí omamné nebo psychotropní látky nebo jedu hodnoceno dle § 283 odst. 1 TrZ bez ohledu na množství předmětné látky a bez jakékoliv privilegované skutkové podstaty k tomuto trestnému činu spáchanému nabídnutím. Stejného trestného činu se tak dopustí osoba nabízející omamné a psychotropní látky nebo jedy za úplatu velkému a neohrazenému okruhu osob (tzv. dealer) i osoba, která osloví s nabídkou takové látky jedinou osobu (např. známého). Je však nutné dodat, že větší rozsah činnosti tzv. dealera bude zohledněn aplikací zvláštní přitěžující okolnosti.

Zprostředkováním se rozumí zajištění kontaktu mezi osobami neoprávněně nakládajícími s omamnými a psychotropními látkami a s jedy za účelem nakládání s předmětnými látkami mezi těmito osobami. Není přitom potřebné, aby jednou ze stran

⁷⁵ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 369. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁷⁶ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 369. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁷⁷ ŠÁMAL, P. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2662 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁷⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2863 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁷⁹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

konečné transakce by konečný spotřebitel. Objektivní stránka tohoto trestného činu bude naplněna i zprostředkováním kontaktů např. mezi výrobcí a distributory omamných a návykových látek a jedů.⁸⁰ Rovněž není rozhodné, jakou podobu bude mít konečná transakce s omamnou nebo psychotropní látkou nebo jedem. Může se jednat o úplatný nebo bezúplatný úkon, prodej nebo i darování.⁸¹

Prodejem se rozumí situace, kdy došlo k předání omamné nebo psychotropní látky nebo jedu od prodávajícího ke kupujícímu za smlouvenou peněžitou protihodnotu. Podobně jako u zprostředkování se nemusí jednat o prodej konečnému zákazníkovi, ale i o prodej mezi jinými osobami, např. mezi výrobcem a distributorem.⁸²⁸³

Opatřením pro jiného je jakékoliv obstarání omamné nebo psychotropní látky nebo jedu způsobem jiným než uvedeným v § 283 odst. 1 TrZ. Vždy se však musí jednat o opatření pro jiného. Opatřování pro vlastní osobu není trestným činem, trestným činem je však přechovávání opatřené návykové nebo psychotropní látky v množství větším než malém.⁸⁴ Opatření pro jiného nemá zákonem požadovanou formu. Může se tak jednat například o výměnu nebo i způsob opatření, který sám o sobě zakládá skutkovou podstatu trestného činu, například krádež, loupež nebo podvod.⁸⁵⁸⁶

Přechováváním pro jiného se rozumí jakékoliv držení omamné nebo psychotropní látky v moci pachatele. Pojem držení v moci nelze ztotožňovat s pojmem držení u sebe. Předmětná látka totiž může být v moci pachatele, i když je uložena na odlehlém místě⁸⁷ (např. v trezoru) nebo skryta na „bezpečném“ místě.⁸⁸ Při posuzování tohoto trestného činu není

⁸⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁸¹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁸² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁸³ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁸⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁸⁵ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁸⁶ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁸⁷ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁸⁸ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

rozhodné, jakým způsobem byla předmětná látka přechovávána, dle znění § 39 odst. 3 TrZ, však lze přihlédnout k době, která uplynula od spáchání trestného činu.⁸⁹ Tato skutková podstata nezohledňuje ani množství návykové látky, která byla pro jiného přechovávána. Skutková podstata tohoto trestného činu tak bude naplněna přechováváním jakéhokoli množství návykové látky pro jiného, s tím že zákonodárce zohledňuje přechovávání ve větších množstvích v rámci zvlášť přitěžujících okolností.⁹⁰ Závěr, že se jedná o přechovávání pro jiného, však bude naplněn i za okolnosti, že se jedná o držbu drogy „v množství, které zjevně překračuje potřebu jednoho člověka či několika málo osob.“⁹¹ Bude-li však množství přechovávané návykové látky dosahovat množství značné, bude nutno aplikovat jednu ze zvlášť přitěžujících okolností, kterou je podmíněno použití vyšší trestní sazby.⁹²

2.2.2 Zvlášť přitěžující okolnosti

Jak už bylo zmíněno v předchozím výkladu, je skutkovou podstatou trestného činu dle § 283 odst. 1 TrZ možné postihnout značně široký okruh protiprávního jednání v oblasti nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. K diferenciaci jednání, jež lze subsumovat pod skutkovou podstatu dle § 283 odst. 1 TrZ v otázce trestu slouží zvlášť přitěžující okolnosti, jež podmiňují použití vyšší trestní sazby.

⁸⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2868 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁹⁰ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 370. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 4 Tdo 933/2010.

⁹² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2869 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Dle znění § 283 odst. 2 TrZ jsou přitěžujícími okolnostmi:

Spáchal-li trestný čin dle § 283 odst. 1 TrZ pachatel

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,
- c) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu, nebo
- d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Ad a)

Výklad nebo definici pojmu *člen organizované skupiny*, resp. *organizovaná skupina* nenalezneme v žádném právním předpise. Výklad tohoto pojmu tak poskytuje jen judikatura soudů a teorie. Organizovanou skupinou se tak rozumí „*sdužení více osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdužení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, čímž jsou umocněny jeho škodlivé dopady pro společnost. Skupina nemusí mít trvalejší charakter a tímto způsobem lze spáchat i jen ojedinělý, jednorázový trestný čin.*“⁹³ Členství v organizované skupině vzniká faktickým včleněním do ní a podílem na jejích aktivitách. Nevyžaduje se žádné formální přistoupení nebo přijetí za člena.

Pro splnění této zvláštní přitěžující okolnosti se nevyžaduje, aby všichni členové organizované skupiny byli pachateli trestného činu.⁹⁴ Členy organizované skupiny mohou být i účastníci na trestném činu případně další osoby mající podíl na trestném činu, avšak přímo neztotožněné, za splnění předpokladu, že si jsou trestně stíhané osoby takové okolnosti vědomy.⁹⁵

⁹³ ŠÁMAL, P. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1604 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁹⁴ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 372. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 8 Tdo 237/2010.

Pro naplnění této zvláštní přitěžující okolnosti platí, že není potřeba zjistit totožnost všech členů takové skupiny. Postačí, „pokud bylo prokázáno, že mezi nejméně třemi skutečně existujícími a vzájemně spolupracujícími osobami existovala vzájemná součinnost na provedení trestné činnosti, pro kterou byla charakteristická taková míra plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající koordinace úloh jednotlivých účastníků, že tyto okolnosti zvýšily pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu.“⁹⁶ U této zvláštní přitěžující okolnosti se z logiky věci vyžaduje zavinění ve formě úmyslu.⁹⁷

Ad b)

Tato okolnost je případem, tzv. *speciální recidivy*. Účelem existence této zvláštní přitěžující okolnosti je zvýšená ochrana společnosti před pachateli, kteří se trestného činu podle § 283 odst. 1 TrZ dopustili opakovaně a kteří se vůči účinkům trestní represe ukázali být značně rezistentní. Vzhledem na to, že na recidivu bude u těchto pachatelů v této situaci pohlíženo „automaticky“ při posuzování jejich skutku, v souladu se zásadou zákazu dvojího přičítání, se na kriminální „kariéru“ těchto pachatelů nemůže pohlížet jako na přitěžující okolnost dle ustanovení § 42 TrZ.

Odsouzením pachatele je třeba rozumět vynesení odsuzujícího rozsudku, který nabyl právní moci v období posledních tří let.⁹⁸

Potrestáním je třeba rozumět trestní postih pachatele, který alespoň zčásti vykonal trest uložený za trestný čin podle § 283 odst. 1 TrZ. K takovému potrestání pachatele však nelze přihlížet, má-li výkon trestu za následek to, že se na pachatele pohlíží, jako by odsouzen nebyl. Na rozdíl od odsouzení, u potrestání pachatele je rozhodující okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu zbytku trestu, okamžik podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.

⁹⁷ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2869 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

⁹⁸ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 372. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

pobytu, prominutí trestu nebo jeho zbytku na základě milosti nebo amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky.⁹⁹

Ad c)

Pojem *spáchání činu ve značném rozsahu* vyjadřuje větší míru škodlivosti jednání pachatele pro společnost ve srovnání s „běžným rozsahem“ dle ustanovení § 283 odst. 1 TrZ. Jak už bylo uvedeno, samotný výklad pojmu značný rozsah může být problematický s ohledem na to, že v tomto případě nelze použít výkladové pravidla dle § 138 TrZ. Toto ustanovení totiž pojem značný rozsah používá jen ve vztahu k výši finanční škody. Případné úvahy o použití tohoto výkladového pravidla ve spojení s finanční hodnotou předmětné omamné nebo psychotropní látky nebo jedu je nutné odmítnout s argumentem, že nelze stanovit řádně cenu látek, se kterými se obchoduje jen na „černém trhu“ bez jakýchkoli zásahů státu, naopak pod hrozbou použití sankčních mechanismů státní moci.¹⁰⁰

Ustanovení § 138 TrZ však lze použít podpůrně ke stanovení toho, co lze považovat za značné množství ve vztahu k množství většímu než malému, které je definováno ve zvláštních právních předpisech. Z ustanovení § 138 TrZ, které uvádí, že škoda značná je dvacetinásobkem škody nikoli malé, však nelze dovozovat, že za spácháním trestného činu dle § 283 odst. 1 TrZ ve značném rozsahu bude jeho spáchání v rozsahu dvacetinásobně větším, než by bylo jeho spáchání s omamnou nebo psychotropní látkou nebo jedem v množství větším než malém.¹⁰¹ Vedle kvantitativního určení množství látky je třeba posoudit i jejich kvalitu a druh, spolu s posouzením doby, po kterou pachatel s drogami nakládal a s okruhem „zákazníků“, kterým byla droga distribuována spolu s dalšími skutečnostmi a okolnostmi případu. Pro naplnění této zvláštní přitěžující okolnosti postačuje u pachatele zavinění ve formě *nedbalosti*.¹⁰²

⁹⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2870 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁰⁰ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 372. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁰¹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2870 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁰² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Ad d)

Pojem spáchání činu *ve větším rozsahu vůči dítěti* a pojem spáchání *v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let* je nutné vykládat v souladu s výše uvedeným pravidlem. Spácháním činu *ve větším rozsahu* se tak bude jednat zejména „*je-li škodlivost takového činu vysoká, zejména tehdy, vyrobí-li, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje nebo jinak jinému opatří anebo přechovává pro jiného omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, precursor nebo jed v množství, které je způsobilé k použití pro více osob (dětí). Vedle tohoto hlediska však bude záviset i na kvalitě uvedené látky nebo jedu a způsobu provedení činu, jakož i věku dítěte či dětí anebo jejich počtu apod.*¹⁰³” Jako podpůrná kritéria tak nastupují kvantitativní i kvalitativní hlediska při spáchání tohoto trestného činu.¹⁰⁴ Nelze přitom zaměňovat pojem *větší rozsah vůči dítěti* v intencích současného TrZ, kdy je tento pojem užíván jen v rámci zvlášť přitěžující okolnosti s pojmem *větší rozsah*, jenž byl užíván v TrZ v obecné skutkové podstatě § 187a a v skutkové podstatě § 283 TrZ byl nahrazen pojmem *značný rozsah*. Pro vztah mezi pojmy *větší rozsah* (v současné době *značný rozsah*) a *větší rozsah vůči dítěti* obdobně platí judikatura soudů¹⁰⁵, která stanovuje, že „*pro naplnění znaku „ve větším rozsahu vůči dítěti“ ve smyslu § 283 odst. 1, odst. 2 písm. d) TrZ (ve znění účinném od 1. 1. 2010) postačuje takové jednání pachatele, které uskutečnil v menší míře než ve větším rozsahu podle právní úpravy obsažené v § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) TrZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009), tedy zejména s menším množstvím drogy. To znamená, že právě s ohledem na adresáty ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. d) a odst. 3 písm. d) TrZ (ve znění účinném od 1. 1. 2010) by se dolní hranice pro vymezení znaku většího rozsahu měla nalézat výrazně pod obecnou hranicí většího rozsahu ve smyslu závěrů soudní praxe, které byly přijaty ve vztahu k předchozí právní úpravě.*“

Při výkladu pojmu spáchání činu *v rozsahu větším než malém* je nutné postupovat v souladu s judikaturou soudů a výkladem teorie. Po zrušení příslušné části nařízení vlády č. 467/2009 Sb. už nelze obecně exaktně určit, zda byla podmínka spáchání tohoto trestného činu *v rozsahu větším než malém* spáchána nebo nikoliv.

¹⁰³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2872 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁰⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. 4 Tdo 827/2010.

Pojem *dítě* je vykládán v souladu s § 126 TrZ, jenž za dítě označuje osobu mladší osmnáct let. Nelze přitom zaměňovat pojem osmnáct let a zletilost. Zletilosti lze dle platných předpisů práva občanského za splnění stanovených podmínek nabýt i před dovršením osmnácti let. Ačkoliv nabytí zletilosti se sebou spojuje závažné následky, pro potřeby této zvláštní přitěžující okolnosti (a vlastně i celého trestního práva), je rozhodný pojem osmnáct let. Za dítě se tak považuje osoba v době od narození až do dne předcházejícího dni dovršení věku osmnácti let. Analogicky je definováno i dítě mladší patnáct let.

K naplnění této zvláštní přitěžující okolnosti je nutné kumulativní naplnění zákonem stanovených podmínek.

Trestný čin dle § 283 odst. 1 TrZ, tedy neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabídka, zprostředkování, prodej, opatření jiným způsobem nebo přechovávání omamné nebo psychotropní látky pro jiného musí být spáchán v zákonem stanoveném rozsahu vůči dětem mladším osmnácti resp. patnácti let.¹⁰⁶ Z hlediska zavinění se vyžaduje alespoň pachatelova *nedbalost*.

Dle znění § 283 odst. 3 TrZ jsou zvláštními přitěžujícími okolnostmi:

Jestliže pachatel trestného čin dle § 283 odst. 1 TrZ

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo jiného značný prospěch,
- c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo
- d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Ad a)

Těžkou újmou na zdraví je třeba v souladu s ustanovením § 122 odst. 2 TrZ rozumět vážnou poruchu zdraví nebo jiné vážné onemocnění.¹⁰⁷ Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví:

- a) zmrzačení*
- b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti*
- c) ochromení údu*
- d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí*
- e) poškození důležitého orgánu*
- f) zohyzdění*
- g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu*
- h) mučivé útrapy, nebo*
- i) delší dobu trvající porucha zdraví*

Těžká újma na zdraví může být zaviněna nedbalostně i úmyslně.¹⁰⁸

Ad b)

Spácháním činu v úmyslu získat značný prospěch, je třeba rozumět jednání pachatele, jež směřuje k získání prospěchu v hodnotě alespoň 500 000 Kč, jak stanovuje výkladové pravidlo v § 138 TrZ. K aplikaci této zvláštní přitěžující okolnosti je nutné, aby pachatelovo jednání bylo kryto alespoň eventuálním úmyslem.

¹⁰⁷ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 373. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2873 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Ad c)

Pojem *spáchání činu ve velkém rozsahu* třeba vykládat obdobně jako u zvlášť přitěžujících okolností dle znění § 283 odst. 2 TrZ. Pojem velký rozsah tedy třeba vykládat nejen jako kvantifikátor návykové nebo psychotropní látky nebo jedu, ale rovněž jako měřítko kvalitativního a kvantitativního způsobu spáchání trestného činu. Ve vztahu k této okolnosti postačuje zavinění pachatele v podobě nedbalosti.

Ad d)

Přitěžující okolnost dle písmena d), tedy *spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let* je třeba vykládat obdobně jako u předchozích zmíněných zvláštních přitěžujících okolností. Je však nutné striktně odlišovat pojmy *rozsah větší vůči dítěti*, *rozsah značný* a *rozsah velký*. Dle teorie platí, že rozsah větší vůči dítěti je kvantitativně menší než rozsah značný a rozsah velký, který je kvantitativně největší.¹⁰⁹ Větší rozsah spáchání činu je třeba vykládat s podpůrným použitím ustanovení § 138 TrZ. Poje dítě je definován v § 126 TrZ. K naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti postačuje nevědomá nedbalost pachatele.

¹⁰⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2870 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Dle znění § 283 odst. 4 TrZ jsou zvlášť přitěžujícími okolnostmi:

Jestliže pachatel trestného činu dle § 283 odst. 1 TrZ

- a) způsobí činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Ad a)

Zvláštní přitěžující okolnost spočívající v způsobení těžké újmy na zdraví nejméně dvou osobám nebo smrti naplní pachatel, který vyvolá účinky dle § 122 TrZ u nejméně dvou osob nebo smrt u alespoň jedné osoby. Stran zavinění u způsobení těžké újmy na zdraví postačuje pachatelova nedbalost, je však možný i úmysl.

U způsobení smrti je situace odlišná. Tato zvláštní přitěžující okolnost bude aplikována jen v případě, že následek smrti je kryt pachatelovou nedbalostí. V případě, že by smrt byla pachatelem způsobena úmyslně, posuzoval by se skutek jako trestný čin vraždy dle § 140 TrZ v souběhu s trestným činem dle § 283 TrZ.

Ad b)

Tato zvláštní přitěžující okolnost se vykládá obdobně jako předchozí zmíněné přitěžující okolnosti. Při posuzování toho, zda byl trestný čin spáchán v úmyslu získat pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu je třeba postupovat se § 138 TrZ. Dle tohoto ustanovení lze za prospěch velkého rozsahu považovat prospěch ve výši alespoň 5 000 000 Kč.

Ze znění zákona lze přitom dovodit, že je nutný pachatelův úmysl alespoň v eventuální podobě. Není však potřebné, aby pachatel tohoto prospěchu dosáhl, podstatný je úmysl pachatele směřující k dosažení takového účinku.¹¹⁰

Ad c)

Pachatel se dopustí trestného činu dle ustanovení § 283 odst. 1 TrZ ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech tehdy, působí-li taková skupina nejméně ve dvou státech. Jedním z těchto států může být i Česká republika. Není přitom nutné, aby tyto státy vykonávaly kontroly na svých hranicích. Tato podmínka tedy bude splněna i v případě, že se jedná o členské státy Evropské Unie.

Zákon však výslovně neřeší otázku, zda je možné za stát považovat i útvar, který není jako stát uznán mezinárodním společenstvím nebo Českou republikou. Takovým útvarem je například Kosovo, které je sice uznáno Českou republikou, ale ne Organizací spojených národů. Na světě přitom existuje množství útvarů s ještě menší mírou mezinárodní akceptace, např. tzv. Podněsterská republika, Severokyperská turecká republika, nebo Jižní Abcházie.

Vzhledem na mlčení právních předpisů, judikatury i teorie je nejasné, zda by se měla existence státu pro potřeby této zvláštní přitěžující okolnosti určovat dle diplomatického uznání jiného státu nebo dle faktické existence centrální „státní“ moci na předmětném území. Autor tohoto textu se přiklání spíše k druhému přístupu, tedy na přednostní brání zřetele na faktický stav.

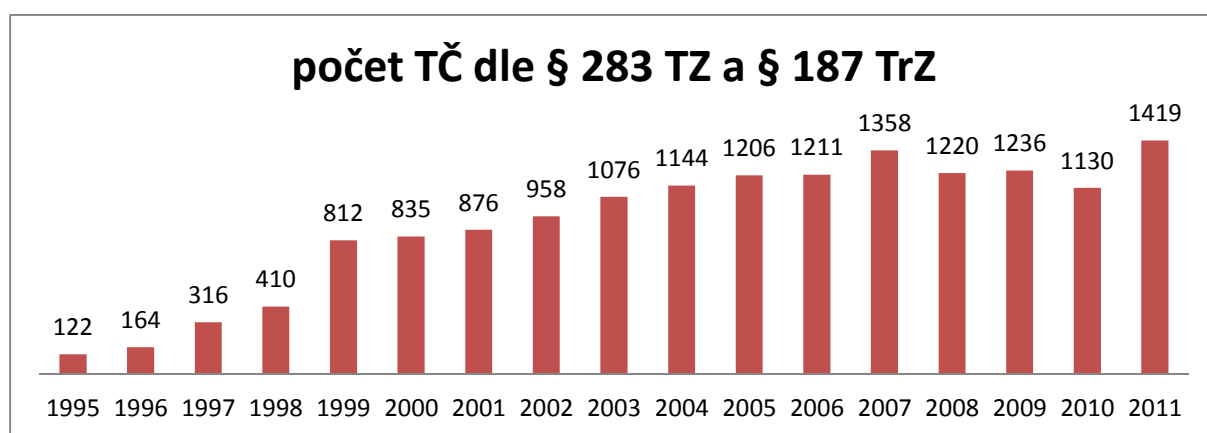
2.2.3 Statistika páčání nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami

Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami se v statistikách kriminality objevuje od roku 2010, kdy byl pod tímto názvem zaveden trestním zákoníkem z roku 2009. Trestní zákon č. 140 1961 Sb. však pod § 187 uváděl prakticky totožnou skutkovou podstatu trestného činu. Při srovnávání a analýze kvantity páčání tohoto

¹¹⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2874 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

trestného činu je tak dle názoru autora tohoto textu vycházet z údajů o obou těchto trestných činech, byť s vědomím, že TrZ. zavedl novou privilegovanou skutkovou podstatu dle § 285 TrZ (nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku), která v době platnosti trestního zákona z roku 1961 spadala pod § 187.

Autor tohoto textu si pro hodnocení podílu tohoto trestného činu i ostatních tzv. drogových trestných činů vybral údaje, které se týkají spáchaných trestných činů se známými pachateli. Takto selektované údaje o kriminalitě od roku 1995 až do současnosti uvádějí následovně:

Z těchto údajů lze dovodit postupný nárůst počtu trestných činů dle § 283 TrZ a předtím dle § 187 TrZ známými pachateli. Zejména v prvních letech sledovaného období se počet těchto trestných činů zvyšoval skokově, ve dvou letech se tento nárůst pohyboval dokonce kolem hodnoty 100%. Tento růst souvisí jak se změnou společenské situace po roce 1989, tak s celkovým nárůstem míry registrované kriminality.

Podíl těchto skutkových podstat na celkové objasněné kriminalitě přitom zejména v posledních letech není zanedbatelný. Při relativně stabilním počtu všech trestných činů se známými pachateli však docházelo k nárůstu počtu spáchaných trestných činů dle § 283 TrZ a § 187 TrZ. Dostupné údaje tuto situaci prezentují následovně:

rok	počet TČ dle § 283 TrZ a § 187 tr. zák.	počet spáchaných TČ se známými pachateli	podíl TČ dle § 283 TrZ a § 187 tr. zák. na celkové kriminalitě
1995	122	74217	0,16%
1996	164	81526	0,20%
1997	316	85710	0,37%
1998	410	88840	0,46%
1999	812	78424	1,04%
2000	835	84875	0,98%
2001	876	86031	1,02%
2002	958	82503	1,16%
2003	1076	86445	1,24%
2004	1144	87180	1,31%
2005	1206	89354	1,35%
2006	1211	128263	0,94%
2007	1358	89146	1,52%
2008	1220	102052	1,20%
2009	1236	99381	1,24%
2010	1130	128093	0,88%
2011	1419	125888	1,13%

111

Z této tabulky je výše popsáný trend jasně zřetelný. Měly-li tedy zmíněné trestné činy na celkové kriminalitě spáchané známými pachateli v roce 1995 podíl přibližně 1,5 promile, tak tento podíl v roce 2011 překračoval hodnotu jednoho procenta, co už je téměř řádový rozdíl.

¹¹¹ Ročenky MSp[online] Ministerstvo spravedlnosti. [cit. dne 15.8.2012] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>

2.3 Přechovávání omamných a psychotropní látek a jedů

2.3.1 Kategorizace omamných a psychotropních látek pro potřeby § 284 Trestního zákoníku

Ustanovení § 284 TrZ dopadá na jiná jednání než předchozí zmiňovaná ustanovení. Z koncepce této skutkové podstaty vyplývá, že je privilegovanou skutkovou podstatou ke skutkové podstatě trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Tak jako ostatní skutkové podstaty „drogových trestných činů“, byla i tato skutková podstata převzata z tr. zák., kde byla uvedena v ustanovení § 187a.

České resp. československé trestní právo znalo kriminalizaci jednání, jež spočívalo v neoprávněném nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Už Trestní zákon z roku 1950, zákon č. 86/1950 Sb. obsahoval ve svém § 197 skutkovou podstatu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů. Dle této skutkové podstaty se zmíněného trestného činu měl dopustit ten, kdo *„bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy.“* Tento trestní zákon tak vedle jednání, které vedlo k distribuci těchto látek k jiným osobám, kriminalizoval i přechovávání omamných prostředků pro vlastní potřebu.

V podstatě stejná právní úprava byla převedena i do TrZ, zákonu č. 140/1961 Sb. I nadále tak zvláštní prostředek trestní represe přechovávání omamných a návykových látek pro vlastní potřebu neexistoval, kdy i přechovávání pro vlastní potřebu bylo postihováno prostřednictvím „obecné“ skutkové podstaty. Ke změně tohoto přístupu došlo v souvislosti s velkou novelou Trestního zákona č. 175/1990 Sb. s účinností ke dni 1. 7. 1990.¹¹² Touto novelou došlo k upřesnění skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů dle ustanovení § 187 TrZ. Po této novele už přechovávání drog pro vlastní potřebu nebylo trestné.

Změnu přinesla legislativa z konce devadesátých let dvacátého století. Samotný fakt, že tehdejší právní předpisy neumožňovaly postih držení drog pro vlastní potřebu, způsoboval komplikace v činnosti orgánů činných v trestním řízení a kriticky se vyjadřovaly i teoretické

¹¹² PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; SOTOLÁŘ, A. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu in *Právní rozhledy*. 1999, roč. 7., č. 10, s. 509-517

prameny.¹¹³ Závazek postihovat už samotnou držbu drog určovaly prameny mezinárodního práva, jejichž stranou bylo i Československo a tento závazek přešel i na Českou republiku jako jeden z nástupnických států. V této oblasti existují dvě základní mezinárodní smlouvy a to *Jednotná úmluva o omamných látkách* z roku 1961 vyhlášené pod číslem 47/1965 Sb. a *Úmluva o psychotropních látkách* z roku 1971 vyhlášené pod číslem 62/1989 Sb. Zatímco druhá jmenovaná smlouva se zabývá zejména omezeními v oblasti distribuce těchto látek, první obsahuje ve svém ustanovení¹¹⁴ závazek smluvních stran zavést do svého právního řádu trestní reprezi držení návykových látek pro vlastní potřebu. K implementaci tohoto závazku došlo až v roce 1998 zákonem č. 112/1998 Sb., jímž byl novelizován tr. zák. Touto novelou byla do tr. zák. vložena privilegovaná skutková podstata v ustanovení § 187a tr. zák.¹¹⁵ I když tato skutková podstata vyjadřovala postih držby drog, skutečným účelem této skutkové podstaty byl postih osob, které měly drogy v držení a přitom se nepodařilo prokázat jeden ze znaků objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 187 tr. zák.¹¹⁶ Nadále však nebylo rozlišováno přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu z hlediska členění těchto látek na tzv. měkké a tvrdé drogy. Zavedením této skutkové podstaty se sice značně rozšířily možnosti trestní repreze v oblasti protiprávního nakládání s drogami, ale tento krok byl částí odborníků podroben kritice, která namítala, že tato skutková podstata dopadá v převážné míře na uživatele drog, tedy ve své podstatě na nemocné osoby. Mimo zvýšenou ostrakizaci těchto osob prostřednictvím trestní repreze se zkomplikoval přístup konzumentů drog k vyhledání pomoci z důvodu obav z trestní repreze. Opomíjet nelze ani zvýšení přitažlivosti užívání drog pro jistou skupinu osob z důvodu efektu tzv. zakázaného ovoce.¹¹⁷

Zavedení a zohlednění klasifikace tzv. drog na tvrdé a měkké¹¹⁸ bylo produktem rekodifikace českého trestního práva hmotného přijetím nového TrZ.¹¹⁹ Zákonná

¹¹³ PIKNA, B. Nástin legislativních řešení problematiky držení drogy. in *Trestní právo*. 1997, č. 2. č. 7-8, s. 22-29

¹¹⁴ Čl. 36 odst. 1

¹¹⁵ CSETE, J. *Hledání rovnováhy. Koncepce protidrogové politiky v České republice*. Praha : Úřad vlády České republiky, 2012, s. 22.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 4 Tdo 139/2012.

¹¹⁷ ŠÁMAL, P. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 1161 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl*, 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, 1011 s.

¹¹⁸ FENYK, J.; HÁJEK, R.; STRÍŽ, I. *Trestní zákoník a trestní řád. Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha : Linde Praha. 2010, s. 1056

¹¹⁹ SVATOŠ, R. Drogová kriminalita. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2010, s. 126. in SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2010, 174 s.

implementace této klasifikace je odrazem usnesení vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 k projektu Analýza dopadů novelizace drogové legislativy.¹²⁰

Zmíněné usnesení uložilo ministrům vlády České republiky zajistit plnění opatření v něm uvedených. Zajištění zmíněné kategorizace drog do více skupin bylo uloženo ministru zdravotnictví ve spolupráci s ministrem spravedlnosti a ministrem a vedoucím Úřadu vlády a výkonným místopředsedou vlády – Mezirezortní drogové komise. Usnesení vlády počítalo s kategorizací drog do 2 respektive 3 kategorií podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti.¹²¹ Podle návrhu Ministerstva zdravotnictví ze dne 13. března 2003 č.j. 6898/03; OZP/4-179/2, na který odkazuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání trestního zákoníku z roku 2004¹²², byly do první nejlehčí skupiny zařazeny konopné látky – kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC)

I když tehdejší vládní návrh na vydání trestního zákoníku nevedl k přijetí tohoto právního předpisu, tato klasifikace zůstala zachována a byla implementována i do TrZ. Příslušné zákonné ustanovení tak v současné době diferencuje postih trestního jednání ve smyslu § 284 TrZ podle toho, zda bylo spácháno v souvislosti s tzv. měkkými nebo tvrdými drogami.

Na tzv. měkké drogy, resp. na příslušné neoprávněné nakládání, dopadá § 284 odst. 1 Trestního zákoníku. Toto ustanovení Trestního zákoníku obsahuje taxativní vymezení omamných a návykových látek, jež lze zařadit do této skupiny. Jedná se o:

- a) konopí
- b) pryskyřici z konopí
- c) psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC)

Tvrdé drogy jsou naproti tomu vymezeny negativně tak, že za tvrdou drogu se považuje omamná a psychotropní látka, jež není uvedena v seznamu v § 284 odst. 1 TrZ. Na příslušné neoprávněné zacházení s těmito látkami pak dopadá ustanovení § 284 odst. 2 TrZ, jež

¹²⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2883 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹²¹ usnesení vlády ČR ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177, bod 1

¹²² Sněmovní tisk 744/0, část č. 1/6 V.n.z trestní zákoník - EU

v souladu s výše zmíněnou diferenciací drog dle kritéria jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti diferencuje i neoprávněné nakládání s různými kategoriemi drog z hlediska trestu.

2.3.2 Skutková podstata trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

Jak už bylo v předchozím textu nastíněno, skutková podstata, resp. skutkové podstaty tohoto trestného činu se odlišují od skutkových podstat ostatních tzv. drogových deliktů. Jedná se o skutkové podstaty, které postihují protiprávní jednání, jež je typově méně závažné oproti zbylým drogovým deliktům, což je skutečnost respektována i zákonodárcem při stanovení trestů, resp. sazeb trestu odnětí svobody. Lze tak uvést, že se jedná ve své podstatě o privilegované skutkové podstaty.¹²³

Toto tvrzení lze kromě přihlédnutí k vyšším sazeb trestu odnětí svobody odůvodnit i přihlédnutím na objektivní stránku, tedy jednání, na něž tyto skutkové podstaty dopadají. Komparací s ustanovením § 283 odst. 1 TrZ dojdeme ke skutečnosti, že § 284 TrZ dopadá na jednání, jež by jinak spadalo pod první zmíněné ustanovení.

Kromě této skutečnosti je jednání dle § 284 TrZ i typově méně závažné, zejména z důvodu, že směřuje výlučně k osobě pachatele, nikdy navenek směrem k jiným osobám.

2.3.3 Struktura skutkové podstaty podle § 284 odst. 1 TrZ - přechovávání konopí a jeho derivátů

Při pohledu na obě skutkové podstaty, jež jsou uvedeny v § 284 TrZ, je zřejmé, že se jedná z hlediska struktury o standardní skutkové podstaty, tak jak je zná současný trestný zákoník.

¹²³ FENYK, J.; HÁJEK, R.; STŘÍŽ, I. *Trestní zákoník a trestní řád. Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha : Linde Praha. 2010, s. 1049

Skutková podstata uvedena v § 284 odst. 1 TrZ uvádí:

Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Z hlediska *subjektu* je zřejmé, že pachatelem, tohoto trestného činu může být jakákoliv trestně odpovědná osoba, která jinak splňuje předpoklady stanovené pro vznik trestní odpovědnosti. Ode dne 1. 1. 2012 tak pachatelem tohoto trestného činu může být vedle příčetné osoby, jež dosáhla zákonem stanovený věk, případně i rozumovou a mravní vyspělost i osoba právnická.¹²⁴ Ustanovení Zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, zákon č. 418/2011 Sb., totiž ve svém ustanovení § 7 zmiňuje trestný čin dle § 284 trestního zákoníku jako jeden z taxativně vymezeného katalogu trestných činů, jichž se mohou právnické osoby dopustit.¹²⁵¹²⁶¹²⁷

Z hlediska *subjektivní* stránky pak TrZ u tohoto trestného činu vyžaduje zavinění ve formě úmyslu (*dolus*). Pachatelův úmysl se přitom musí vztahovat ke všem skutečnostem spadajícím pod znaky skutkové podstaty trestného činu, tedy nejen na následek nebo účinek, jež potenciálně nastanou až v budoucnu, ale i na skutečnosti, které v době činu už existují nezávisle na vůli pachatele. U tohoto trestné činu se tak konkrétně musí úmysl pachatele vztahovat jak k prvku přechovávání, tak ke skutečnosti, že se jedná o přechovávání látek uvedených v § 284 odst. 1 TrZ.¹²⁸ U téhle skutkové podstaty tak dochází k mísení obou složek úmyslu, jak volní, tak vědomostní. Obě tyto složky úmyslného zavinění pokrývají jak úmysl

¹²⁴ ŠÁMAL, P. Základy trestní odpovědnosti právnických osob. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 143 in ŠÁMAL, P.; DĚDIČ, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 820 s.

¹²⁵ FENYK, J.; SMEJKAL, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Příloha: Modelová interní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 23.

¹²⁶ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2885 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹²⁷ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 374. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹²⁸ ŠÁMAL, P. Zavinění. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 221 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1464 s.

přímý, tak úmysl nepřímý (eventuální). Obě tyto formy úmyslného zavinění jsou tak u tohoto trestného činu možné.¹²⁹

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení jako následku nekontrolovaného nakládání s omamnými a psychotropními látkami. V případě první skutkové podstaty uvedené v § 284 TrZ se však jedná jen o ohrožení nakládáním s tam uvedenými látkami – konopím a jeho deriváty. Dle současného právního stavu – po vydání plenárního rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. 7. 2013 je nutné pojem konopí a jeho deriváty vykládat v souladu se zněním zákona č. 167/1998 Sb.¹³⁰

Už zrušené nařízení vlády ČR č. 467/2009 Sb. ze dne 14. prosince 2009 oproti současnému stavu pracovalo s mimo identifikaci rostliny a množství většího než malého i s koncentrací účinné látky v rostlině. Dle tohoto nařízení se za nejnižší úroveň koncentrace pro potřeby této skutkové podstaty považoval 1,5 gramu účinné látky (marihuany)¹³¹ ve více než 15 gramech sušiny, což bylo dle tohoto nařízení množství větší než malé. Jednalo-li se o sušinu s hmotností menší případně rovné 15 gramů, mohla hmotnost účinné látky převyšovat i zmíněnou hranici 1,5 gramu a nejednalo o trestný čin.

Zákon č. 167/1998 Sb. vedle této hodnoty ještě uvádí hodnotu koncentrace 0.3 % pro obsah účinných látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v těle rostliny konopí. Rostlina konopí, která splňuje tuto hodnotu, je považována za omamnou látku. Vedle takových rostlin existují i rostliny s menším obsahem účinných látek, jež jsou běžným a tradičním materiálem v textilní výrobě nebo na produkci výrobků jako jsou lana, provazy apod.¹³²

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v neoprávněném přechovávání zákonem určených látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém. K naplnění této skutkové podstaty postačuje už samotné přechovávání předmětné látky pro vlastní spotřebu, není nutné, aby došlo k porušení dalších trestním zákonem chráněných zájmů. Hovoříme tedy

¹²⁹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 374. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹³⁰ Konopím je dle tohoto zákona kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu konopí (*Cannabis*) nebo nadzemní část rostliny z rodu konopí, jejíž součástí je vrcholík.

¹³¹ blíže viz příloha 3 této práce

¹³² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2884 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

o trestném činu ohrožovacím.¹³³¹³⁴ Je nutné striktně odlišovat trestní represi držení drog pro vlastní (s)potřebu od trestání konzumace. Trestní postih konzumace drog není dle současných českých právních předpisů možný. Zákodárce tedy zvolil přístup, který je obvyklý v naší geografické oblasti¹³⁵. Mezi státy, které kriminalizují už samotnou konzumaci drog, patří Španělsko, Portugalsko, Anglicko a Wales nebo Rumunsko.¹³⁶

K naplnění objektivní stránky trestného činu ve smyslu § 284 odst. 1 TrZ dojde jen za podmínky naplnění těchto třech předpokladů za podmínky, že všechny budou kryty úmyslem pachatele.

Pojem *neoprávněné přechovávání* nahradil dřívější pojem *bez povolení*, jenž byl užit v § 187a tr. zák. Sjednotil tak terminologii užívanou ve skutkových podstatách tzv. drogových deliktů.

Pod pojmem *přechovávání* je třeba rozumět jakékoliv držení látky, v tomhle případě konopí, pryskyřice z konopí nebo jiné psychotropní látky obsahující THC.¹³⁷ Pro naplnění tohoto znaku skutkové podstaty není třeba, aby měl pachatel tyto látky u sebe, postačí, že je má ve své moci. Může se tak jednat např. o uložení těchto látek na bezpečném místě – např. v bankovním sejfě nebo bezpečnostní schránce, jejich schování nebo i uložení u jiné osoby.¹³⁸ Trestnost takové jiné osoby by se pak neposuzovala dle ustanovení § 284, ale dle § 283, protože by se jednalo o přechovávání pro jiného.

Pod pojmem *neoprávněnost* je třeba rozumět rozpor s právními předpisy, a to nejen zákonného, ale i podzákonného charakteru. Jedná se tak o rozpor s právním řádem jako celkem. V tomhle případě se vyžaduje rozpor s těmi právními předpisy, jež regulují nakládání s konopím a jeho deriváty. Jedná se tak zejména o zákon č. 167/1998 Sb., jenž upravuje tuto problematiku a jenž ve svém ustanovení § 24 písm. a) obsahuje obecný zákaz pěstování druhů a odrod rostliny konopí (rod *cannabis*), které mohou obsahovat více než 0,3% látek ze

¹³³ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 374. in KUCHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹³⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2885 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹³⁵ obdobná koncepce platí i v Německu, Belgii, Slovensku a Maďarsku.

¹³⁶ VOLEVECKÝ, P. Drogové trestné činy, možný postih a související otázky ve vybraných zemích Evropské unie a Norsku. in *Trestní právo*. 2011, roč. 2, č. 7-8, s. 24-46.

¹³⁷ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 374. in KUCHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹³⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2884 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

skupiny tetrahydrokanabinolů. Konopí, jež neobsahuje takto stanovené množství účinných látek, není ve smyslu právních předpisů omamní látkou.¹³⁹ K naplnění podmínky neoprávněného přechovávání dojde jen za kumulativního naplnění těchto dvou podmínek.

Neoprávněné přechovávání musí být prováděno výhradně pro vlastní potřebu zejména za účelem konzumace¹⁴⁰, i když TrZ důvody přechovávání blíže nespecifikuje. V případě, že by předmětné látky byly určeny nejen pro potřeby pachatele tohoto trestného činu, ale i pro potřeby jiných osob, bylo by nutné jednání pachatele posuzovat dle ustanovení § 283 odst. 1 TrZ.¹⁴¹ Množství látky větší než malé není specifikováno přímo Trestním zákoníkem, ale výklad tohoto pojmu je v souladu s předchozím výkladem svěřen judikatuře soudů.

2.3.4 Struktura skutkové podstaty podle § 284 odst. 1 TrZ - přechovávání ostatních omamných a psychotropních látek

Ustanovení § 284 odst. 2 TrZ dopadá na neoprávněné přechovávání omamných a psychotropních látek. Skutečnost, že přechovávání konopí a jeho derivátů je diferencováno z hlediska trestu, tedy v příslušné sazbě trestu odnětí svobody je projevem uznání státu, že tzv. měkké a tvrdé drogy představují pro společnost a občany rozdílnou míru nebezpečí. K tomuto „uznání“ došlo vlivem mezinárodních závazků, resp. jejich transpozici do českého práva.

Skutková podstata trestného činu přechovávání omamných a psychotropních látek uvedená v § 284 odst. 2 TrZ uvádí:

Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

¹³⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2884 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁴⁰ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 374. in KUČHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁴¹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2884 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Svou strukturou je tato skutková podstata značně podobná skutkové podstatě podle § 284 odst. 1 TrZ. Vzhledem na skutky, na které dopadá a k trestním sankcím, které stanovuje, je zřejmé, že skutková podstata dle § 284 odst. 1 TrZ je privilegovanou skutkovou podstatou k § 284 odst. 2 TrZ.

*Objektem této skutkové podstaty je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s jedy, s omamnými nebo psychotropními látkami vyjma konopí a jeho derivátů.*¹⁴²

Původ tohoto ustanovení je třeba hledat v právních pramenech mezinárodního původu, konkrétně v *Jednotné úmluvě o omamných látkách* z roku 1961 vyhlášené pod číslem 47/1965 Sb. a *Úmluvě o psychotropních látkách* z roku 1971 vyhlášené pod číslem 62/1989 Sb. Tyto mezinárodní smlouvy obsahovali závazek smluvních stran postihovat v této smlouvě uvedených způsobů nakládání s drogami, včetně držení drog pro vlastní potřebu.¹⁴³

Tento závazek byl do českého právního řádu implementován zákonem č. 112/1998 Sb., jímž byl novelizovaná tehdejší Trestní zákon, zákon č. 140/1961 Sb. Tímto způsobem byla kriminalizována držba omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Důvodová zpráva k tomuto zákonu uváděla, že „*dosavadní beztrestnost totiž eliminovala v řadě případů možnost postihu dealerů a distributorů drog*“.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v neoprávněném přechovávání specifikovaných jedů, omamných nebo psychotropních látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém.

Pod pojmem *neoprávněné přechovávání* je nutno chápat jakýkoliv způsob, jímž pachatel předmětné látky drží a který je v rozporu s příslušnými právními předpisy, jež upravují nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (zákon č. 167/1998 Sb.). Jedná se tak o stejný výklad tohoto ustanovení jako u § 284 odst. 1 Trestního zákoníku.

Tato skutková podstata pracuje s pojmem jiné omamné psychotropní látky než uvedené v odstavci 1. Jedná se tak o negativní výčet látek, jejichž přechovávání je kriminalizováno. Taxativní výčet těchto látek nalezneme v přílohách 1 až 7

¹⁴² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2885 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁴³ čl. 36 odst. 1 písm. a) Jednotné úmluvy

zákona č. 167/1998 Sb.¹⁴⁴ Z tohoto výčtu je nutno vyloučit konopí, pryskyřici z konopí a všechny tetrahydrokanabinoly a jejich všechny izomery a stereochemické varianty.¹⁴⁵ Obdobným způsobem jsou definovány jedy, jejichž taxativní výčet je uveden v nařízení vlády č. 467/2009 Sb., jež uvádí, které látky jsou považovány za jedy.¹⁴⁶

Pod pojmem pro vlastní potřebu je nutno chápat přechovávání těchto látek výhradně pro potřeby pachatele, zejména pro účely konzumace, ale TrZ není v této oblasti restriktivní. Nesmí tak docházet k šíření těchto látek od prvotního pachatele k jiným osobám, byť se za to nedostává takovému distributorovi peněžitého nebo jiného protiplnění.

V této souvislosti může být pochybnou efektivita tohoto ustanovení TrZ. U pachatelů tohoto trestného činu totiž existuje předpoklad, že se jedná o osoby na návykových látkách závislé. Kriminalizace přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu tak může tyto osoby odradit od vyhledání případné pomoci. Na druhé straně poskytuje TrZ řadu nástrojů, jak zmírnit nebo úplně upustit od trestní represe v těchto případech. Jedná se například o užití institutů mimořádného snížení trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení.¹⁴⁷

2.3.5 Přechovávání omamné a psychotropní látky ve větším rozsahu

Následující ustanovení uvedené v § 284 TrZ dopadá na přechovávání omamných a psychotropních látek ve větším rozsahu. Jedná se o zvlášť přitěžující okolnost, jež se vztahuje jak k ustanovení § 284 odst. 1 tak k ustanovení § 284 odst. 2 TrZ. Zákonodárce tak nerozlišuje, zda byly tyto trestné činy spáchány v souvislosti s měkkými nebo tvrdými drogami. Vodítkem v tomto případě je výhradně kvantitativní hledisko.

Trestní zákon samotný pojem *větší rozsah* pro potřeby tohoto ustanovení nedefinuje. Bližší vysvětlení nebo odkaz na jinou právní normu neposkytuje ani ustanovení § 289 TrZ. Analogicky není možné užít ani výkladové ustanovení § 138 TrZ, které definuje pojem „větší škody“. Toto výkladové ustanovení se totiž vztahuje k vyjádření finanční sumy. Je však

¹⁴⁴ Úplný výčet návykových látek ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb.– viz příloha 1 této práce

¹⁴⁵ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2886 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁴⁶ blíže viz příloha 2 této práce

¹⁴⁷ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2887 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

možné toto ustanovení pro naše potřeby využít podpůrně.¹⁴⁸ Odpověď na to, co je to větší rozsah v intencích této zvláštní přitěžující okolnosti, je tak nutno hledat ve stanoviscích teorie a judikatury. Ani ta se však nevyjadřuje jednoznačně a bohužel je nutno konstatovat, že řešení této otázky nijakým způsobem nenapomáhá.

Šámal a Šámalová se vyjadřují toliko k tomu, že „větší rozsah vyjadřuje kvantitativní i kvalitativní hlediska při výrobě, dovozu, přechovávání apod. omamné nebo psychotropní látky nebo jedu jako celku, nikoli jen množství takové látky, i když to bude z hlediska naplnění této okolnosti podmiňující použití trestní sazby nepochybně zásadní.“ Z tohoto pak vyvozují, že hledisky při zkoumání toho, zda byla tato skutková podstata naplněna, by mělo být posouzení jak kvality, tak kvantity přechovávané látky ve spojení s dalšími faktory jako je například ocenění přechovávané látky, ať už podle „tržních“ nebo „úředních“ cen, nebo podle peněžní částky, kterou pachatel utržil, utržit chtěl, nebo mohl.¹⁴⁹

2.3.6 Přechovávání omamné a psychotropní látky ve značném rozsahu

Následující ustanovení § 284 odst. 4 TrZ obsahuje další zvlášť přitěžující okolnost k oběma skutkovým podstatám uvedeným v § 284 TrZ. Dle znění této okolnosti podmiňující použití vyšší sazby, „*Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.*“

Tato zvláštní přitěžující okolnost vyjadřuje větší míru škodlivosti jednání pachatele nejen ve vztahu k ustanovením odstavců 1 a 2 tohoto paragrafu, ale i ve vztahu k ustanovení odst. 3. Při hodnocení toho, co lze považovat za značný rozsah pro potřeby tohoto zákonného ustanovení, narážíme na obdobné problémy jako u předchozího ustanovení. Ani v tomto případě TrZ neposkytuje žádné explicitní vysvětlení nebo definici tohoto pojmu či odkaz na jiný právní předpis. Je tak nutno vycházet z obdobných kritérií, jako u *rozsahu většího*. Teorie ale v tomto případě uvádí další možný postup, jak určit obsah pojmu *rozsah značný*. Jedná se o vzájemné poměrování (komparaci) jednotlivých stupňů závažnosti škody uvedených v § 138 TrZ. V případě, když bychom připustili analogické použití ustanovení § 138 TrZ v této

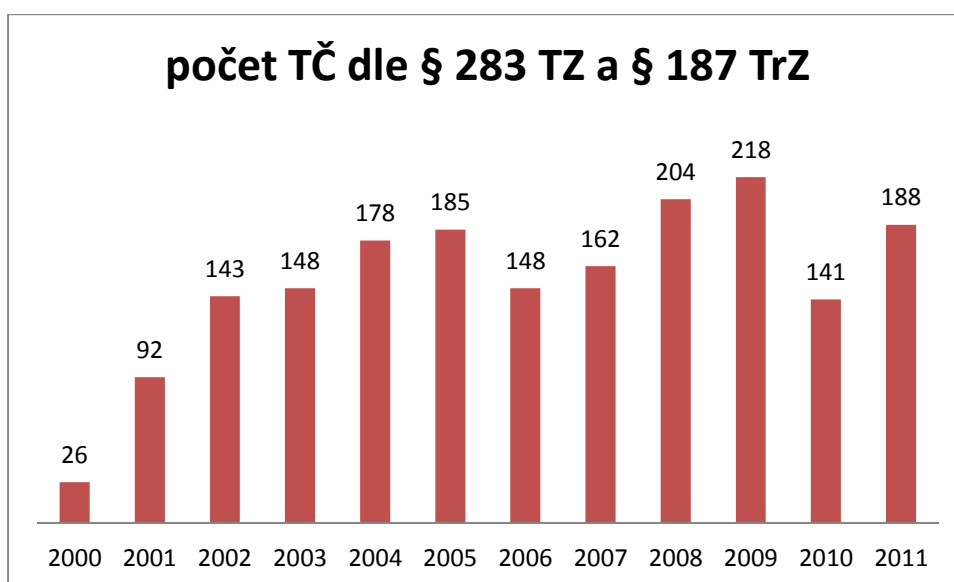
¹⁴⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2888 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

situaci, bylo by možné odvodit obsah pojmů *rozsah větší* a *rozsah značný* od pojmu množství větší než malé.¹⁵⁰ Spáchání trestného činu ve *značném* rozsahu tak vyžaduje větší intenzitu protiprávního jednání než je tomu u rozsahu *většího*.

2.3.7 Statistika páčání trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

S ohledem na skutečnost, že předmětné ustanovení bylo do předpisů trestního práva implementováno až v roce 1998, je možné sledovat vývoj kriminality v této oblasti až od tohoto období. Příslušné údaje jsou uvedeny v tabulce níže.

Z těchto údajů je patrný postupný nárůst výskytu tohoto trestného činu až po jeho stabilizaci přibližně od roku 2004. Od tohoto roku je výskyt trestného činu přechovávání omamné látky a jedu dle § 187a TrZ a § 284 TrZ relativně stabilní.

Důležitým údajem je i podíl tohoto trestného činu na celkové objasněné kriminalitě. Tyto údaje jsou uvedeny v následující tabulce.

¹⁵⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2870 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

rok	počet TČ dle § 284 TrZ a § 187a tr. zák.	počet spáchaných TČ se známými pachateli	podíl TČ dle § 283 TrZ a § 187 tr. zák. na celkové kriminalitě
2000	26	84875	0,03%
2001	92	86031	0,11%
2002	143	82503	0,17%
2003	148	86445	0,17%
2004	178	87180	0,20%
2005	185	89354	0,21%
2006	148	128263	0,12%
2007	162	89146	0,18%
2008	204	102052	0,20%
2009	218	99381	0,22%
2010	141	128093	0,11%
2011	188	125888	0,15%

151

Procentuální podíl trestných činů dle § 284 TrZ na celkové zjištěné kriminalitě se stabilně drží na nízké úrovni, osciluje v rozmezí jednoho až dvou promile. Výrazný nárůst lze pozorovat jen během prvních dvou let existence této skutkové podstaty. Tento nárůst tak lze připisovat

¹⁵¹ Ročenky MSp[online] Ministerstvo spravedlnosti. [cit. dne 15.8.2012] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>

zejména této „novosti“ právní úpravy. Tento trestný čin tak netvoří na celkové kriminalitě spáchané známými pachateli tak významný podíl jako trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TrZ. Přesto se však tento trestný čin v statistikách objevuje a nelze jej bagatelizovat.

2.4 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

2.4.1 Skutková podstata trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

Skutková podstata tohoto trestného činu resp. skutkové podstaty uvedeny v § 285 TrZ směřují obdobně jako trestný čin dle § 284 TrZ proti pachatelům, kteří pěstují drogy, resp. rostliny obsahující omamné a psychotropní látky pro vlastní potřebu. Jedná se tak o privilegované skutkové podstaty¹⁵² ke skutkové podstatě trestného činu nedovolené výroby a nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle ustanovení § 283 TrZ. Rozlišování mezi „komerčním“ pěstováním a pěstováním pro vlastní potřebu naplňuje záměr vlády uvedený v už zmíněných usneseních vlády České republiky č. 1177/01 a 753/03.¹⁵³

Skutková podstata trestného činu ve smyslu § 285 odst. 1 Trestního zákoníku uvádí:

Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Ze znění této skutkové podstaty vyplývá, že jejím *subjektem*, tedy pachatelem může být kdokoli, jak fyzická, tak i právnická osoba.¹⁵⁴¹⁵⁵¹⁵⁶ Jedná se tedy o subjekt obecný.¹⁵⁷

¹⁵² FENYK, J.; HÁJEK, R.; STRÍŽ, I. *Trestní zákoník a trestní řád. Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha : Linde Praha. 2010, s. 1059

¹⁵³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2891 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁵⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2893 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁵⁵ FENYK, J.; SMEJKAL, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Příloha: Modelová interní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 23.

¹⁵⁶ ŠÁMAL, P. Základy trestní odpovědnosti právnických osob. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 143 in ŠÁMAL, P.; DĚDIČ, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 820 s.

¹⁵⁷ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 375. in KUČHTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

Z hlediska *subjektivní stránky* se vyžaduje *úmysl* – ve smyslu § 13 odst. 2 TrZ.¹⁵⁸

Objektivní stránka tohoto trestného činu náleží v neoprávněném pěstování rostliny konopí v množství větším než malém pro vlastní potřebu¹⁵⁹

Rostlinou *konopí se rozumí* jakákoliv rostlina z čeledi konopovitých. Pojem *rostlina konopí* se přitom nesmí zaměňovat s pojmem *konopí*, jímž je v souladu s jednotnou úmluvou o omamných látkách *kvetoucí nebo plodonosný vrchlík rostliny konopí, z něhož pryskyřice nebyla vyloučena, bez ohledu na jeho použití*.¹⁶⁰ Pro posouzení otázky, zda se postih dle této skutkové podstaty vztahuje i na konkrétní rostlinu, je třeba vlastnosti konkrétní rostliny. V první řadě je nutné odkázat na ustanovení § 24 odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., které plošně zakazuje pěstování druhů a odrůd rostliny konopí, které mohou obsahovat více než 0,3% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů. Jako protiprávní je tedy hodnoceno jen pěstování rostlin, které splňují výše uvedené kritérium.¹⁶¹ Rostliny, které nedosahují uvedené koncentraci tetrahydrokanabinolů, nejsou ani omamnými látkami ve smyslu TrZ ani dalších právních předpisů.

Právní řád trestněprávně nesankcionuje pěstování rostlin konopí, které nejsou omamnými látkami. Jedná se zejména o tzv. technické konopí pěstované pro olejnatá semena a pro lýková vlákna, z nichž jsou vyráběny například pytle a provazy.¹⁶² I tyto rostliny, resp. jejich pěstování, však podléhají ohlašovací povinnosti dle ustanovení § 29 zákona č. 167/1998 Sb. za podmínky, že celková plocha, na níž je tato rostlina pěstována přesahuje 100 metrů čtverečních. Z výše uvedeného vyplývá, že *neoprávněným pěstováním* rostliny konopí se rozumí jakékoliv pěstování rostliny z čeledi konopí obsahující více než 0,3% látek ze skupiny kanabinoidů.

K tomu, aby mohlo být pěstování konopí posuzováno dle skutkové podstaty v § 285 TrZ, je ale nutné, aby byly naplněny i podmínky pěstování pro vlastní potřebu v množství větším než malém. TrZ přímo nestanovuje, jaké množství lze považovat za

¹⁵⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2893 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁵⁹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 375. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁶⁰ Úmluva, čl. 1, písm. b)

¹⁶¹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2893 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁶² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2892 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

množství větší než malé, ale odkazuje v ustanovení § 289 odst. 3 na vládní nařízení. Jedná se konkrétně o nařízení vlády č. 455/2009 Sb.¹⁶³ Toto nařízení ve svém § 2 odkazuje na svou přílohu č. 2, která uvádí, že za množství větší než malé se považuje více než 5 rostlin z čeledi konopí. Trestní právo nedopadá na přechovávání množství, které nedosahuje hranici množství většího než malého.

Pod pojmem *vlastní potřeba* je nutno rozumět přechovávání výhradně pro vlastní potřebu pachatele, zejména konzumaci. Nesmí docházet k jakékoliv, byť i bezúplatné, distribuci rostliny konopí k jiným osobám – v takovém případě by nebyla naplněna podmínka vlastní potřeby.¹⁶⁴¹⁶⁵

Druhá skutková podstata dopadá na pěstování hub a jiných rostlin než konopí obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Oproti první skutkové podstatě je evidentní vyšší sazba trestu odnětí svobody, lze proto dovozovat, že zákonodárce považuje pěstování hub a jiných rostlin obsahujících omamní nebo psychotropní látku pro vlastní potřebu za společensky škodlivější činnost, než je tomu u rostliny konopí.

Pojem houby obsahující omamní nebo psychotropní látky je nutno vykládat přírodopisným resp. biologickým způsobem v kombinaci s ustanoveními příslušných právních předpisů. Zákonodárce v tomto případě odkazuje v § 289 odst. 3 TrZ na nařízení vlády č.455/2009 Sb., *kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.*

Dle přílohy 2 tohoto nařízení je za houbu, jejíž pěstování pro vlastní potřebu je postihováno ustanovením § 285 TrZ, nutno považovat jakékoliv houby obsahující psilocybin nebo psilocin. Toto nařízení současně stanovuje množství více než 40 hub za množství větší než malé.

Samotný pojem *houby*: dle právní teorie se jedná o organizmus – rostlina i živočich-vyznačující se nedostatkem chlorofylu. Jsou to „*heterotrofní organizmy žijící často jako saprofyti a cizopasníci. Vytvářejí vegetativní ústrojí v podobě podhoubí.*“ Za jiné rostliny ve

¹⁶³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2893 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁶⁴ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 376. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁶⁵ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2884 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

smyslu § 285 TrZ je nutno považovat dle znění *Jednotné úmluvy o omamných látkách* považovat opiový mák (*Papaver somniferum*) a keře koka (*Erythroxylon*).¹⁶⁶

Dle stávající právní úpravy je však trestním právem postihováno jen pěstování rostlin z rodu *Erythroxylon*. Nařízení vlády č. 455/2009 Sb. totiž jako rostliny obsahující omamné a psychotropní látky uvádí jen rostliny *konopí* (*Cannabis*) a *Kokainovník pravý* (*Erythroxylon coca*). Pěstování máku, resp. porušení režimu jeho pěstování tak není normami trestního práva stíháno. Za množství větší než malé je u kokainovníku pravého považováno množství více než 5 rostlin.¹⁶⁷

2.4.2 Zvlášť přitěžující okolnosti

Ustanovení § 285 odst. 3 a 4 TrZ obsahují zvlášť přitěžující okolnosti, které podmiňují použití přísnější sazby u trestu odnětí svobody.

Intence odst. 3 naplní pachatel, jenž spáchá činy dle § 285 odst. 1 nebo 2 *ve větším rozsahu*. V souladu s ustanovením § 17 písm. b) TrZ postačí k naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti *nedbalost*, ať už vědomá nebo nevědomá.¹⁶⁸ Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, pro výklad pojmu větší rozsah nelze použít výkladového pravidla uvedeného v § 138 TrZ. Lze jej však použít subsidiárně.

Pojem větší rozsah je nutno dle teorie vykládat „s přihlédnutím ke kvantitativnímu i kvalitativnímu hledisku při přechovávání omamné a psychotropní látky nebo jedu jako celku, nikoli jen množství takové látky, i když to bude z hlediska naplnění této okolnosti podmiňující použití trestní sazby nepochybně zásadní.“¹⁶⁹ Je tedy třeba přihlížet ke všem okolnostem případu a zohledňovat jak množství, kvalitu a druh drogy, ale i dobu, po kterou pachatel trestný čin páchal nebo okruh osob, kteří byli jeho „klienty“. Ke stanovení toho, co je větší rozsah lze podpůrně použít ustanovení § 138 TrZ.

¹⁶⁶ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2894 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁶⁷ Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

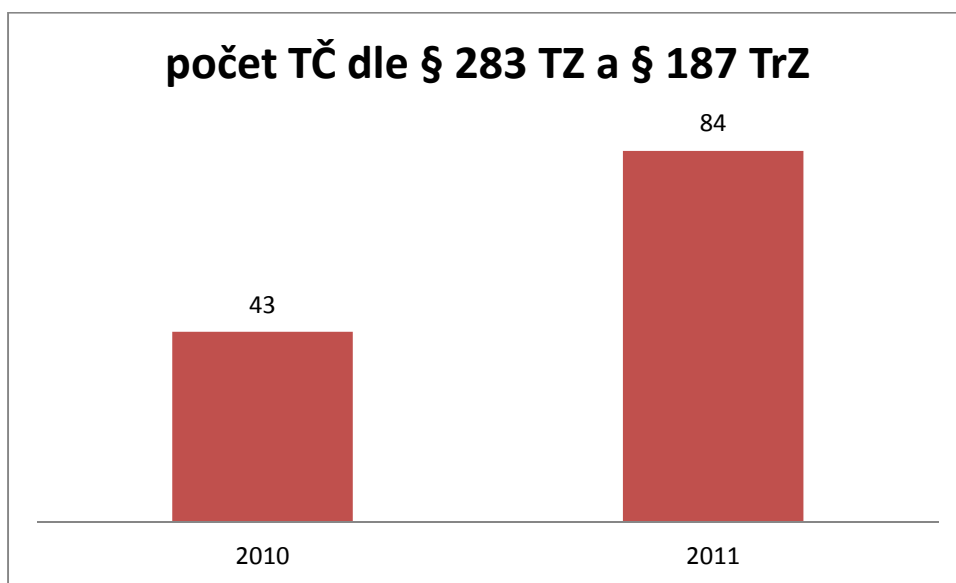
¹⁶⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2895 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁶⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2895 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Uvedené skutečnosti lze dle mého názoru vztáhnout i na přitěžující okolnost dle ustanovení § 285 odst. 4 TrZ, který dopadá na spáchání uvedených činů ve značném rozsahu. U tohoto ustanovení bych navrhoval posuzovat značný rozsah obdobně jako v předchozím případě.¹⁷⁰

2.4.3 Statistika páchaní trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

Vzhledem ke skutečnosti, že tento trestný čin byl zaveden až s přijetím trestního zákoníku z roku 2009, dlouhodobé statistiky o páchaní tohoto trestného činu prozatím neexistují. Dostupné údaje z minulých let ukazují následovně:

Porovnáme-li počet spáchaných trestných činů dle § 285 TrZ s počtem všech objasněných trestných činů, dospějeme k těmto údajům:

¹⁷⁰ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 376. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

rok	počet TČ dle § 285 TrZ	počet spáchaných TČ se známými pachateli	podíl TČ dle § 283 TrZ a § 187 TrZ na celkové kriminalitě
2010	43	128093	0,03%
2011	84	125888	0,07%

171

Z těchto údajů vyplývá, že se zatím jedná o málo uplatňovanou skutkovou podstatu. Hodnoty vykazované statistikou ukazují, že tento trestný čin se objevuje jen v desítkách případů ročně, tedy patří mezi nejméně se vyskytující drogové trestné činy.

¹⁷¹ Ročenky MSp[online] Ministerstvo spravedlnosti. [cit. dne 15.8.2012] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>

2.5 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky

2.5.1 Skutková podstata

Dalším z trestných činů, které mají postihovat protiprávní nakládání s omamnými a psychotropními látkami je trestný čin *výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky*. Skutková podstata tohoto trestného činu je uvedena v § 286 TrZ a uvádí:

Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává prekursorů nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti, nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Už při prvním pohledu je zřejmé, že se jedná o tzv. *předčasně dokonany trestný čin*, protože zákonodárce touto skutkovou podstatou kriminalizuje jednání, jež je de facto přípravou, jako dokonany trestný čin.¹⁷²

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení ze strany neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami.¹⁷³

Subjektem tohoto trestného činu může být kterákoliv fyzická osoba – jedná se tedy o subjekt obecný. Naproti tomu, právnická osoby se tohoto trestného činu dopustit nemůže – tento trestný čin totiž není uveden v katalogu trestných činů v § 7 TOPOZ, jichž se mohou právnické osoby dopustit.¹⁷⁴¹⁷⁵

¹⁷² KRATOCHVÍL, V. Vývojová stadia trestného činu. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 293. in KRATOCHVÍL, V.; FENYK, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 961 s.

¹⁷³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2897 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁷⁴ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 376. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁷⁵ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2899 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Stran *subjektivní stránky* je při absenci výslovné úpravy v souladu s ustanovením § 13 odst. 2 TrZ vyžadován úmysl (*dolus*).¹⁷⁶¹⁷⁷

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá ve výrobě, opatření pro sebe nebo jiného nebo v přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu.

Výrobou se rozumí jakýkoliv způsob výroby bez ohledu na charakter výrobního procesu a rozsah výroby.¹⁷⁸

Pod *opatřením pro sebe nebo jiného a přechováváním* je třeba rozumět obstarání omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu sobě nebo jinému, resp. jakýkoli způsob držení omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu. Nezáleží na formě takového obstarání nebo jejím právním posouzení. Na rozdíl od skutkové podstaty trestného činu podle § 283 TrZ se explicitně nevyžaduje ani prvek protiprávnosti v takovém obstarání. Jedná se totiž často o předměty běžného užití, k jejichž držení se nevyžaduje žádné zvláštní oprávnění nebo povolení.¹⁷⁹

Na výše zmíněné ustanovení však navazuje požadavek, aby zmíněné předměty byly vyrobeny, opatřeny nebo přechovávány *za účelem nedovolené výroby omamné nebo psychotropní látky*. Přechovávání nebo jiné nakládání se zmíněnými látkami za jiným účelem než je výroba omamných a psychotropních látek tak nelze touto skutkovou podstatou postihnout.

Kromě prekursorů dopadá tento trestný čin, resp. jeho skutková podstata i na tzv. *jiné předměty určené k výrobě omamné nebo psychotropní látky*. TrZ ani jiné právní předpisy však tento pojem blíže nedefinují. Teorie pak za tyto jiné předměty označuje „*přístroje, jiná*

¹⁷⁶ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 378. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁷⁷ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2899 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁷⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2865 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁷⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2898 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

zařízení a jejich součásti, ale i suroviny, které jsou podle své povahy způsobilé a zároveň určené k takové výrobě.“¹⁸⁰

2.5.2 Zvlášť přitěžující okolnosti

U této skutkové podstaty jsou, stejně jako u většiny ostatních tzv. drogových deliktů, uvedeny zvlášť přitěžující okolnosti.

Jedná se o okolnosti, když byl tento trestný čin spáchán:

- a) *členem organizované skupiny,*
- b) *ve značném rozsahu,*
- c) *ve větším rozsahu vůči dítěti nebo*
- d) *Získá-li pachatel takovým činem pro sebe nebo jiného značný prospěch*¹⁸¹

Organizovanou skupinou je dle závěrů doktríny nutno rozumět „skupinu více osob, v níže je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jejíž činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností“.¹⁸² Nevyžaduje se přitom trvalejší charakter takového seskupení ani výslovné přistoupení ke skupině. Nelze přitom zaměňovat organizovanou skupinu za *organizovanou zločineckou skupinu*, která musí splňovat podstatně přísnější definiční požadavky. V případě tohoto trestného činu, resp. zvláštní přitěžující okolnosti postačuje, jsou-li naplněny znaky organizované skupiny.

Spáchání činu *ve značném rozsahu* není teorií trestního práva exaktně definováno. Trestný čin, je dle teorie spáchán ve značném rozsahu, „zejména tehdy, vyrobí-li, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor a jiné předměty určené k výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku ve značném

¹⁸⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2898 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁸¹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 377. in KUCHTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁸² ŠÁMAL, P. Trestné činy ohrožující život nebo zdraví. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1604 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

množství, přičemž tvoří kompletní zařízení k výrobě, které je způsobilé k výrobě některé takové látky ve velkém množství tak, aby mohla sloužit pro více lidí, anebo sice nelze z nich vytvořit takové zařízení, ale uvedené předměty jsou vyráběny soustavně, tzv. po živnostensku a jsou dodávány různým odběratelům k mnoha zařízením, jejichž jsou nezbytnou součástí nebo tvoří potřebné suroviny pro výrobu na takových zařízeních. Mimo množství a kvality předmětů určených k takové nedovolené výrobě je třeba hodnotit i množství, druh a kvalitu látky, která mohla nebo měla být pomocí takových předmětů vyráběna, způsob provedení činu apod.“¹⁸³

Kritéria pro posouzení toho, zda došlo ke spáchání tohoto trestného činu ve značném rozsahu, jsou tedy dány demonstrativně a v konečném důsledku tedy bude na posouzení soudu v daném konkrétním případě, zda se toto ustanovení aplikovat bude, nebo nikoliv.

Spáchání tohoto trestného činu *ve větším rozsahu vůči dítěti* je přitěžující okolností z důvodu ochrany života a zdraví dětí jako jedné z nejzranitelnějších skupin obyvatelstva. Mimo to je to i vyjádřením skutečnosti, že omamné a psychotropní látky jsou pro děti škodlivější než pro dospělou populaci.

Samotný pojem *dítě* je nutné vykládat v souladu s § 126 TrZ, který stanovuje, že dítětem se rozumí *osoba mladší osmnáct let*, nestanoví-li trestní zákon jinak. Z výslovné dikce tohoto ustanovení vyplývá, že za dítě se považuje jen osoba do dne předcházejícího dnu dovršení věku osmnácti let.

Pojem *větší rozsah* je vykládán obdobným způsobem jako rozsah značný u předcházejícího ustanovení. Trestný čin je dle teorie spáchán ve větším rozsahu vůči dítěti, „je-li škodlivost takového činu vysoká“, zejména tehdy, vyrobí-li, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává precursor a jiné předměty určené k výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku „*v množství, které je způsobilé k použití pro více osob (dětí)*“.¹⁸⁴

Pojem *získání značného prospěchu* lze na rozdíl od některých předcházejících ustanovení vykládat exaktně, na základě ustanovení § 138 TrZ. Toto ustanovení určuje, že značným prospěchem se rozumí prospěch dosahující částky nejméně 500 000 Kč.

¹⁸³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2899 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁸⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2871 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

2.5.3 Vztah k jiným trestným činům

Při posuzování případů konkurence této skutkové podstaty s jinými skutkovými podstatami trestných činů, je nutno si uvědomit, že se jedná o tzv. předčasně dokonaný trestný čin. Při úvaze, zda by bylo možno chování zdánlivě spadající pod skutkovou podstatu trestného činu uvedenou v § 286 TrZ, posoudit podle skutkové podstaty jiného trestného činu, je na to třeba pamatovat a zkoumat, zda by se nemohlo jednat o přípravu jiného trestného činu. Při této úvaze jsme ale omezeni ustanovením § 20 TrZ, který za trestnou označuje jen přípravu u zvlášť závažných zločinů, u kterých to je výslovně uvedeno.

Vzhledem na to, že zvlášť závažným zločinem zákonodárce rozumí dle ustanovení § 13 TrZ ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně deset let, je nutno nejprve zkoumat, zda některý z tzv. drogových deliktů tento požadavek splňuje. Tento požadavek splňuje toliko trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 2, 3 a 4 TrZ. Ustanovení § 283 odst. 5 TrZ mimo to výslovně stanovuje, že příprava u tohoto trestného činu trestná je.

V souvislosti s výše uvedenou úvahou si lze položit otázku, zda je možný souběh trestných činů dle § 283 a § 286 Trestního zákoníku. Teorie takovou možnost nepřipouští. Nabízí se tak otázka, jak odlišit zvlášť závažný zločin dle § 283 TrZ ve stadiu přípravy od trestného činu dle § 286 Trestního zákoníku, když by v takovém případě šlo o zdánlivě totožná jednání.

Mezi těmito jednáními však lze spatřovat podstatný rozdíl, jenž se týká konkrétnosti jejich zaměření. Zatímco jednání ve smyslu § 286 Trestního zákoníku spočívá ve své podstatě v přípravě páčání neomezeného počtu trestných činů, tak u přípravy ve smyslu předmětných ustanovení § 283 Trestního zákoníku se musí jednat o přípravu u konkrétního trestného činu.

Dle trestněprávní teorie je příprava zvlášť závažného zločinu „*jednáním úmyslným, při němž úmysl musí zahrnovat všechny skutečnosti, které tvoří znaky toho konkrétního způsobu přípravy, o němž se jedná, současně však je v úmyslu zahrnuto i zaměření přípravy k spáchání individuálně určitého zvlášť závažného zločinu.*“¹⁸⁵

¹⁸⁵ ŠÁMAL, P. Příprava a pokus trestného činu. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 282 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1464 s.

Aby bylo možno postihovat zmíněné jednání podle ustanovení § 283 TrZ, muselo by jednání pachatele kromě zmíněných náležitostí směřovat i k jedné z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby uvedených v § 283 odst. 2., 3 nebo 4 TrZ¹⁸⁶¹⁸⁷ Nejsou-li dány tyto okolnosti, bude jednání pachatele posuzováno podle § 286 TrZ.¹⁸⁸¹⁸⁹

Souběh s jinými trestnými činy, nespádajícími do skupiny tzv. drogových deliktů, je opět spíše problematický. Výroba, opatření nebo přechovávání prekursoru či jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu může být posouzeno jako forma přípravy některých trestných činů, např. vraždy nebo teroru¹⁹⁰, nelze však hovořit o souběhu těchto trestných činů.

2.5.4 Statistika páčání trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky

Trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu je jedním z tradičních drogových deliktů. Postihovat toto jednání totiž vyplývá už ze závazků tzv. opiových úmluv z počátku dvacátého století. Československé právo tak postihovalo toto jednání už od dvacátých let dvacátého století.

Statistika páčání tohoto trestného činu ukazuje následovné údaje:

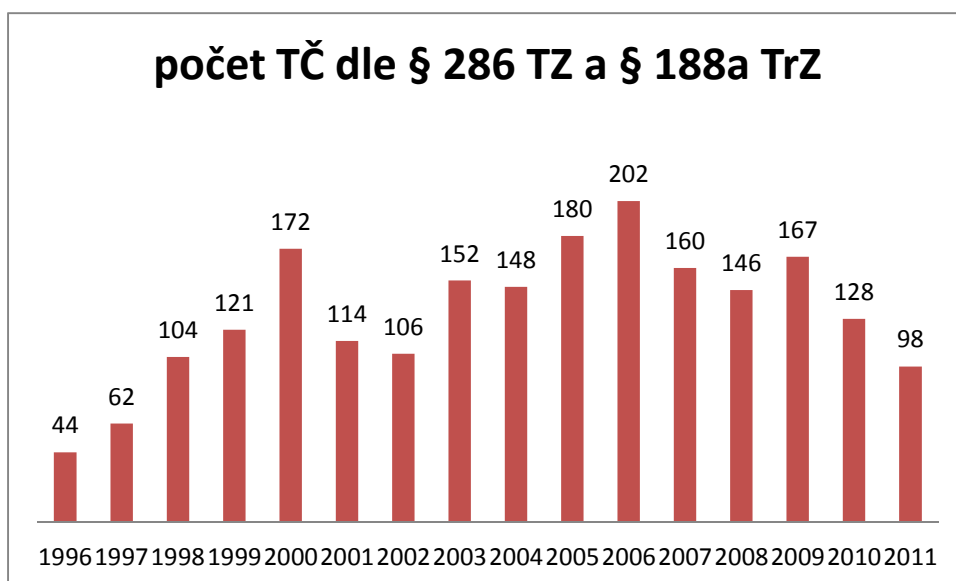
¹⁸⁶ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2899 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁸⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/03.

¹⁸⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2899 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁸⁹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 376. in KUČTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁹⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2900 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Podstatnějším údajem, než je absolutní počet spáchání tohoto trestného činu, je však porovnání tohoto počtu s celkovým počtem trestných činů spáchaných známými pachateli. Toto porovnání je uvedeno v tabulce níže:

rok	počet TČ dle § 286 TrZ a § 188 TrZ	počet spáchaných TČ se známými pachateli	podíl TČ dle § 283 TrZ a § 187 TrZ na celkové kriminalitě
1995	44	74217	0,06%
1996	62	81526	0,08%
1997	104	85710	0,12%
1998	121	88840	0,14%
1999	172	78424	0,22%
2000	114	84875	0,13%
2001	106	86031	0,12%
2002	152	82503	0,18%
2003	148	86445	0,17%
2004	180	87180	0,21%

2005	202	89354	0,23%
2006	160	128263	0,12%
2007	146	89146	0,16%
2008	167	102052	0,16%
2009	128	99381	0,13%
2010	98	128093	0,08%
2011	84	125888	0,07%

191

Statistiky ukazují, že se nejedná o příliš se vyskytující a páchaný trestný čin. Svou povahou se však jedná o čin značně nebezpečný. Statistiky kriminality od roku 1995 ukazují pozvolný nárůst počtu páchání tohoto trestného činu, v posledních dvou letech však lze pozorovat naopak jeho pokles.

¹⁹¹ Ročenky MSp[online] Ministerstvo spravedlnosti. [cit. dne 15.8.2012] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>

2.6 Šíření toxikomanie

2.6.1 Skutková podstata

Posledním trestným činem, jenž postihuje neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami, resp. obdobné činnosti, je trestný čin šíření toxikomanie.¹⁹²

Skutková podstata tohoto trestného činu uvedeného v § 287 uvádí:

„Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje nebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“

Objektem tohoto trestného činu je zdraví a bezpečnost obyvatelstva, jež mohou být narušeny omamnými a psychotropními látkami, resp. neoprávněným nakládáním s nimi. Tato skutková podstata chrání jen před narušením nebo ohrožením společenských zájmů ze strany jiných návykových látek než alkoholu – ve smyslu § 130 TrZ. Ohrožení života a zdraví obyvatelstva ze strany alkoholu zásadně nepodléhá trestní represi – výjimku lze spatřovat ve skutkové podstatě dle § 204 TrZ – trestný čin podání alkoholu dítěti.¹⁹³

Obdobně teorie za jiné návykové látky nepovažuje např. čaj, kávu nebo tabák. Tyto látky jsou společensky akceptovány, ačkoliv jsou způsobilé vyvolat návyk. Neovlivňují však psychiku lidí a nevyvolávají sociálně patologické chování.¹⁹⁴ Na druhé straně lze spáchat trestný čin dle dikce § 287 TrZ i ve vztahu k látkám, které nepatří mezi omamné a psychotropní látky dle příslušných právních předpisů. Dle zmíněné skutkové podstaty tak

¹⁹² STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 377. in KUCHTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁹³ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2902 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

¹⁹⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2902 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

může být trestáno i jednání ve vztahu k běžně dostupným látkám, například ředidlům, barvám, čisticím prostředkům, léčivým přípravkům, či rostlinám.¹⁹⁵

Subjektem tohoto trestného činu může být kterákoliv trestně odpovědná fyzická osoba. Právnícká osoba pachatelem tohoto trestného činu být nemůže. Není zřejmé, proč nebyl tento trestný čin zařazen do katalogu trestných činů, jichž se mohou právnícké osoby dopustit, když právě u tohoto trestného činu, který postihuje různé formy propagace návykových látek, je evidentní že některé právnícké osoby, např. sdělovací prostředky jsou takřkajíc ideálními pachateli tohoto trestného činu. Zapomínat nelze ani na v poslední době i veřejností zaznamenanou zvýšenou aktivitou orgánů činných trestním řízení vůči provozovatelům obchodů se širokým sortimentem zboží určeným k pěstování a následnému zneužívání rostlin obsahujících omamné nebo psychotropní látky.¹⁹⁶ S ohledem na povahu a možnosti sdělovacích prostředků a jejich provozovatelů oslovovat velké množství blíže neurčených osob, je absence tohoto trestného činu ve výčtu uvedeného v § 7 TOPOZ přímo zarážející.¹⁹⁷ Tato skutečnost je však v souladu s koncepcí trestní odpovědnosti právníckých osob v České republice a se snahou zavést trestní odpovědnost těchto osob až na pár výjimek jen tam, kde to vyžadují mezinárodní závazky České republiky.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá ve svádění jiného ke zneužívání jiné návykové látky než je alkohol, nebo jeho podpoře v tom, nebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří. Jedná se tedy o alternativně stanovenou objektivní stránku tohoto trestného činu.

Sváděním je nutno rozumět jednání pachatele, směřované na konkrétní osobu a mající za cíl vyvolat u této osoby jisté rozhodnutí, v tomto případě rozhodnutí zneužívat návykovou látku. Právní předpisy žádným způsobem neurčují ani nedefinují obsah tohoto pojmu. Teorie¹⁹⁸ demonstrativně jako svádění označuje např. přemlouvání, poučení nebo předvedení způsobu zneužívání návykové látky.

¹⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.

¹⁹⁶ např. *Policie po zásahu v growshopech obvinila 45 lidí z šíření toxikomanie*. [online] iDNES.cz, publikováno 12.11.2013 [cit. dne 19. 11. 2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/obvineni-kvuli-growshopum-d09-/krimi.aspx?c=A131112_123840_krimi_jj

¹⁹⁷ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 377. in KUCHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

¹⁹⁸ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2903 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

Podporování rovněž není žádným způsobem definováno. Může mít jak fyzickou, tak i psychickou podobu. Fyzickou podobou podpory se rozumí zejména podpora materiální, např. obstarání návykové látky, opatření doprovodných technických prostředků, např. stříkaček, zprostředkování místa, kde uživatel může návykové látky užívat apod. Psychickým podporováním se rozumí zejména utvrzování uživatele v jeho předsevzetí návykovou látku užívat nebo rada. Podporování musí rovněž směřovat ke konkrétní osobě.¹⁹⁹

U obou těchto forem jednání ve smyslu této skutkové podstaty se vlastně jedná o zvláštní druh návodu podobný návodu jako formě účastenství. S ohledem na skutečnost, že u posuzování účastenství se uplatňuje *zásada akcesority* a na to, že samotné zneužívání návykových látek není kriminalizováno, by však takoví pachatelé nebyli dle obecných ustanovení o účastenství postižitelní.²⁰⁰

Podněcování a šíření ve smyslu této skutkové podstaty jsou naproti tomu jednáními, které nesměřují ke konkrétním adresátům, ale k blíže nespecifikovanému okruhu osob. Opět se jedná o jednání, která nejsou zákony žádným způsobem specifikována, a definuje je jen teorie.²⁰¹

Podněcováním se tak rozumí jednání, jež má za cíl vyvolat u jiných osob rozhodnutí započat se zneužíváním návykových látek. Není rozhodná forma podněcování ani jeho obsah. Právě u *podněcování* nebo *šíření* mohou potenciálně velkou roli sehrát právnické osoby, zejména sdělovací prostředky všeho druhu. Je tak pozoruhodné, že tohoto trestného činu se právnické osoby dopustit nemohou.²⁰²

Šířením zneužívání návykové látky je jednání směřující k rozšíření takového závadného jednání. Šíření může mít různou podobu, např. šíření těchto návyků mezi blízké osoby nebo i schvalování páčání jiných drogových deliktů.²⁰³²⁰⁴ Šířením je dle judikatury i

¹⁹⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2903 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²⁰⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2903 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²⁰¹ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 379. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

²⁰² ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2903 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²⁰³ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 379. in KUČTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

jednání spočívající v tom, že „obvinění nabízeli k prodeji semena, z nichž lze vypěstovat konopí s nikoliv zanedbatelným obsahem omamné látky THC, tento prodej podporovali reklamními a informačními materiály, z nichž je zřejmé, že jsou určeny pro pěstitele a konzumenty marihuany, a jako doplňkový sortiment nabízeli pěstební přípravky a kuřácké potřeby, je evidentní, že se jednalo o obchod, v němž si zákazníci mohli koupit vše, co potřebovali k výrobě a aplikaci drogy zvané marihuana.“²⁰⁵ Je tak umožněno stíhat i pachatele, kteří šíří a podněcují zneužívání drog „po živnostensku“ i v případech, kdy nabízejí k prodeji široký sortiment umožňující zneužívání drog bez toho, aby to výslovně uváděli.

Obecně se lze k podněcování a šíření zneužívání návykových látek vyjádřit, že se jedná o navzájem podobná a blízká jednání, jež mohou být v některých případech jen obtížně odlišitelná.

U *subjektivní stránky* se vyžaduje úmysl. Nevyžaduje se úspěšné ovlivnění cílové osoby nebo osob – tento trestný čin je dokonán již sváděním, podporováním, podněcováním nebo šířením.

2.6.2 Zvlášť přitěžující okolnosti u trestného činu šíření toxikomanie

I u této skutkové podstaty jsou uvedeny zvláštní přitěžující okolnosti. Pachatel, který spáchá trestný čin dle skutkové podstaty uvedené v § 287 TrZ, se zpřísněnou sazbou trestu odnětí svobody potrestá, dopustil-li se tohoto trestného činu:

- a) *Jako člen organizované skupiny,*
- b) *Vůči dítěti,*
- c) *Tiskem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobným způsobem,*

²⁰⁴ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2904 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.

d) *Spáchá-li tento trestný čin vůči dítěti mladšímu patnácti let.*²⁰⁶

Ad a)

Organizovanou skupinou je nutno rozumět sdružení více osob, v němž je provedena jistá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestního činu, čímž jsou umocněny jeho škodlivé dopady pro společnost. Organizovaná skupina přitom nemusí mít trvalejší charakter a může být určena i pro spáchání jediného trestného činu.²⁰⁷ Organizovanou skupinu nelze zaměňovat s organizovanou zločineckou skupinou, která má jiné definiční znaky a je definována i přímo TrZ v § 129. Organizovaná skupina je naproti tomu definována jen teorií a judikaturou.²⁰⁸

V souladu s ustanovením § 17 písm. b) se u této zvláštní přitěžující okolnosti vyžaduje ze strany pachatele zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti.

Ad b)

Tento trestný čin je spáchán *vůči dítěti*, je-li spáchán vůči osobě mladší osmnáct let, tedy do dne před osmnáctými narozeninami osoby – v souladu s ustanovením § 126 TrZ. TrZ přitom operuje jen s fyzickým věkem osoby, podmínky zletilosti neužívá – nezáleží tedy na tom, zda je osoba mladší osmnáct let, tedy dítě, zletilá nebo nikoliv. V souladu s ustanovením § 17 písm. b) se u této zvláštní přitěžující okolnosti vyžaduje ze strany pachatele zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti.

²⁰⁶ STOČESOVÁ, S. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck. 2009, s. 379. in KUCHTA, J.; HULMÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s.

²⁰⁷ ŠÁMAL, P. Trestné činy ohrožující život nebo zdraví. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1604 in ŠÁMAL, P.; PŮRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²⁰⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 7. 1985, sp. zn. 11 To 51/85.

Ad c)

Skutečnost, že TrZ postihuje zpřísněnou trestní sazbou spáchání tohoto trestného činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobným způsobem, vyplývá ze závazků České republiky vůči Evropské Unii, v tomto případě se jedná konkrétně o závazek vyplývající z článku K3 Smlouvy o Evropské Unii týkající se přibližování zákonů a praktik členských států Evropské Unie v boji proti narkomanii a týkající se prevence a boje proti nezákonnému obchodování s drogami.²⁰⁹

Toto ustanovení je demonstrativní a lze tak do budoucna postihovat i šíření toxikomanie i dosud neznámými nebo neužívanými informačními prostředky.

V souladu s ustanovením § 17 písm. b) se u této zvláštní přitěžující okolnosti vyžaduje ze strany pachatele zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti.

Ad d)

Tento čin je spáchán vůči *dítěti mladšímu patnácti let*, je-li spáchán vůči osobě do dne předcházejícího dnu patnáctých narozenin. U této zvláštní přitěžující okolnosti je stanovena vyšší sazba trestu odnětí svobody, což svědčí, že osobám mladším patnácti let se poskytuje vyšší ochrana, než je tomu u předchozích zvlášť přitěžujících okolností.

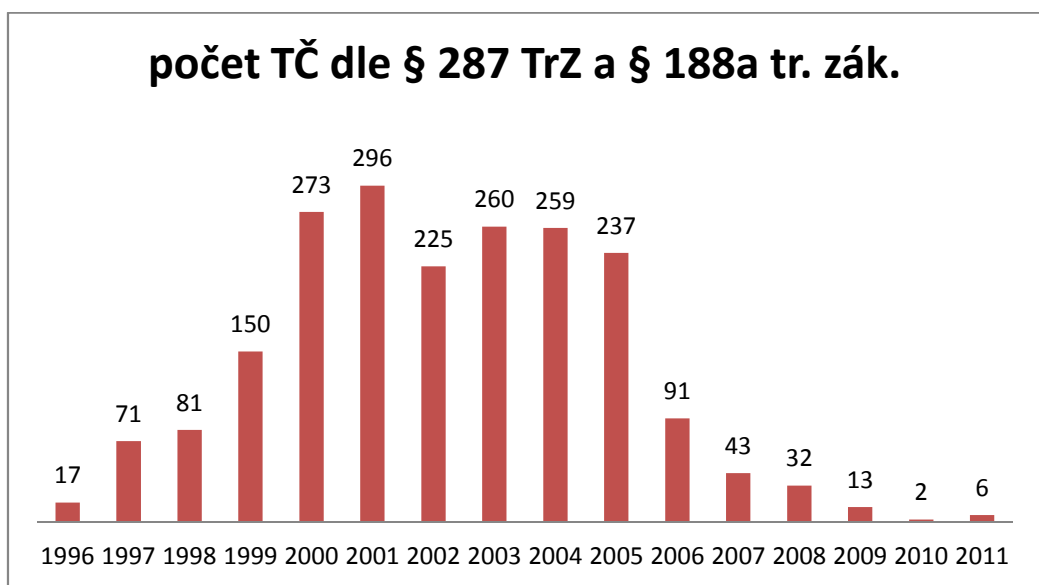
Rovněž se u této přitěžující okolnosti vyžaduje zavinění ve formě alespoň nevědomé nedbalosti – v souladu s § 17 písm. b) Trestního zákoníku. Postačuje tak, aby pachatel se zřetelem na všechny okolnosti a svoje osobní poměry měl vědět, že čin páchá vůči dítěti mladšímu patnácti let.²¹⁰

²⁰⁹ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2905 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

²¹⁰ ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. Trestné činy obecně nebezpečné. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 2905 in ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s.

2.6.3 Statistika páchaní trestného činu šíření toxikomanie

Trestný čin šíření toxikomanie se v statistikách kriminality vyskytuje od roku 1996. V té době však byl uveden § 188a TrZ. V současné době je trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 TrZ nejméně páchaným drogovým deliktem. Statistika vývoj výskytu tohoto trestného činu prezentuje následovně:

Relevantnějším údajem, než je absolutní počet případů spáchání tohoto trestného činu známými pachateli, je však porovnání tohoto počtu s celkovým počtem spáchání trestných činů známými pachateli. Tyto údaje tak ukazují následovně:

rok	počet TČ dle § 287 TrZ a § 188a tr. zák.	počet spáchaných TČ se známými pachateli	podíl TČ dle § 287 TrZ a § 188a tr. zák. na celkové kriminalitě
1996	17	81526	0,02%
1997	71	85710	0,08%
1998	81	88840	0,09%

1999	150	78424	0,19%
2000	273	84875	0,32%
2001	296	86031	0,34%
2002	225	82503	0,27%
2003	260	86445	0,30%
2004	259	87180	0,30%
2005	237	89354	0,27%
2006	91	128263	0,07%
2007	43	89146	0,05%
2008	32	102052	0,03%
2009	13	99381	0,01%
2010	2	128093	0,00%
2011	6	125888	0,00%

211

Z této statistiky je patrný vývoj výskytu tohoto trestného činu, který je mezi ostatními drogovými trestnými činy unikátní. U tohoto trestného činu totiž došlo v druhé polovině devadesátých let minulého století k prudkému růstu jeho výskytu z hodnoty v desítkách případů na hodnotu téměř tří set případů. Následně lze od roku 2005 pozorovat značný úbytek případů spáchání tohoto trestného činu, kdy se hodnoty vrátili dokonce pod hodnoty ze začátku sledování.

²¹¹ Ročenky MSp[online] Ministerstvo spravedlnosti. [cit. dne 15.8.2012] Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5946&d=47145>

3 Instituty trestního práva procesního určené k boji proti drogové kriminalitě

Nedílnou součástí potírání drogové kriminality jsou vedle předpisů materiálního (hmotného) práva i předpisy trestního práva formálního (procesního). Tak, jak materiální předpisy stanovují *inter alia* podmínky vzniku trestní odpovědnosti, tak nám předpisy formální povahy determinují, zda a jak budou normy materiálního práva v praxi vynucovány. Jedná se o jeden ze základních postulátů vlastní nejen odvětví trestního práva, ale právnímu řádu jako celku. Nemá proto smysl uvažovat o materiální úpravě postihující drogovou kriminalitu samostatně, odděleně bez ohledu na předpisy a instituty práva formálního. Jen právo formální totiž umožňuje drogovou kriminalitu stíhat a postihovat. Proto je vedle adekvátních a účinných norem práva materiálního důležité správně nastavit i formální předpisy, které orgánům činným v trestním řízení umožňují nebo naopak znemožňují účinně drogové delikty stíhat a postihovat.

Drogové trestné činy jsou svou povahou a závažností oproti jiným trestným činům značně specifické. Jak už bylo dříve zmíněno na jiném místě této práce, jsou drogy jednou z klíčových oblastí zájmu organizovaného zločinu. Při postihování drogové kriminality tak orgány činné v trestním řízení narážejí *inter alia* na pachatele z řad příslušníků organizovaných zločineckých skupin. Při postihování těchto pachatelů se tak můžou aplikovat předpisy a instituty přímo nebo nepřímo určené ke stíhání organizovaného zločinu. Jedná se jak o použití ustanovení TrZ o organizované zločinecké skupině a o ukládání trestů jejím členům, tak zvlášť přitěžující okolnosti uvedené u jednotlivých skutkových podstat ve zvláštní části. Z ustanovení TŘ pak můžeme uvažovat zejména o použití operativně pátracích prostředků, případně prostředků, které mají podobnou povahu, o použití institutu spolupracujícího obviněného, případně lze uvažovat i o využití nového institutu dohody o vině a trestu. Jak už bylo uvedeno, všechny tyto instituty jsou primárně určeny k boji s organizovanou a jinou závažnou kriminalitou. Jsou však vhodné i k postihování drogové kriminality a jejich pachatelů. U některých z nich tato vhodnost vyplývá přímo z jejich povahy, jako je například institut *záměny zásilky*. U jiných jejich používání vyplynulo z praxe orgánů činných v trestním řízení, někdy i částečně neplánovaně, jak tomu je u institutu spolupracujícího obviněného.

Vedle pachatelů z řad příslušníků organizovaných zločineckých skupin, je značná část pachatelů drogových trestných činů tvořena individuálními pachateli, kteří se na rozdíl od členů organizovaných zločineckých skupin dopouštějí spíše méně závažných drogových deliktů zejména nedovoleného přechovávání omamných a psychotropních látek. Ve vztahu k těmto pachatelům je pak třeba zvolit úplně jiný přístup, který je spíše preventivního a výchovného charakteru. Tato kapitola se však bude věnovat výlučně vybraným prostředkům trestního práva procesního, a to institutu spolupracujícího obviněného, dohodě o vině a trestu a zásahům do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv.

3.1 Spolupracující obviněný a korunní svědek jako instituty trestního práva procesního v boji s drogovou kriminalitou

3.1.1 Podstata institutu spolupracujícího obviněného a korunního svědka

V boji s drogovou kriminalitou jsou čím dál, tím častěji využívány instituty trestního práva procesního, které byly našemu právnímu řádu až donedávna neznámé, ba přímo cizí. K zavádění nových procesních institutů do trestního práva procesního dochází jak v rámci vzájemného přibližování právních řádů zemí sdružených v Evropské Unii a v mezinárodních organizacích, tak v reakci na nové formy kriminality, na něž nejsou právní řády v jejich stávající podobě reagovat. Jen zřídkakdy dochází k potřebným změnám v právních řádech bez ohlednutí se po zkušenostech a tradicích v jiných zemích. Současná doba není výjimkou a lze říci, že evropské země se ve stoupající míře inspiroují i v právních řádech zemí náležících dokonce k jiným právním systémům. Nutno říci, že se tím myslí zejména, ne-li výhradně země patřící do oblasti anglosaského práva neboli *common law*.

Mezi trestněprocesní instituty přijaty ze sféry *common law* patří i, jak už napovídá název této podkapitoly, i institut *spolupracujícího obviněného*, jenž je součástí našeho trestního práva už od 1. ledna 2010. Dalším institutem, po jehož zavedení volá část právnické obce, je institut tzv. *korunního svědka*, který součástí právního řádu doposud není. Jak už bylo uvedeno výše, jedná se v obou případech o instituty představující ve své podstatě cizí prvek v našem právním řádu, jak už z důvodů historických, tak systematických a z důvodu přímého konfliktu se zásadami nejen českého, ale i kontinentálního trestního práva. Vzdor tomu nelze *a priori* říci, že se jedná o nežádoucí nebo dokonce špatný institut. Proces přebírání anglosaských procesních institutů do kontinentálních právních řádů trvá už dlouhou dobu a jeho přínos je zatím hodnocen spíše pozitivně. Jinak řečeno, nemyslím si, že je namístě kritika přebírání anglosaských trestněprocesních institutů jen z důvodu jejich cizího původu. Při diskusi na toto téma je třeba pohlížet zejména na vztah těchto institutů ke zbytku právního řádu a na konflikty, jež mohou být jejich vzájemnou interakcí vyvolány. K těmto konfliktům dle mého názoru bezpochyby dochází a je tak nutno jim buďto zamezit nebo, co je reálnější možnost, je minimalizovat. Při tom všem je samozřejmě třeba brát ohled na účel, jež mají tyto instituty plnit a na záměry zákonodárce.

3.1.2 Spolupracující obviněný v českém právním řádu

Spolupracující obviněný, jak už bylo výše uvedeno, je součástí našeho právního řádu od 1. ledna 2010, kdy byl implementován novelizačním zákonem č. 41/2009 Sb. přijatým v úzké souvislosti s trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb. K této souvislosti je nutné uvést, že ačkoli je spolupracující obviněný institutem trestního práva procesního, jeho hlavní účinek pro obviněného se projevuje až ve stadiu ukládání trestu v řízení před soudem, kdy se jedná o otázku upravenou trestním právem hmotným. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým měl být zaveden institut spolupracujícího obviněného, uvádí, že tato úprava je v souladu s *Rezolucí Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) ze dne 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu*. Tento dokument ve spojení s *Úmluvou OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* přijatou v roce 2000 v Palermu ukládá svým stranám, aby spolupracovaly a poskytovaly ochranu osobám, jež se v minulosti podílely na aktivitách zločineckých skupin a jsou nyní ochotny spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení.²¹²

Důvodová zpráva uvádí, že hlavním účelem institutu spolupracujícího obviněného je překonat poněkud svízelnou důkazní situaci v případech spojených s organizovanými skupinami a organizovanými zločineckými skupinami. Nedostatek důkazů v těchto případech je způsoben obvyklou vysokou mírou jejich organizace a současně uzavřeností. V takové situaci je možným řešením využití „služeb“ jednoho z členů takové skupiny, ve své podstatě přeběhlíka. Při využití takového „preběhlíka“ je přitom nutné dbát na to, aby se nejednalo o jednoho z hlavních aktérů skupiny. Není totiž přijatelné, ať už z právních nebo trestně-politických důvodů, aby tzv. velké ryby získávaly od státní moci výhody nebo ochranu výměnou za to, že odhalí tzv. malé ryby. Tuto skutečnost zdůrazňuje už samotná důvodová zpráva, která uvádí, že statut spolupracujícího obviněného nelze udělit osobě, která v organizované skupině nebo organizované zločinecké skupině zastávala roli organizátora nebo řídicího subjektu. Toto omezení zdůvodňuje důvodová zpráva ochranou zásad legality a oficiality, které jsou už beztak značně oslabeny samotnou existencí tohoto institutu.

Institut spolupracujícího obviněného je primárně určen k zjišťování informací o zločineckých skupinách vyvíjejících trestní činnost, o jejich aktivitách a členech za účelem

²¹² ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2315. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

zabránění spáchání dalších trestných činů takovými skupinami, zneškodnění takových skupin a jejich protiprávních aktivit a za účelem shromáždění dostatečného množství důkazů pro odhalení, identifikaci a potrestání pachatelů takových trestných činů. Těmito skupinami mají být dle stávající právní úpravy pouze organizované skupiny a organizované zločinecké skupiny. Spolupracující obviněným tak má za „úkol“ být nápomocný při vyšetřování závažné trestné činnosti páchané organizovanou formou. Statut spolupracujícího obviněného navíc lze dle stávající úpravy poskytnout jen v řízení o zločinu proti obviněnému, který je schopen přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Ze znění TŘ tak vyplývá, že použití tohoto institutu orgány činnými v trestním řízení je značně omezené. Takovou právní úpravu považuji za zcela vhodnou, protože značně omezuje zásahy způsobené tímto institutem do zásad trestního práva a do trestně-politické strategie. V neposlední řadě tak potvrzuje jakousi výjimečnost tohoto institutu. Je však nutné poznamenat, že dle dřívější úpravy byl tento institut, resp. jeho použití ještě exkluzivnější, kdy jej šlo použít jen v řízení o zvlášť závažném zločinu.²¹³

Na první pohled může tento do jisté míry připomínat institut agenta dle ustanovení § 158e TŘ. Na rozdíl od agenta, který je příslušníkem Policejního sboru nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů a infiltruje skupinu zvenčí, však spolupracující obviněný působí uvnitř skupiny, sám se podílí na činnosti skupiny a až následně dochází k jeho spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, ať je to před spácháním trestného činu, nebo až po něm. Spolupracující obviněný je tak oproti agentovi – policistovi závažná osoba, kterou státní moc bere do svých služeb za účelem odhalení a rozvrácení cílové skupiny a postihu jejích členů. Skutečnost, že státní moc spolupracuje s osobou účastnicí se kriminální činnosti a následně této osobě zaručuje jistý druh dobrodění, které spočívá v uložení nízkého, nebo žádného trestu, případně zisku beztrestnosti, je hlavním důvodem pro odmítání tohoto institutu v právních řádech demokratických právních států. Jedná se, ať už v případě spolupracujícího obviněného, nebo i u korunního svědka o prostý obchod mezi státní mocí a kriminálně činnou osobou, ze kterého profitují obě strany této transakce. Stávající česká úprava tohoto institutu se sice omezuje jen na zohlednění informací poskytnutých spolupracujícím obviněným ve stadiu rozhodování o trestu, nikoliv o vině, ale pořád se jedná o vysoce kontroverzní institut. Až do relativně nedávné doby se jednalo o víceméně

²¹³ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2315. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

nepoužitelný institut, avšak provedené změny dle mého názoru tuto situaci částečně změnily. Pořád se však dle mého názoru jedná o institut, který spíš nevyhovuje požadavkům praxe.

3.1.3 Institut spolupracujícího obviněného v trestním řízení

Dle stávající právní úpravy je udělení statutu spolupracujícího obviněného omezeno na řízení o zločinu, ve kterém státní zástupce může (a nemusí) takto v obžalobě označit obviněného, který splní zákonem stanovené podmínky a státní zástupce to považuje za potřebné vzhledem k povaze trestného činu. TŘ stanovuje v ustanovení § 178a odst. 1 pro přiznání statutu spolupracujícího obviněného tyto podmínky:

- a) *Obviněný oznámí státnímu zástupci skutečnosti, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění takového zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo které pomohou zabránit dokonání takového zločinu, a zaváže se podat jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečích, přičemž po učinění tohoto závazku, pro který zákon nestanovuje žádnou formu, musí obviněný vypovídat tak, aby jeho výpověď odpovídala oznámeným informacím. Není nutná výpověď obviněného, která by byla podrobná a podávala úplné informace, postačí výpověď dle dikce zákona, tedy výpověď způsobilá významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny,*
- b) *obviněný se dozná k činu, pro který je stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, přičemž doznání se musí týkat skutku, pro který je obviněný stíhán. Doznání obviněného musí být úplné a bez výhrad a musí být podpořeno i dalšími důkazy provedenými ve věci. To, že přiznání obviněného neodpovídá skutkové podstatě trestného činu, pro který je stíhán, však není na škodu – podstatná je identita skutku, nikoliv jeho právní kvalifikace,*²¹⁴
- c) *obviněný prohlásí, že souhlasí s tím, aby byl jako spolupracující obviněný označen, přičemž TŘ pro toto prohlášení rovněž nestanovuje žádnou formu. Lze proto vyžadovat jen splnění požadavků skutečnosti, svobody a vážnosti takového prohlášení.*

²¹⁴ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2320. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

Mimo splnění těchto tří podmínek a za situace, kdy státní zástupce považuje tento postup za potřebný, musí být přihlédnuto rovněž k trestnému činu obviněného, k osobě obviněného a k okolnostem případu. Těmito okolnostmi případu se rozumí nejen okolnosti zločinu, ke kterému se obviněný doznal, ale rovněž okolnosti působení obviněného v strukturách organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny, tedy posouzení toho, jakou mírou se obviněný podílel na její činnosti. V této fázi by měl státní zástupce vyloučit z procesu „spolupráce“ obviněné, kteří byli organizátory nebo řídícími osobami. Samotný TŘ tuto skutečnost výslovně neuvádí²¹⁵, vyplývá však z výše zmíněné důvodové zprávy. V případě, že jsou splněny všechny zákonem stanoveny podmínky a obviněný získá statut spolupracujícího obviněného, je na řadě soud, aby „pomoc“ spolupracujícího obviněného náležitě ocenil.²¹⁶

Tuto „odměnu“ pro osobu, která spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení a která poskytla informace ve smyslu § 178a písm. a) TŘ tvoří možnost soudu uložit takové osobě trest dle režimu § 58 odst. 4 TrZ. Podstatou postupu dle § 58 odst. 4 TrZ je možnost daná soudu uložit spolupracujícímu obviněnému trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby stanovené trestním zákoníkem. Přitom má soud vzít v úvahu *„povahu trestného činu uvedeného v doznání spolupracujícího obviněného v porovnání se zvláště závažným zločinem spáchaným členy organizované zločinecké skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jehož dokonání pomohl zabránit, nebo k jehož objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zvláště závažném zločinu, jehož dokonání pomohl zabránit anebo k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil.“*

Znovu je tak posuzován přínos spolupracujícího obviněného pro trestní řízení, povaha zločinu, ke kterému se doznal, srovnání se zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a k dalším okolnostem případu. Soud při ukládání trestu odnětí svobody spolupracujícímu obviněnému není vázán jakýmkoliv omezením a konečná výše trestu je ponechána na

²¹⁵ u takových obviněných je dle ustanovení § 178 a odst. 2 TŘ vyloučena jen možnost navrhnout v obžalobě upuštění od potrestání.

²¹⁶ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2322. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

rozhodnutí soudu, které by mělo být učiněno na základě posouzení výše uvedených kritérií. Ze znění zákona a z teorie však vyplývá, že nelze uložit trest v nulové výši. Takovým postupem by se totiž obcházel ustanovení o upuštění od potrestání.

Právě možnost upustit od potrestání spolupracujícího obviněného je podstatou druhé formy tohoto institutu. Vzhledem k tomu, že tato druhá forma poskytuje spolupracujícímu obviněnému značně větší výhody, než už uvedená první forma, jsou pro její využití stanoveny značně přísnější podmínky. Ustanovení § 178a odst. 2 uvádí, že k aplikaci této formy může dojít jen když:

- a) *spolupracující obviněný nespáchal trestný čin, který je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl,*
- b) *nepodílel se jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl,*
- c) *nezpůsobil tímto zločinem úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt,*
- d) *nejsou dány důvody pro mimořádně zvýšení trestu odnětí svobody dle ustanovení § 59 TrZ.²¹⁷*

Za splnění těchto podmínek může státní zástupce vedle udělení statutu spolupracujícího obviněného v žalobě navrhnout postup podle ustanovení § 46 odst. 2 TrZ, tedy navrhnout upuštění od potrestání. Tento postup státního zástupce opět není obligatorní, ale závisí na jeho posouzení, které se řídí přísnějšími kritérii než u udělení statutu „běžného“ spolupracujícího obviněného. Státní zástupce je totiž povinen přihlížet ke *všem* okolnostem, zejména pak k povaze trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal, k míře v jaké může spolupracující přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k významu jeho výpovědi pro dané trestní řízení s ohledem na shromážděné důkazy, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním způsobil.²¹⁸

²¹⁷ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2323. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²¹⁸ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2323. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

Navrhne-li státní zástupce u spolupracujícího obviněného upustit od potrestání, postupuje soud v řízení podle ustanovení § 46 odst. 2 TrZ. Soud tak hodnotí, zda:

- a) jsou splněny podmínky stanoveny v § 178a odst. 1 a 2 TR,*
- b) podal-li spolupracující obviněný jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.*

Ustanovení § 46 odst. 2 TrZ za středníkem pak stanovuje, že soud upustit od potrestání nemůže, jestliže:

- a) spolupracující obviněný spáchal trestný čin závažnější, než zločin, k jehož objasnění přispěl,*
- b) podílel se jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl,*
- c) způsobil trestným činem úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt,*
- d) jsou dány podmínky pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody.*

V případě, že soud shledá, že jsou dány všechny podmínky pro upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného a současně nejsou dány podmínky vylučující upuštění, soud od potrestání spolupracujícího obviněného upustí. Současně může nad spolupracujícím obviněným-pachatelem stanovit dle ustanovení § 48 odst. 1 TrZ dohled, považuje-li za potřebné po stanovenou dobu sledovat chování pachatele.²¹⁹ Na tomto místě je nutné uvést, že postup soudu, který rozhoduje o vině a trestu spolupracujícího obviněného ať už o uložení trestu odnětí v mimořádně snížené sazbě nebo o upuštění od potrestání pachatele, je za splnění zákonných podmínek obligatorní. Soud je tedy postaven do nové situace. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody nebo upuštění od potrestání je ve všech ostatních případech fakultativní záležitost, tedy obviněný na uplatnění těchto institutů soudem nemá nárok. Po novelizaci

²¹⁹ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2323. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

zákonem č. 193/2012 Sb. tak soud po tom, co musí přezkoumat splnění podmínek uvedených v ustanovení § 178a odst. 1 a 2 TR, musí k uložení trestu v mimořádně snížené sazbě nebo k upuštění od potrestání přistoupit. Jedná se tak o zásadní změnu oproti předchozí úpravě, která v této otázce ponechávala soudu víc prostoru pro vlastní uvážení. Dle této předchozí úpravy totiž mohlo dojít k tomu, že obviněný sice získal statut spolupracujícího obviněného, ale soud se rozhodl k mimořádnému snížení trestu nepřistoupit. Touto novelou byla zvýšena jistota spolupracujícího obviněného, že jeho spolupráce bude pro něj mít kýžený efekt. Současně byla zachována možnost soudu posoudit, zda jsou splněny všechny podmínky pro upuštění od potrestání resp. pro uložení trestu odnětí svobody v mimořádně snížené sazbě. Soud v žádném případě není postaven do role schvalovatele úkonů státního zastupitelství.²²⁰

I po novelizaci však u právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného shledávám několik problematických bodů. Prvním problémem, který vystupuje u tohoto institutu je oprávnění státního zástupce označit obviněného za spolupracujícího za splnění výše uvedených podmínek a považuje-li to státní zástupce za potřebné vzhledem k povaze trestného činu. Takové oprávnění státního zástupce, který může, ale nemusí institutu spolupracujícího obviněného využít, snižuje „přitažlivost“ tohoto postupu pro obviněné osoby. Pravděpodobnost ochoty spolupráce obviněné osoby se tím do jisté míry snižuje z toho důvodu, že jen těžko budou osoby často samy zainteresované v závažné trestní činnosti ochotny o této činnosti předem poskytovat informace orgánům činným v trestním řízení bez záruky toho, že jim bude status spolupracujícího obviněného poskytnut.

Druhá výtká směřuje k samotnému použití institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody v těchto. Osoby, které by měly zájem nabýt statut spolupracujícího obviněného a současně by byly ochotny spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, jsou do značné míry demotivovány nejistotou ohledem konečné podoby rozhodnutí soudu. Obzvláště v řízení ve věcech závažných trestných činů, v případech organizované kriminality, vystupuje do popředí zájem spolupracujících pachatelů, aby se na jedné straně vyhnuli trestní represi státní moci a na straně druhé, aby unikli retribuci svých spolupachatelů, které budou během výkonu trestu odnětí svobody vystaveni. Je tedy logické, že valná většina, ne-li všichni obvinění budou usilovat o upuštění od potrestání, ne o pouhé mimořádné snížení trestu odnětí svobody. Nabízí se tedy otázka, do jaké míry je mimořádné snížení trestu odnětí svobody u spolupracujících obviněných vůbec potřebné a zda by nebyl na místě uvažovat o jeho

²²⁰ ŠÁMAL, P.; RŮŽIČKA, M. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2323. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

vyřazení z právního řádu. Tento institutu totiž přichází v úvahu většinou jen u pachatelů, kteří byli organizátory nebo návodci u zločinů, k jejichž objasnění přispěli, případně způsobili úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt. Jedná se tak dle mého názoru o případy, kdy by mělo být udělení statutu spolupracujícího obviněného *a priori* vyloučeno z povahy věci a z důvodu ctění zásady legality, která by tím byla přímo negována. Nemyslím si, že spolupráce státní moci s takovými pachateli trestných činů je v podmínkách demokratického právního státu ospravedlnitelná jakýmkoliv zájmem na odkrývání a potírání kriminality.

3.1.4 Institut spolupracujícího obviněného ve vztahu k aplikaci zásady legality v trestním řízení

Další otázkou je problematika viny. Dle současné úpravy může soud na základě návrhu státního zástupce rozhodovat o uložení trestu odnětí svobody v mimořádně snížené sazbě nebo o upuštění od potrestání. V rámci ctění zásady legality je však zachováno vyslovení viny nad spolupracujícím obviněným. Jsou tak zachovány některé nezanedbatelné následky odsuzujícího výroku nad pachatelem. V případě, že by se *de lege ferenda* uvažovalo i o upuštění od vyslovení viny, šlo by již o institutu se znaky tzv. *korunního svědka*. Neexistuje jednotná teoretická koncepce tohoto institutu a tak privilegia, kterých se korunnímu svědkovi dostává, se v národních úpravách značně liší. Dle názoru autora nelze úplně nesouhlasit ani s tím, že spolupracující obviněný je vlastně specifickou úpravou institutu korunního svědka.

Následující úvaha se bude týkat té podoby tohoto institutu, ve které se korunnímu svědkovi, na rozdíl od spolupracujícího obviněného, dostává úlevy nejen ve stadiu rozhodování o trestu (v podobě beztrestnosti, ať už jako procesně-právním nebo hmotně-právním institutem), ale typicky už ve stadiu rozhodování o vině, kdy u korunního svědka absentuje i odsouzení jeho skutků včetně následné trestní represe. Jedná se tak o ještě závažnější porušení zásady legality, než u institutu spolupracujícího obviněného. Tato skutečnost, je vedle kontroverzí případné spolupráce státních orgánů s osobami kriminálně aktivními dalším negativem tohoto institutu.²²¹

²²¹ SCHRAMHAUSER, J. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, číslo 1. s. 11-16.

Je otázkou, do jaké míry, a zda vůbec je státní moc k takovému postupu vůbec oprávněna. Pravomoc státní moci stíhat a soudit skutky zakládající trestné činy, totiž s ohledem na to, že se jedná o výlučnou pravomoc státu, není jen právem, ale i povinností, jejímž zákonným vyjádřením je zakotvení principu legality v trestním řádu²²². Stát na sebe bere výlučné právo stíhat a soudit trestné činy, ale současně tohoto práva pozbavuje jako suverén zbytek občanů. Absence soukromé obžaloby v českém právu je *inter alia* odrazem toho, že stát stíhá všechny trestné činy sám, aby vyloučil soukromý výkon trestního práva a jeho možné excesy.²²³ S odkazem na tuto skutečnost, je tak otázkou, zda užíváním institutu korunního svědka by státní moc neporušila svou povinnost stíhat všechny trestní činy a nezasáhla by tak nepřiměřeným způsobem do práv všech občanů, ve zvýšené míře pak do práv poškozených a obětí trestných činů. Autor je spíš toho názoru, že by k tomu došlo a je spíš proti zavedení institutu korunního svědka, nebo pro jeho zavedení a používání v přísně vymezených případech s ohledem na zájmy poškozených a obětí trestných činů a vždy s rozhodnutím o vině pachatele. Dle názoru autora by se statut korunního svědka mělo dostat jen pachateli, který nespáchal trestný čin, kterým jinému způsobil smrt nebo trvalé ublížení na zdraví a měl by podat svědectví ve věci trestního činu závažnějšího, než je ten, který spáchal sám, nesměl by být organizátorem nebo zosnovatelem organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny.

Zejména u pachatelů, kteří se předtím nedopustili jiného trestného činu, by dle mého názoru možná připadalo v úvahu nevyslovit nad nimi ani výrok o vině, ale vyřídit věc jiným způsobem. Z tohoto pohledu považuje za zajímavou stávající úpravu slovenskou, která zná institut podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného, kdy je vůči obviněnému, který napomohl v trestním řízení o trestných činech spáchaných členy skupiny organizovaného zločinu zastaveno trestní stíhání na zkušební dobu 2-10 let, a to na základě rozhodnutí soudce v řízení před soudem, nebo už prokurátorem v přípravném řízení.²²⁴ U tohoto modelu je dle mého názoru spolupráce osob z prostředí organizovaného zločinu ještě pravděpodobnější, i když s ohledem na zásady českého práva by se mělo o tomto postupu rozhodovat výlučně v řízení před soudem, nikoliv už v přípravném řízení. V rámci úvahy *de*

²²² MUSIL, J. Zásada legality. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 103 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4.přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²²³ MUSIL, J. Pojem trestního řízení a trestního práva procesního Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4.přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²²⁴ KLÁTIK, J.; KOLCUNOVÁ, M.; MAGVAŠIOVÁ, S. Presdúdne konanie. Šamorín: Heuréka, 2012, s. 506 in ČENTÉŠ, J.; Bargel, M; Blažek, R. et al. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. 1. vydání, Šamorín: Heuréka, 2012, 864 s.

lege ferenda by se mělo jednat o institut, který by stál vedle stávajícího upuštění od potrestání a mimořádného snížení trestu odnětí svobody.

3.2 Dohoda o vině a trestu a využití tohoto institutu v řízení o drogových deliktech

Dohoda o vině a trestu je od roku 2012 nejnovějším druhem zvláštního řízení, tj. trestněprocesní alternativou v českém trestním právu procesním. Tento institut byl do trestního řádu (dále jen „TR“) vložen novelou zákonem č. 193/2012 Sb. s účinností od 1. září 2012. Nabytím účinnosti tohoto zákona došlo k uzavření značně složitého procesu. Institut dohody o vině a trestu totiž patří mezi kontroverznější a rozporuplnější instituty trestního práva procesního, ať už v českém nebo v mezinárodním měřítku.²²⁵

Kontroverze stran tohoto institutu se projevila i ve skutečnosti, že minulé pokusy o zavedení tohoto institutu, ať už tzv. „prohlášení viny obviněným“ z roku 2005 a 2006 nebo vládní návrh zákona z roku 2007, selhaly.²²⁶ Rozpory ohledně tohoto institutu spočívají v tom, že jeho podstata zasahuje do tradičních principů českého i evropského trestního práva a naopak zavádí do českého trestního práva některé prvky práva anglosaského.²²⁷ Postupně se tak oslabují prvky inkvizičního procesu, který je vlastní kontinentálnímu právu.

V kontextu vývoje však lze tento proces pozorovat a to i v okolních zemích. Kromě věcných důvodů a argumentů představitelů právní praxe tak byl brán v potaz i argument zavedení tohoto institutu v okolních zemích, zejména na Slovensku.²²⁸

²²⁵ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2259. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²²⁶ MUSIL, J. Dohoda o vině a trestu jako forma konsensuálního trestního řízení. [online] Praha : 2008 [cit. 29.10.2013]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>

²²⁷ ŠČERBA, F. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Praha : Leges, 2012, s. 18 in ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha : Leges, 2012, 128 s.

²²⁸ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2261. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

3.2.1 Dohoda o vině a trestu – podstata institutu

Dohoda o vině a trestu se řadí mezi zvláštní způsoby řízení, které modifikují standardní způsob vedení a ukončení trestního řízení. Podstata dohody o vině a trestu spočívá v tom, že přípravné řízení ani řízení před soudem se nevedou standardním způsobem, ale jsou nahrazeny dohodou mezi státním zástupcem a obviněným o vině za spáchaný trestný čin, resp. jeho pokus nebo přípravu. Tato dohoda následně v řízení před soudem podléhá soudní kontrole. Soud může takovou dohodu schválit, nebo ji odmítnout a vrátit tak věc do přípravného řízení.²²⁹

V průběhu zákonodárského procesu bylo zavedení tohoto institutu v důvodové zprávě podporováno tvrzením, že v současné době nejsou plně využívány všechny možnosti k tomu, aby bylo obviněnému plně garantováno právo na rychlý a spravedlivý proces, které je jednou ze složek práva na spravedlivý proces dle znění čl. 6 Evropské Úmluvy o lidských právech a svobodách. Hlavním přínosem řízení o dohodě o vině a trestu tak má být dle důvodové zprávy zrychlení trestního řízení, neboť pomalé a zdlouhavé trestním řízením „*může vést k oslabení hodnoty důkazu, navíc obviněný i poškozený jsou vystavováni nejistotě o výsledku řízení, vytrácí se vztah mezi trestným činem a trestem, neúměrně dlouho se udržuje stav, kdy obviněný, který je považován za nevinného, musí snášet zásahy do práv a svobod*“.

Z důvodů, které by měly vést k zahájení řízení o dohodě o vině a trestu, literatura zmiňuje zejména složitost důkazní situace, která by mohla být řešena právě přispěním pachatele. K odsouzení pachatele by v takovém případě zřejmě došlo i bez aplikace dohody o vině a trestu, takové řešení by však vyžadovalo další zdlouhavé dokazování. Státní moc reprezentována justicí a státním zastupitelstvím tak v řízení o dohodě o vině a trestu dojde k úspoře jak časové tak finanční tím, že pachatel, se alespoň částečně přizná k trestnému činu, který spáchal.²³⁰

²²⁹ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2263. in ŠÁMAL, P.; GRÍVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²³⁰ MUSIL, J. *Dohoda o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. [online] Praha : 2008 [cit. 29.10.2013]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>

3.2.2 Dohoda o vině a trestu ve vztahu k trestněprocesním odklonům

Dohoda o vině a trestu, resp. řízení o ní je vedle podmíněného zastavení trestního řízení, narovnání, odstoupení od trestního stíhání a podmíněného odložení podání návrhu na potrestání jedním ze zvláštních způsobů řízení. Občasné řazení dohody o vině a trestu mezi odklony²³¹ vyplývá ze systematického řazení tohoto institutu v TŘ vedle podmíněného zastavení trestního řízení a narovnání. Dle názoru autora tohoto textu je však řazení dohody o vině a trestu mezi odklony minimálně problematické. Na rozdíl od podmíněného zastavení trestního řízení nebo narovnání je řízení o dohodě o vině a trestu ukončeno odsuzujícím rozsudkem, který je sice obsahově navázán na dohodu o vině a trestu, ale pořád se jedná o odsuzující rozsudek.

Řízení o dohodě o vině a trestu víc než odklon připomíná zvláštní způsob řízení, obdobně jako trestní řízení proti mladistvému, nebo před samosoudcem. Označování dohody o vině a trestu jako odklonu tak autor tohoto textu neschvaluje, byť tak učinilo více autorů²³². Dohoda o vině a trestu byla v literatuře zařazena i mezi tzv. *konsensuální formy trestního řízení*²³³. Dalo by se uvažovat o jeho řazení mezi odklony v širším slova smyslu, ztotožníme-li pojmy zvláštní způsoby řízení a odklony. Takovým postupem bychom však rázem mezi odklony řadili značný okruh řízení a například řízení proti mladistvým by vlastně jinak než „odklony“ vést nešlo. S takovým terminologickým řešením lze dle názoru autora tohoto textu jen ztěžít souhlasit.

²³¹ např. MUSIL J. Vyšetřování. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 543 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²³² JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. [online] Bulletin advokacie, publikováno 26.10.2012 [cit. 1.5.2013]. Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovací-řízení-v-trestním-procesu-a-otázky-souvisící>

²³³ MUSIL, J. *Dohoda o vině a trestu jako forma konsensuálního trestního řízení*. [online] Ministerstvo vnitra České republiky, publikováno 5.9.2008 [cit. 29.10.2013]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-řízení.aspx>

3.2.3 Dohoda o vině a trestu – právní úprava

Právní úprava dohody o vině a trestu se v systematice TŘ dělí do dvou základních částí, které v zásadě kopírují strukturu tohoto institutu. Je to stadium *sjednávání dohody o vině a trestu* (právní úprava je uvedena v ustanoveních §§ 175a a 175b TŘ) a následně stadium *schvalování dohody o vině a trestu* (právní úprava je uvedena v ustanoveních §§ 314o-314s TŘ).²³⁴

3.2.4 Sjednávání dohody o vině a trestu

Prvním stadiem řízení o dohodě o vině a trestu je samotné sjednání této dohody. Dle stávající zákonné úpravy je tato dohoda sjednávána mezi obviněným a státním zástupcem příslušným k vedení přípravného řízení. Podnět k takovému postupu může vzejít od státního zástupce nebo od obviněného. K tomuto postupu je však nutný souhlas obviněného, obdobně jako u některých jiných procesních odklonů. Na tento postup však nemá obviněný zákonný nárok – neshledá-li totiž státní zástupce návrh obviněného na zahájení jednání o vině a trestu důvodným, řízení nezahájí. K řízení o dohodě o vině a trestu je tak potřeba souhlasu státního zástupce i obviněného. Vzdor těmto znakům a použité terminologii (dohoda), však nelze dohodu o vině a trestu považovat za obdobu kontraktů, tak jak je známe ze soukromého práva, byť zde nepochybně dochází ke střetu souhlasných projevů obou stran.

Podstatou samotného jednání o dohodě o vině a trestu je dohoda s obviněným, který prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán.²³⁵ Z takové formulace však nelze dovozovat, že přiznání je v tomto případě povýšeno na onu tradiční „korunu dokazování“. Rozhodně to neznamena, že v přípravném řízení, ve kterém je sjednávána nebo úspěšně sjednaná dohoda o vině a trestu, vůbec nemusí probíhat vyšetřovací úkony vedoucí k objasnění skutečností a zjištění informací nasvědčujících tomu, že obviněný trestný čin spáchal, nebo naopak nespáchal. Nesmí tak docházet k pošlapávání principu zjištění skutkového stavu bez

²³⁴ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2269. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²³⁵ ŠČERBA, F. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Praha : Leges, 2012, s. 22 in ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha : Leges, 2012, 128 s.

důvodných pochybností (zásada materiální pravdy). Od institutu dohody o vině a trestu tak nelze očekávat výrazné snížení nákladů vynaložených na vyšetřovací úkony. Tuto otázku explicitně upravuje ustanovení § 175a odst. 3 TŘ, které uvádí, že „*podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal trestný čin, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení.*“ Toto zákonné ustanovení by tak mělo chránit zachovávání zásady materiální pravdy a bránit příliš horlivému uzavírání dohod o vině a trestu bez toho, aby proběhly vyšetřovací úkony v dostatečné míře.²³⁶

Kromě zásady materiální pravdy je uzavírání dohod o vině a trestu výrazně limitováno dalšími faktory. Prvním z nich je omezení okruhu trestných činů, v řízení o nichž lze dohodu o vině a trestu uzavřít. Zákonodárce v ustanovení § 175a odst. 8 TŘ stanovil, že dohodu o vině a trestu nelze uzavřít v řízení o zvlášť závažném zločinu a v řízení proti uprchlému.²³⁷ Vydal se tak jinou cestou než zákonodárce slovenský, který takový okruh nestanovil vůbec – s výjimkou řízení proti uprchlému, v němž z logiky věci nemožnost sjednání dohody o vině a trestu jasně vyplývá. Dle názoru autora tohoto textu je taková úprava z jistého úhlu pohledu oprávněná a nemožnost sjednat dohodu o vině a trestu v řízení o zvlášť závažných zločinech je vhodná jak z hlediska praktického, tak trestně-politického. Z jiného úhlu pohledu se však může taková úprava jevit jako příliš restriktivní s ohledem na důvodovou zprávu, která jako jeden z účelů tohoto institutu stanovuje zjednodušení důkazní situace. Právní úprava tak dle názoru autora tohoto textu tomuto cíli částečně odporuje, když lze předpokládat existenci důkazní nouze právě u zvlášť závažných zločinů. Z trestně-politických důvodů je však taková úprava pochopitelná.

Bohužel však současná úprava institutu řízení o dohodě o vině a trestu tento institut fakticky diskvalifikuje z naprosté většiny řízení. Musíme si totiž uvědomit, že naprostá většina trestních řízení je vedena o přečinech. U těchto v porovnání se zločiny méně závažných trestných činů disponuje trestní řád instituty, které umožňují rychlejší a pro stát levnější ukončení trestního řízení. Jedná se zejména o institut trestního příkazu (lze jej použít v převážné části současné soudní agendy), v menší míře podmíněného zastavení trestního řízení, případně narovnání, které umožňují ukončit (u narovnání jen prozatímně) trestní řízení

²³⁶ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2264. in ŠÁMAL, P.; GRÍVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²³⁷ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2291. in ŠÁMAL, P.; GRÍVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

už ve stadiu přípravného řízení. Všechny tyto postupy v řízeních o přečinech (v řízení před samosoudcem jen o přečinech s horní hranicí trestu odnětí svobody do 5 let) jsou značně rychlejší, efektivnější a, jak už bylo zmíněno i levnější než řízení o dohodě o vině a trestu. Řízení o dohodě o vině a trestu tak dle stávající úpravy tohoto institutu nalezne své místo jen v řízeních o zločinech, na které TrZ stanoví trest odnětí svobody s horní sazbou od 6 do 9 let.²³⁸

Z hlediska tzv. drogových trestných činů je nutné uvést, že valná většina z nich je kvalifikována jako přečiny. Pro „řešení“ takových skutků tak dle mého názoru existují v TŘ vhodnější instituty a dohoda o vině a trestu nebude u drogových trestných činů používána v takovém množství jako tyto jiné instituty. Jiná situace naopak může nastat u těch trestných činů, které spadají do výše uvedené kategorie zločinů s horní sazbou trestu odnětí svobody 6 až 9 let. Do této skupiny však spadají jen trestné činy *nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy* dle § 283 odst. 1, 2 TrZ, *přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy* dle § 284 odst. 1, 3 TrZ, a *šíření toxikomanie* dle § 287 odst. 1, 3 TrZ. Ostatní tzv. drogové trestné činy spadají buď do kategorie méně závažných přečinů, nebo jsou zvlášť závažnými zločiny a institut dohody o vině a trestu u nich nelze použít. U drogových trestných činů zdánlivě vystupuje do popředí i nemožnost vedení tohoto zvláštního druhu řízení u mladistvých. Dle mého názoru však tato skutečnost nebude způsobovat větší komplikace. Vystupuje-li totiž do popředí u mladistvých pachatelů výchovný aspekt trestního řízení, tak zejména u trestného činu *přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy* toho lze docílit i využitím jiných institutů TŘ, kterými lze takovým mladistvým uložit buď trest odnětí svobody s podmíněným odkladem nebo trest nespojený s omezením svobody, nebo věc ukončit i bez odsuzujícího rozsudku. S ohledem na snížené sazby u mladistvých lze obdobně postupovat i u trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, případně vybraných skutkových podstat ostatních drogových trestných činů. Dle mého názoru je však na pováženu, zda je vhodné postupovat v souladu s koncepcí restorativní justice i u závažnějších trestných činů a zda neupřednostnit ochrannou funkci trestní sankce. Z mého pohledu tedy nemožnost vést řízení o dohodě o vině a trestu mladistvých v případě drogových trestných činů nezpůsobuje problémy.

²³⁸ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2269. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

3.2.5 Sjednávání dohody o vině a trestu

Úprava samotného provedení jednání o dohodě a vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem je v TŘ upravena značně simplisticky, zřejmě s předpokladem, že praxe si s tímto problémem poradí. Ustanovení § 175a TŘ tak stanovuje, „*že k jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce předvolá obviněného, o době a místu jednání vyrozumí obhájce obviněného a poškozeného, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává.*“ Zákon tak výslovně neřeší technické náležitosti sjednávání dohody o vině a trestu, lze však předpokládat, že zabezpečení tohoto řízení bude plně v režii státního zastupitelství.²³⁹

Ustanovení TŘ se více než na technické zabezpečení jednání o dohodě o vině a trestu věnují úpravě přítomnosti obviněného a obhájce a zabezpečení nároků poškozeného. Stran přítomnosti poškozeného ze znění TŘ vyplývá, že poškozený může své nároky v řízení o dohodě o vině a trestu uplatňovat zejména, je-li přítomný. Ustanovení § 175a odst. 5 TŘ však uvádí, že „*dohodu o vině trestu lze sjednat i bez přítomnosti poškozeného, nedostaví-li se k jednání, ačkoli o něm byl řádně vyrozuměn, nebo nedostaví-li se k jednání a nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení již uplatnil nebo prohlásil, že jej uplatňovat nebude.*“

Z logiky věci vyplývá, že přítomnost obviněného na jednání je nutná, jedná se totiž o řízení, k jehož úspěšnému ukončení je nevyhnutný písemný souhlas obviněného. Na druhé straně tak dle mého názoru zřejmě nemá smysl nařizovat jednání o dohodě o vině a trestu, nemá-li obviněný o dohodu zájem, i když TŘ souhlas obviněného s nařízením jednání o dohodě o vině a trestu nevyžaduje a ani nepředpokládá. V takovém případě by mělo trestní řízení probíhat běžným způsobem.²⁴⁰

Stran přítomnosti obhájce obviněného platí, že jeho účast je nutná, sjednávání dohody o vině a trestu totiž dle dikce § 36 odst. 1 písm. a TŘ) patří mezi případy nutné obhajoby. Postavení a úlohám obhájce se blíže věnuje další část textu.

²³⁹ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2277. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²⁴⁰ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2271. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

3.2.6 Obsah a náležitosti dohody o vině a trestu

Náležitostmi dohody o vině a trestu uvádí ustanovení § 175a odst. 6 TŘ. Náležitostmi dohody o vině a trestu tak jsou:

a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,

b) datum a místo jejího sepsání,

c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,

d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,

e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,

f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 7 trestního zákoníku),

g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,

h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,

i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.²⁴¹

I když o tom není v TŘ výslovná zmínka, z textu zákona vyplývá, že sjednaná dohoda má písemnou formu. Takto sjednaná dohoda o vině a trestu je pak výrazem dvou souhlasných projevů – obviněného a státního obhájce stran viny i trestu. Na rozdíl od slovenské úpravy nelze sjednat dohodu jen v otázce viny – vždy musí být dohodnut i druh a výše sankce.²⁴²

Jak už bylo uvedeno výše, v dohodě o vině a trestu musí být jasně identifikován skutek, o němž má být dohoda o vině a trestu sjednána. Má se tak zabránit jeho záměně s jiným skutkem a případným pozdějším komplikacím, které vyplývají z porušení zásady *ne bis in idem*.

Dohoda o vině spočívá dle právní úpravy v tom, že obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro nějž je stíhán. Samotné přiznání však, jak už bylo uvedeno, není postačující, musí být splněny i další předpoklady, aby nedošlo k důvodným pochybnostem o pravdivosti prohlášení obviněného. Za toto přiznání viny se má obviněnému dostat jakési garance trestu, tedy že mu bude uložen trest ve smluvené výši. Mělo by se přitom jednat o sankci takového druhu a takové výše, aby byl obviněný motivován k přiznání viny. Z logiky věci by tak měl obviněný očekávat uložení mírnějšího druhu trestu nebo uložení trestu v nižší sazbě, než jaká je obvyklá u jím spáchaného skutku – trestného činu. V tomto bodě však dle názoru autora dohoda o vině a trestu značně pokulhává, zejména co se výše trestu týče. V otázce druhu trestu je totiž možné smluvit mírnější trest tam, kde to zvláštní část trestního zákoníku

²⁴¹ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2289. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²⁴² ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2286. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

umožňuje. V případě, že lze smlouvat o výši jen o výši trestu, se však postavení obviněného dle názoru autora textu značně oslabuje. Lze totiž uložit trest (mluvíme zde zejména o trestu odnětí svobody, i když by šlo uvažovat i o trestu peněžitém, trestu domácího vězení a trestu obecně prospěšných prací) jen v rámci zákonné sazby. Nelze tedy, až na mimořádné snížení trestu odnětí svobody dle ustanovení § 58 odst. 1 TrZ, uložit trest ve snížené sazbě, která by zřejmě byla pro obviněné větší motivací k dohodě. Je tak pochybné, zda dokáže sjednání dohody o vině a trestu oslovit i pachatele méně závažných trestných činů, na které je evidentně zaměřena a kteří mohou ze značné části očekávat uložení trestu při dolní hranici trestní sazby. Opět se tak dostáváme k už zmíněné slovenské úpravě, která naopak umožňuje smluvit uložení trestu odnětí svobody ve snížené sazbě. Taková úprava by dle názoru autora tohoto textu byla mnohem přínosnější. Z tohoto textu však nelze vyvozovat závěr, že autor si bez výhrad klade slovenskou úpravu za vzor. Rozhodně nelze souhlasit s tím, že dohoda o vině a trestu by byla přípustná u nejzávažnějších trestných, včetně těch, u nichž lze uložit výjimečný trest na doživotí. Současná slovenská úprava takový postup umožňuje. Takový postup by byl dle názoru autora v rozporu s trestně-politickými zájmy i s výchovnou funkcí trestního práva. Došlo by tak k ještě většímu zásahu do koncepce kontinentálního trestního práva, než je tomu v současné době. Už samotná skutečnost, že se do trestněprávních předpisů dostala slovná spojení jako dohoda mezi obviněným a státním zástupcem a úprava smlouvání mezi obviněným a zástupcem veřejné žaloby, byla ještě před pár lety naprosto nepředstavitelnou. V oblasti veřejného práva a zejména v oblasti trestního práva, kde se zdůrazňuje podřízené postavení obviněného a nadřazené postavení státní moci při řešení otázek nejzávažnějších zásahu do mezilidských vztahů a společenského řádu je tak institut dohody o vině a trestu prvkem vskutku cizím. Jedná se však o projev vzrůstajícího vlivu anglosaské koncepce trestního práva na právo kontinentální a potažmo české.²⁴³

²⁴³ ŘÍHA, J. Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2260. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

3.2.7 Schvalování dohody o vině a trestu

Druhým stadiem řízení o dohodě o vině a trestu je řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu před soudem. K řízení před soudem může dojít až po tom, co byla mezi obviněným a státním zástupcem sjednána dohoda o vině a trestu. Soud tak má v konečném důsledku postavení jakéhosi kontrolního orgánu, který dohlíží na to, aby byla dohoda o vině a trestu v souladu s právním řádem. Odsuzující rozsudek vydaný v řízení, kdy se rozhoduje na základě návrhu na schválení dohody o vině a trestu je tak vlastně potvrzením toho, že dohoda o vině a trestu dostala podmínkám stanoveným TŘ.

Dle úpravy TŘ předseda senátu přezkoumá návrh na schválení dohody o vině a trestu a následně na základě přezkumu obsahu návrhu a obsahu spisu rozhodne o tom, zda nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, nebo zda učiní jiné rozhodnutí, tedy zda rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady nebo nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.²⁴⁴

V ideálním případě, tedy když soud rozhodne o nařízení veřejného zasedání k projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, se postupuje dle ustanovení § 314q TŘ a násl. TŘ. Průběh tohoto veřejného zasedání je silně modifikován a měl by vlastně nahrazovat hlavní líčení v klasickém trestním řízení. Soud však nerozhoduje v pravém slova smyslu o vině obviněného nebo o trestu, který má být obviněnému uložen. Tato otázka už totiž byla ustálena v přípravném řízení mezi obviněným a státním zástupcem. Soudu se tak jen předkládá ke schválení už fakticky sjednaný odsuzující rozsudek.²⁴⁵

Soud je tak do jisté míry degradován ze své klasické pozice a je degradován do role jakéhosi schvalujícího orgánu. Toto postavení soudu je ještě umocněno ustanovením § 314q odst. 5 TŘ, které stanovuje, že soud v řízení o schválení dohody o vině a trestu dokazování neprovádí a může jen vyslechnout obviněného nebo opatřovat potřebná vysvětlení. Soud dle znění důvodové zprávy nemůže žádným způsobem zasahovat do znění dohody o vině a trestu. Podoba dohody o vině a trestu se totiž určuje jednáním mezi státním zástupcem a obviněným v přípravném řízení. V případě, že by taková možnost byla dána

²⁴⁴ ŘÍHA, J. Řízení o schválení dohody o vině a trestu. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3633. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²⁴⁵ ŠČERBA, F. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Praha : Leges, 2012, s. 44 in ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha : Leges, 2012, 128 s.

soudu, došlo by k narušení postavení soudu jakožto „nezávislého posuzovatele“ Literatura²⁴⁶ dokonce toto postavení soudu označuje jako „*kasační roli soudu*“. I přes toto zdánlivě chmurné shrnutí postavení soudu v tomto řízení však nelze souhlasit s názory, že soud je degradován do role jakéhosi pasivního přitakávače a skutečný výkon justice se přesouvá z moci soudní na moc výkonnou, jejíž součástí Státní zastupitelství nepochybně je.

K tomu, aby soud mohl dohodu o vině a trestu schválit, musí tato dohoda splňovat zákonem dané podmínky. Kromě formálních náležitostí uvedených v § 314q TR, tedy, že předseda soudu se musí přesvědčit, že obviněný sjednané dohodě o vině a trestu rozumí, že prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu a že obviněnému jsou známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a trestu schválil.

Dále soud nemůže dohodu o vině a trestu schválit, „*je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsoby náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu*“²⁴⁷

Je tak zřejmé, že postavení soudu není nijak závažně oslabeno. Co je oslabeno, je postavení obvinění, tedy jeho právo, aby o jeho vině bylo rozhodnuto nestranným soudem. V případě, že o jeho vině je fakticky rozhodnuto orgánem výkonné moci, lze o oslabení postavení obviněného fakticky uvažovat, ale nesmí se zapomínat, že s takovým oslabením obviněný souhlasil. V návaznosti na předchozí část článku by však autor tohoto textu chtěl opětovně poukázat na malý přínos dohody o vině a trestu pro obviněného. Na jedné straně zde neexistuje možnost dohodnout se na mimořádně sníženém trestu, na druhé straně je zde dáno silné postavení soudu, který může rozhodnout o nepřiměřenosti smluveného trestu.

Soud o schválení dohody o vině a trestu rozhodne odsuzujícím rozsudkem, kde uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu v souladu s dohodou o vině a trestu. Rovněž uvede výrok o ochranném opatření, o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení. Proti takovému rozhodnutí může být odvolání podáno jen z důvodu nesouladu mezi odsuzujícím rozsudkem a schválenou dohodou o vině a

²⁴⁶ AULICKÝ P. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 32-35.

²⁴⁷ ŘÍHA, J. Řízení o schválení dohody o vině a trestu. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3637. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

trestu. Proti výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení může podat odvolání jen poškozený, „který uplatnil nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.“²⁴⁸

V případě, že dohoda o vině a trestu nesplňuje zákonné požadavky, soud ji neschválí a rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce. V případě, že dohoda o vině trestu nesplňuje požadavky uvedené v § 314r odst. 2 TŘ, může místo toho předseda senátu oznámit státnímu zástupci a obviněnému své výhrady. Obviněný a státní zástupce mohou následně navrhnout nové znění dohody o vině a trestu. Tento postup je možný jen v případě, když soud shledá, že:

- a) *dohoda o vině a trestu je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení anebo,*²⁴⁹
- b) *došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu.*²⁵⁰

²⁴⁸ ŘÍHA, J. Řízení o schválení dohody o vině a trestu. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3637. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

²⁴⁹ ŠČERBA, F. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Praha : Leges, 2012, s. 45 in ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha : Leges, 2012, 128 s.

²⁵⁰ ŘÍHA, J. Řízení o schválení dohody o vině a trestu. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3636. in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s.

3.2.8 Postavení státního zastupitelství – veřejné žaloby

Jak už bylo uvedeno dříve, státní zástupce se v případě řízení o dohodě o vině a trestu ocitá v poněkud neobvyklé situaci. Místo tradičně vrchnostenského vztahu mezi ním jako zástupcem státní moci a obviněným jako subjektem práva, se ocitá v zdánlivě rovném vztahu s obviněným, se kterým smlouvá o dohodě o vině a trestu. Tento vztah je však rovný skutečně jen zdánlivě. Řízení o dohodě o vině a trestu je totiž zahajováno jen se souhlasem státního zástupce, který pokud takový postup neuzná za vhodný, jej není povinen zahajovat. Skutečně rovné postavení státního zástupce a obviněného v přípravném řízení, v němž státní zástupce tradičně vystupuje jako *dominus litis*, je v našich podmínkách nemyslitelné.

Státní zástupce tak v přípravném řízení v rámci řízení o dohodě o vině a trestu jedná o dohodě s obviněným, který se přizná ke spáchání trestného činu, pro který je trestní řízení vedeno a jako „protiplnění“ obdrží jistou formu garance od státního zástupce, který bude žádat uložení „smluveného“ trestu v dohodnuté výši resp. sazbě.

Nutno však uvést, že dohoda o vině a trestu není absolutně závazná pro soud, který je povolán k rozhodování o vině a trestu v trestním řízení. Soud může dohodu o vině a trestu schválit, nebo ji ze zákonných důvodů odmítnout. Dohoda o vině a trestu je tak jen jakýmsi návrhem konečného znění odsuzujícího rozsudku, který může soud vzít za svůj, nebo jej odmítnout. Hlavní přínos v oblasti časové úspory se od dohody o vině a trestu očekává právě v řízení před soudem a nikoliv v přípravném řízení, které vzhledem na to, že zákon vedle přiznání obviněného požaduje v souladu se zásadou materiální pravdy i oporu přiznání ve výsledcích vyšetřování, zásadně probíhá do značné míry „klasicky“.²⁵¹

²⁵¹ TERYNGEL, J. K institutu dohody o vině a trestu v trestním řádu. *Trestní právo*, 2013, roč. 18 č. 3. s. 19-23.

3.2.9 Postavení obviněného a obhájce

Postavení obviněného, ale zejména obhájce v řízení o dohodě o vině a trestu je oproti klasickému trestnímu řízení značně modifikováno. Český zákonodárce zvolil oproti okolním zemím jinou právní úpravu a stanovil, že řízení o vině a trestu je jedním z případů tzv. nutné obhajoby.²⁵² Ve vztahu k fázím řízení o dohodě o vině a trestu je důležité, že přítomnost obhájce je nutná už v přípravném řízení – v tomto případě u sjednávání dohody o vině a trestu.²⁵³ Tato okolnost, byť není ničím neobvyklým (platí i v některých dalších případech nutné obhajoby) stojí za povšimnutí a bude zmíněna i později.

Nutná obhajoba a tedy i povinná účast obhájce u všech úkonů řízení o dohodě o vině a trestu však není jedinou modifikací postavení obhájce v řízení o dohodě o vině a trestu. Ta druhá souvisí se samotnou povahou řízení o dohodě o vině a trestu a s následky, které z toho pro obhájce vyplývají. Jednou ze základních podmínek pro uzavření dohody o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem je přiznání obviněného, že spáchal skutek, v němž je spatřován trestný čin, pro který je trestní řízení vedeno.

Dohoda o vině a trestu je občas řazena mezi trestněprocesní odklony, u kterých je jako důvod existence uváděno zejména urychlení trestního řízení a tak důslednější dodržování práva obviněného na spravedlivý proces. Ve srovnání s tzv. odklony však dohoda o vině a trestu trpí několika nevýhodami, které dle názoru autora tohoto textu značně snižují využitelnost tohoto institutu. První nevýhodou je skutečnost, že oproti odklonům, tedy oproti podmíněnému zastavení trestního řízení, narovnání a odstoupení od trestního stíhání, u dohody o vině a trestu dochází k odsouzení pachatele. Z tohoto důvodu tak lze dle názoru autora tohoto textu zpochybnit i označení dohody o vině a trestu jako odklonu. Jedná se však zřejmě jen o terminologickou záležitost.

Oproti zmíněným odklonům má institut dohody o vině a trestu další závažný nedostatek, kterým je nutná obhajoba, a to už v přípravném řízení. Oproti zejména podmíněnému zastavení trestního řízení (narovnání je institutem, který se využívá v minimální míře kvůli své finanční nákladnosti) se tak značně zvyšují náklady obviněného o náklady na obhajobu v případech, že ji zcela nebo částečně nenese stát. Z tohoto důvodu by

²⁵² § 36 odst. 1 písm. b) TŘ

²⁵³ ŠČERBA, F. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva. Praha : Leges, 2012, s. 35 in ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha : Leges, 2012, 128 s.

dala vyvodit pochybnost o přitažlivosti tohoto institutu pro obviněné, kteří v mnoha případech nedisponují dostatkem finančních prostředků na zajištění obhajoby a přitom nemají nárok na obhajobu bezplatnou nebo na obhajobu za sníženou odměnu. Tato skutečnost je o to závažnější, že, jak už bylo uvedeno výše, je většina trestních řízení vedena pro přečiny, u nichž existují pro obviněného rychlejší a zejména levnější způsoby skončení trestního řízení, zejména vydání trestního příkazu, podmíněné zastavení trestního řízení, v menší míře i narovnání. Dle mého názoru tak značně klesá atraktivita tohoto institutu pro obviněné.

Otázkou, která s touto problematikou do značné míry souvisí, je postavení obhájce v řízení o dohodě o vině a trestu a zejména ve stadiu sjednávání této dohody mezi obviněným a státním zástupcem. V klasickém trestním řízení a zejména v řízení přípravném plní advokát jisté úkoly a to vždy v zájmu svého klienta a v souladu s jeho pokyny. Na rozdíl od orgánů činných v trestním řízení, které v souladu s elementárními zásadami trestního řízení mají zjišťovat skutečnosti svědčící o vině obviněného, tak skutečnosti dokládající opak, má obhájce povinnost vystupovat jen v prospěch svého klienta, v zákonem vymezených případech dokonce i proti jeho vůli.

To, že řízení o dohodě o vině a trestu je jedním z případů nutné obhajoby lze zdůvodnit tím, že u sjednávání dohody o vině a trestu je dán zájem na vyšší ochraně obviněného, který fakticky smlouvá se státním zástupcem o vině a trestu. Vzhledem k tomu, že jednou z podmínek uzavření dohody o vině a trestu je doznání viny obviněným, byla v odborném tisku dokonce vyslovena pochybnost, zda lze tento institut vůbec označovat jako dohodu o vině a trestu, když se smlouvá fakticky jen o výši trestu. Obhájce tak má v přípravném řízení zastupovat zájmy svého klienta, který se má v konečném důsledku přiznat ke spáchání trestného činu, pro který je vedeno trestní řízení. Může se tak zdát, že jeho role je převrácena. V klasickém trestním řízení totiž role obhájce spočívá v ochraně zájmů klienta, který nejenže nemá povinnost přiznat se, vypovídat a dokonce nemůže být postižen ani za křivou výpověď na rozdíl od anglosaského práva, kde obviněný ve vlastním případě vystupuje jako svědek a může křivé výpovědi (*perjury*) dopustit. Při sjednávání dohody o vině a trestu má obhájce naopak dohlížet na zájmy klienta, který se ke spáchání trestného činu míní doznat, byť za splnění podmínky, že přiznání obviněného má oporu v zjištěných skutečnostech případně v důkazech, i když dokazování se zásadně provádí až v řízení před soudem. Obhájce tak spíš plní role dohlížeče nad dodržováním procesních práv obviněného. Dle názoru autora tohoto textu totiž nelze předpokládat, že by obhájce pomáhal obviněnému při sjednávání dohody o vině a trestu do té míry, že by jej instruoval, „kolik“ má toho přiznat, nebo nikoliv.

Obviněný totiž, jak už bylo zmíněno výše, může přiznat jen „to“, „co“ má podklad v provedených procesních úkonech.²⁵⁴

Druhá rovina role obhájce spočívá v tom, že měl být schopen svému klientu sjednat „výhodnou“ výši trest. Takto smluvený trest by měl být jakýmsi střetem poptávky a nabídky mezi obviněným a státním zástupcem a měl by přitom splňovat zákonem stanovené předpoklady uvedené ať už v ustanoveních § 39 a násl. TrZ nebo v ustanoveních trestního řádu upravujících institutu dohody o vině a trestu soudem a věc byla vrácena do přípravného řízení, došlo-li k odmítnutí dohody o vině a trestu soudem a věc byla vrácena do přípravného řízení. I s ohledem na tuto „pojistku“, tak lze dle názoru autora tohoto textu konstatovat, že rozsah obhájcových úkolů je při sjednávání dohody o vině a trestu značně oslaben a redukuje se zejména na dohled nad procesními právy obviněného. To však není důvodem pro konstatování, že role obhájce je v přípravném řízení oslabena. Proti takovému konstatování svědčí i skutečnost, že úkony přípravného řízení probíhají i v tomto případě tak, jak v klasickém trestním řízení. Obhájce tak i v tomto řízení disponuje v některých ohledech většími právy než obviněný, zejména stran účasti na vyšetřovacích úkonech, kdy je jeho účast zásadně možná.

V řízení před soudem, kde se jedná o schválení dohody o vině a trestu je však role obhájce v této oblasti naopak potlačena z důvodu, že při schvalování dohody o vině a trestu se dokazování dle ustanovení § 314q odst. 5 TŘ neprovádí. Obhájce však má opět povinnost dohlížet na dodržování procesních práv obviněného. Autor tohoto textu tak zastává názor, že v řízení o dohodě o vině a trestu nedochází k oslabení role obhájce. Jeho postavení je však do jisté míry modifikováno z důvodu, že zastupuje klienta, který se k trestnému činu, pro který je stíhán doznal. Z toho vyplývají modifikace práv a povinností obhájce, ať už v přípravném řízení nebo v řízení před soudem.

3.2.10 Postavení poškozeného

Osoba poškozeného je jednou ze stran trestního řízení a TŘ mu umožňuje uplatnění práv na náhradu majetkové škody, nemajetkové újmy a na vydání bezdůvodného obohacení v tzv.

²⁵⁴ ŘEHÁČEK, J. K otázce povinné účasti obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. *Státní zastupitelství*, 2012, roč. 10, č. 6, s. 40-43.

adhezním řízení. Adhezní řízení umožňuje poškozenému domáhat se svých práv už na základě skutečností zjištěných a ověřených v trestním řízení bez toho, aby se musel svých práv domáhat v civilním řízení. Tento postup se však neuplatňuje absolutně, ale jen v případech, kdy lze *inter alia* o nárocích poškozeného rozhodnout bez provádění dalšího dokazování, které by podstatně protáhlo trestní řízení.

Skutečnost, že provádění adhezního řízení je podmíněno „nezdržováním“ trestního řízení může dle názoru autora tohoto textu vyvolávat jisté pochybnosti o jeho řádném průběhu v rámci řízení o dohodě o vině a trestu. Rychlost trestního řízení je totiž dle důvodové zprávy hlavním důvodem pro zavedení tohoto institutu do českého právního řádu. Zákonodárce šel při úpravě tohoto institutu cestou jistého kompromisu, kdy na jedné straně nevyloučil náhradu nároků poškozeného z řízení o dohodě o vině a trestu v případě neuzavření dohody s obviněným v tomto bodě²⁵⁵, na druhé straně však nepodmínil uzavření dohody o vině a trestu souhlasem poškozeného nebo alespoň náhradou jeho nároků²⁵⁶, jak je tomu u institutů narovnání a podmíněného zastavení trestního řízení jako dalších institutů založených na principu restorativní justice.

3.2.11 Právní úprava postavení poškozeného v řízení o vině a trestu

Právní postavení poškozeného v řízení o vině a trestu je upravena ve dvou základních rovinách. V první řadě se na poškozeného vztahují všechna obecná ustanovení v §§ 43 TR a násl. A v řadě druhé je nutné se řídit zvláštními ustanoveními, které upravují postavení poškozeného v rámci řízení o dohodě o vině a trestu.

Základem pro uplatnění práv poškozeného v řízení o dohodě o vině a trestu je skutečnost, že se o řízení o dohodě o vině a trestu doví a dostaví se na jednání. K zabezpečení práv poškozeného slouží povinnost státního zástupce vyrozumět poškozeného o místě a času jednání uvedena v ustanovení § 175a odst. 2 TR. V případě, že by byla dohoda o vině a trestu

²⁵⁵ Taková úprava platí v Slovenské republice, kdy ustanovení § 334 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 232 odst. 3 slovenského Trestného poriadku, zákona č. 301/2005 Z.z.

²⁵⁶ Polská doktrína a judikatura vyžadují pro uzavření dohody o vině a trestu souhlas poškozeného, i když zákonodárce tento požadavek explicitně v žádném právním předpisu nevyžaduje. blíže viz např. DROZD, A. *Pokrzywdzony wobec porozumień procesowych*. [online] Edukacja prawnicza, publikováno 19.8 2010 [cit. 18. 11. 2013] Dostupné z: <http://www.edukacjaprawnicza.pl/aktualnosci/a/pokaz/c/aktualnosc/art/pokrzywdzony-wobec-porozumien-procesowych.html>

sjednána přes porušení této povinnosti, soud rozhodující o návrhu na schválení dohody o vině a trestu by měl postupovat dle ustanovení § 314o odst. 1 písm. b) TŘ a návrh odmítnout.

Poškozený, má-li zájem domáhat se svých nároků v rámci adhezního řízení, pak musí své nároky na náhradu majetkové škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení uplatnit nejpozději na prvním jednání o dohodě o vině a trestu. V rámci jednání o dohodě o vině a trestu je hlavním procesním oprávněním poškozeného jeho možnost vyjadřovat se, a to zejména k rozsahu náhrady majetkové škody, nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení. Dohodu o vině a trestu lze však sjednat i bez přítomnosti poškozeného, a to za splnění zákonných podmínek. V první řadě tak lze postupovat, byl-li poškozený o místě a času jednání řádně vyrozuměn. Přítomnost poškozeného na jednání o dohodě o vině a trestu rovněž není nutná v případech, kdy se poškozený na jednání nedostaví a „nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení již uplatnil nebo prohlásil, že jej uplatňovat nebude.“ Státní zástupce se však dle ustanovení § 175a odst. 5 TŘ může s obviněným dohodnout o rozsahu náhrady majetkové škody, nemajetkové újmy nebo rozsahu vydání bezdůvodného obohacení i bez přítomnosti poškozeného za předpokladu, že poškozený už své nároky uplatnil. Může tak učinit až do výše uplatněného nároku.

V řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu před soudem se poškozený o době a místě jednání vyrozumívá. Na samotném jednání, jež má formu veřejného zasedání, má poškozený právo vyjádřit se k návrhu na schválení dohody o vině a trestu po tom, co jej státní zástupce přednesl a po tom, co se obviněný vyjádřil, že:

a) „rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován,

b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu,

c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by

*soud dohodu o vině a trestu schválil, s výjimkou důvodu uvedeného v § 245 odst. 1 větě druhé.*²⁵⁷

Stran oprávnění podávat opravné prostředky platí, že dle ustanovení § 245 odst. 1 TŘ je poškozený oprávněn podat proti odsuzujícímu rozsudku, kterým byla dohoda o vině a trestu schválena, odvolání „*pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.*“

3.2.12 Otázka využití v praxi

Jak už autor zmínil na více místech tohoto textu, nesdílí optimismus deklarovaný důvodovou zprávou k novele trestního řádu, že institut dohody o vině a trestu přispěje k urychlení trestných řízení, k úspoře veřejných financí a větší ochraně práv obviněných. Názor autora se opírá o předpokládanou finanční náročnost tohoto způsobu řízení pro nemalou část pachatelů trestní činnosti, o skutečnost, že i v řízení o dohodě o vině a trestu je zachována zásada materiální pravdy (s čím autor samozřejmě souhlasí, opak by byl negací principů kontinentálního typu trestního práva) a konečně malou přitažlivostí tohoto odklonu pro pachatele, kdy je možné se dohodnout jen na trestě v zákonné sazbě, která nemůže být z důvodu uzavření dohody o vině a trestu mimořádně snížena z důvodu zvláštní okolnosti explicitně uvedené v § 58 TrZ. K uzavření dohody o vině a trestu je oprávněn soud přihlédnout v rámci obecné okolnosti uvedené v ustanovení § 58 odst. 1 TrZ, na kterou se vztahují minimální dolní hranice trestu odnětí svobody pod které nelze trest mimořádně snížit uvedené v ustanovení § 58 odst. 3 a rovněž se jedná jen o fakultativní postup, na který nemá obviněný nárok.

Osobně tak sdílím názory v minulosti už mnohokrát prezentované představiteli státního zastupitelství, advokacie, justice i akademických kruhů, že tento institut bohužel nemá předpoklady pro širší využití a působí na mě dojmem, že má splnit požadavky zástanců tohoto institutu, kteří po tomto institutu volali i jeho odpůrců, kteří mu naopak vyčítají rozpor

²⁵⁷ § 314q odst. 3 TŘ

s kontinentální právní kulturou a z toho vyplývající zásadou legality. V současné podobě tak tento institut paradoxně plní požadavky obou těchto skupin, kdy v českém trestním právu institut dohody o vině a trestu existuje, ale jeho nastavení prakticky neumožňuje jeho širší využití.

V případě, že by byl dán zájem státní moci na zefektivnění tohoto institutu, autor tohoto textu by navrhoval zejména zavedení možnosti nejen uložit, ale už přímo v dohodě trest dohodnout v rámci zvlášť snížené sazby trestu odnětí svobody.

3.3 Zásahy do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv

3.3.1 Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování

Jedním z hlavních aspektů produkce drog a obchodu s nimi je jejich transport a transport nástrojů a látek sloužících k jejich výrobě, ať už k producentům, distributorům nebo jejich konečným spotřebitelům. V rámci odhalování, objasňování a stíhání drogových trestných činů je tak důležitým prvkem kontrola a zadržování zásilek, které obsahují předměty určené k páčání těchto trestných činů. Při úvahách o tom, zda se v jednotlivých případech jedná o podezřelé zásilky a o tom, zda je lze zdržovat a kontrolovat jejich obsah, naráží procesy trestního řízení a zájem na odhalení pachatelů trestné činnosti jako obvykle na ustanovení ústavního práva zakotvující a garantující základní práva a svobody.²⁵⁸

V tomto případě se konkrétně jedná o *právo na ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv*. Toto právo je zakotveno v čl. 13 Listiny základních práv svobod, prohlášena ústavním zákonem č. 2/1993 Sb. za součást ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), který stanovuje následovně:

„Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“

Toto ustanovení zakotvuje právo na ochranu listovního tajemství dokonce jako jedno ze základních lidských práv a svobod. Jedná se o právo chráněné i trestním právem, kdy TrZ obsahuje ve svém ustanovení § 182 skutkovou podstatu trestného činu *porušení tajemství přepravovaných zpráv*. S odkazem na ustanovení Ústavy České republiky, ústavní zákon č. 1/1993 Sb. (dále jen Ústava), která definuje Českou republiku jako demokratický a právní stát, jsou toto právo povinny respektovat a chránit i orgány veřejné moci včetně orgánů

²⁵⁸ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 354. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

činných v trestním řízení. Historicky se toto právo vztahovalo jen na korespondenci a její poštovní přepravu. S rozvojem společnosti a technickým pokrokem, však došlo k rozšíření této ochrany i na další způsoby přepravy jak korespondence, tak zásilek. Ochrana se tak týká i všech forem telefonní komunikace, komunikace telegrafické a všech obdobných forem komunikace na dálku.²⁵⁹ Rozlišujícím kritériem v této otázce i s odkazem na znění čl. 13 Listiny, které chráněné druhy komunikace uvádí jen demonstrativním výčtem, je způsobilost komunikačního prostředku zachovat důvěrnost sdělované informace.²⁶⁰ Při zásahu do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv je tak nutné s ohledem na znění čl. 13 Listiny postupovat v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními. V případě postupů trestního řízení se jedná o ustanovení §§ 86 až 87b TŘ. Tato ustanovení umožňují za splnění daných podmínek orgánům činným v trestním řízení zásilku zadržet, otevřít, zaměnit její obsah nebo ji sledovat. Jedná se o přípustné zásahy do práva na ochranu listovního tajemství a ochranu dopravovaných zpráv.²⁶¹ Jedná se o institut umožňující odhalit osoby podílející se na drogové trestné činnosti, ať už na straně producentů drog, jejich distributorů nebo konečných spotřebitelů.²⁶²

3.3.2 Zadržení zásilky

Zadržení zásilky je prvním a nejméně závažným z institutů umožňujících zasahovat do přepravovaných zásilek. Tento institut umožňuje přikázat poště nebo jiné osobě provádějící přepravu zásilky, aby byla zásilka vydána soudu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu. Tento příkaz vydává předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Tento institut tak může být použit jak v řízení před soudem, tak v přípravném řízení. Znění stávající úpravy dokonce umožňuje použití tohoto institutu i před zahájením trestního

²⁵⁹ KUČTA, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 318 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²⁶⁰ WAGNEROVÁ, E. Soukromí jako důvěrnost komunikace. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 341. in WAGNEROVÁ, E.; ŠIMÍČEK, V.; LANGÁŠEK, T. POSPÍŠIL, I. et al. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 931 s.

²⁶¹ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 354. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. in *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁶² PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha: ASPI, 2008, s. 275. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: ASPI, 2008, 824.

stíhání, nebo dokonce před zahájením trestního řízení.²⁶³ V případě, že věc nesnese odkladu a nařízení soudem nebo státním zástupcem nelze předem dosáhnout, je k vydání příkazu oprávněn i policejní orgán. V takovém případě, je o tom policejní orgán vyrozumět do 24 hodin státního zástupce. Neobdrží-li následně pošta nebo jiná osoba provádějící dopravu zásilky do 3 dnů nařízení od předsedy senátu nebo státního zástupce, musí být zásilka předána k další přepravě.²⁶⁴ V tomto případě se tak jedná jen o tzv. *pozdržení zásilky*²⁶⁵, protože na základě příkazu policie²⁶⁶ nedochází k vydání zásilky soudu nebo státnímu zástupci, ale jen k jejímu uložení u osoby provádějící její přepravu.²⁶⁷

Základní zákonní podmínkou pro zadržení zásilky je nutnost zjištění obsahu nedoručených poštovních zásilek, jiných zásilek nebo telegramů k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení v konkrétní věci.²⁶⁸ Je zajímavé, že toto ustanovení, ani ostatní ustanovení upravující další zásahy do přepravovaných zásilek, není s ohledem na nepochybně závažný zásah do ústavně garantovaného práva na ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv postaveno na zásadě subsidiarity obdobně jako jiné instituty trestního řízení, jakým je třeba vazba nebo odposlechy telefonního provozu. V tomto případě je zadržení zásilky prvním a primárním prostředkem pro dosažení cíle stanoveného zákonem a osobně mám pochybnosti o takové zákonné úpravě tohoto institutu, která nijak nemotivuje orgány činné v trestním řízení k nalezení jiného, méně invazivního způsobu k dosažení sledovaného cíle. Další nedostatek stávající právní úpravy vidím v až nepochopitelné absenci možnosti zadržet přepravovanou zásilku nikoliv z důvodu potřeby zjištění jejího obsahu, ale z důvodu zajištění jejího doručení později než bylo odesílatelem zamýšleno. Takový postup by dle mého názoru mohl být velkým přínosem pro činnost orgánů činných v trestním řízení, zejména policie, které by bylo umožněno efektivnější plánování zejména v přípravném řízení. Takový institut by nebyl proti koncepci trestního řízení v jeho stávající podobě, které už zná

²⁶³ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1168 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁶⁴ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁶⁵ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 356. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁶⁶ KUČTA, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 320 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²⁶⁷ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1170 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁶⁸ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 275. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

institut *dočasného odložení zahájení trestního stíhání*. Zároveň by se dle mého názoru jednalo o institut, který by už ze své povahy nezasahoval do listovního tajemství ani do tajemství přepravovaných zpráv.

Na základě nařízení předsedy senátu nebo státního zástupce je *pošta* nebo *osoba provádějící přepravu zásilky* povinna zásilku nedoručit osobě, které byla adresována, ale vydat jí příslušnému orgánu činnému v trestním řízení. Tato povinnost vyplývající z ustanovení § 86 odst. 1 TR dopadá na poštu a osoby provádějící přepravu zásilky. Pojem *pošta* není v současnosti právními předpisy, zejména zákonem č. 29/2000 Sb. o poštovních službách (dále jen „PZ“) jednoznačně vymezen. Dle znění § 17 tohoto zákona však lze dovodit, že pro potřeby trestního řízení se poštou rozumí jakákoliv *osoba podnikající v poštovních službách*. Ustanovení § 1 odst. 2 a 3 písm. a) a b) PZ dále definují pojem poštovní služba. Poštovní službou se dle znění § 1 odst. 2 rozumí:

„Činnost prováděná podle poštovní smlouvy a za podmínek stanovených tímto zákonem. Poštovní služba zpravidla zahrnuje poštovní podání, třídění a přepravu poštovní zásilky prostřednictvím poštovní sítě a je prováděna za účelem dodání poštovní zásilky příjemci. Za poštovní službu se považuje i dodání poukázané peněžní částky.“

Znění § 1 odst. 3 PZ pak k této definici připojuje negativní výčet toho, co za poštovní službu naopak považovat nelze. Za poštovní službu tak není:

- a) přeprava poštovních zásilek, pokud je vykonávána osobou, která k těmto zásilkám současně neprovedla poštovní podání, třídění nebo dodání,*
- b) služba obdobná poštovní službě, která je vykonávána odesílatelem nebo s ním propojenou osobou.*

Z uvedených ustanovení PZ ve spojení s příslušnými ustanoveními TR následně vyplývá, že povinnost zadržet zásilku dopadá i na zahraniční osobu, která na území České republiky podniká v poštovních službách ve smyslu PZ. Vedle pošty je k zadržení zásilky povinna i *jiná osoba provádějící přepravu zásilky*. Takto stanovené zákonné znění se na rozdíl od pošty

vztahuje na značně širší okruh osob. Osobou provádějící přepravu zásilky je třeba rozumět jakoukoliv osobu, ať už právnickou nebo fyzickou, fakticky provádějící přepravu zásilky.²⁶⁹ Zákon přitom nevyžaduje, aby se jednalo o přepravu v rámci podnikatelské nebo jiné obdobné činnosti, ale postačí faktická přeprava i jediné zásilky. Může se přitom jednat i o přepravu skrytým způsobem, kterou může být naplněna i skutková podstata trestného činu nebo správního deliktu. Znění § 86 TŘ přitom neuvádí, že by si přepravující osoba musela být přepravy vědoma, může se tak jednat i o přepravu bez jejího vědomí nebo i o přepravu zásilky neznámého obsahu.²⁷⁰

Samotný pojem zásilky je tak dle jeho legální definice uvedené v ustanovení § 87c TŘ vykládat jako jakýkoliv „*předmět dopravovaný jakýmkoliv způsobem, ať již s využitím pošty nebo jiné osoby, včetně dopravy skrytým způsobem.*“²⁷¹ Zásilkou je tak třeba rozumět zejména všechny komunikační prostředky, které podléhají listovnímu tajemství a tajemství přepravovaných zpráv a které jsou způsobilé být fyzicky přepravovány. Dle znění § 86 odst. 1 TŘ, je tak třeba zásilkou rozumět nedoručené poštovní zásilky, telegramy a jiné zásilky. Jiné zásilky tak dle výše stanoveného kritéria mohou být vedle písemností i balíky nebo jiné předměty převzaté k dopravě.²⁷²

3.3.3 Otevření zásilky

Vzdor struktuře tohoto textu nelze vnímat zadržení a otevření zásilky jako dva zcela oddělené úkony, ale spíše jako dvě fáze jednoho procesního institutu. Už znění § 86 odst. 1 TŘ, které upravuje zadržení zásilky, stanovuje, že základním důvodem pro aplikaci tohoto institutu je potřeba zjistit její obsah, tedy zpravidla její otevření, i když otevření není jediným způsobem pro zjištění obsahu zásilky. Zadržení zásilky je tedy zpravidla jakýmsi předstupněm k jejímu otevření.

²⁶⁹ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 356. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁷⁰ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKÁ, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1170 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁷¹ PŮRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 277. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁷² ŠÁMAL, P.; RŮŽICKÁ, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1170 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

Ustanovení § 87 odst. TŘ upravujícího otevření zásilky tak stanovuje s explicitním odkazem na § 86 TŘ, že zásilku zadrženou podle ustanovení § 86 odst. 1 TŘ „*může otevřít je předseda senátu a v přípravném řízení se souhlasem soudce státní zástupce nebo policejní orgán.*“ Na rozdíl od „pouhého“ zadržení zásilky se k jejímu otevření už vyžaduje za všech okolností souhlas soudce. Jedná se totiž už o přímý zásah do listovního tajemství nebo do tajemství přepravovaných zpráv.²⁷³²⁷⁴

Zákon bohužel přímo nespecifikuje, co je třeba rozumět *otevřením* zásilky. I když se může zdát, že obsah toho pojmu je naprosto jasný, já tento názor nesdílím. Teorie²⁷⁵ za otevření zásilky považuje „*jakékoli narušení obalu zásilky nebo přepravního kontejneru či jiného přepravního prostoru, ve kterém je obsah zásilky uložen.*“ Na první pohled se dle mého názoru může jevit, že takový výklad je zcela správný a dostačující. S ohledem na stav lidských znalostí a technického pokroku však zastávám názor, že taková interpretace tohoto ustanovení je zcela nedostačující. Nejen teorie, ale i ustanovení §§ 86 a 87 TŘ totiž automaticky předpokládají, že jediným způsobem, jak zjistit obsah zásilky, je její otevření. Takový předpoklad však už dávno není správný. S použitím prostředků současné techniky lze zjistit obsah zásilek, zejména těch, které mají povahu balíků i jiným způsobem, zejména prostřednictvím přístrojů využívajících záření mimo tzv. viditelné spektrum, např. rentgenové záření apod. Takový postup umožňuje dle mého názoru zásah do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv a stojí zcela mimo regulaci trestního řádu. Osobně považuji takovýto stav za mimořádně alarmující z pohledu ochrany ústavních práv občanů, kterých se použití takových prostředků může dotknout. Jedná se totiž o technické prostředky, které v některých případech umožňují zásah do přepravovaných zásilek srovnatelný s tím, který nastává v případě jejich fyzického otevření. Považuji tak za současnou právní úpravu v této oblasti za zcela nedostatečnou a umožňující dle mého názoru porušování ústavně garantovaných základních práv občanů. De lege ferenda bych proto navrhoval úpravu znění § 87 odst. 1 TŘ tak, aby se vztahoval nejen na fyzické otevření zásilek, ale na všechny způsoby zjištění obsahu zásilky.

²⁷³ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 358. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁷⁴ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁷⁵ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1173 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

Ustanovení § 87 odst. 2 TŘ stanovuje 2 možné postupy po tom, co byl zjištěn obsah zadržené a otevřené zásilky. Jedná se buď o její doručení resp. vrácení odesílateli, nebo o její připojení ke spisu.²⁷⁶ Primárním kritériem pro posouzení toho, který postup mají orgány činné v trestním řízení zvolit, je existence nebezpečí, že bude zmařen nebo podstatně ztížen účel trestního řízení. V případě, že takové nebezpečí existuje, se zásilka připojí ke spisu a je-li to vhodné, její obsah se oznámí adresátovi. V případě, že pobyt adresáta není znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, oznámení se učiní některému z rodinných příslušníků adresáta. V případě, že neexistuje hrozba zmaření nebo podstatného ztížení účelu trestního řízení, se zásilka odevzdá adresátovi, a není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, odevzdá se některému z jeho rodinných příslušníků. Není-li ani takový postup možný, zásilka se vrátí odesílateli. Z toho vyplývá, že otevřená zásilka se už dál nevrací poště nebo jinému přepravci, ale je odevzdána přímo orgány činnými v trestním řízení. K odevzdání zásilky má dojít neodkladně a o odevzdání je třeba sepsat protokol, který podepisuje i přebírající osoba.²⁷⁷ Dle mého názoru nelze k odevzdání otevřené zásilky použít ustanovení § 62 TŘ, které se vztahují k doručování. Ustanovení § 87 odst. 2 TŘ totiž pracuje s pojmem odevzdání, nikoli s pojmem doručení. Z toho dovozují i nemožnost předání otevřené zásilky k další přepravě poště nebo jinému přepravci.

Obdobný postup se použije i u zásilky, která sice byla zadržena, ale nebyla otevřena. Taková zásilka se dle ustanovení § 87 odst. 3 TŘ odevzdá ihned adresátovi nebo se vrátí poště nebo osobě, která zásilku vydala.²⁷⁸ S poukazem na dříve zmíněnou absenci úpravy zjištění obsahu zásek bez jejího otevření je zajímavé, že znění tohoto ustanovení nepočítá se zásilkami, které byly zadrženy, nebyly otevřeny a přitom by jejich odevzdáním adresátovi nebo vrácením k přepravě mohl být zmařen nebo podstatně ztížen účel trestního řízení. I z tohoto znění zákona bych dovozoval, že je u pojmu *otevření zásilky* namísto spíš jeho extenzivní výklad.

²⁷⁶ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 357. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁷⁷ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1174 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁷⁸ KUČTA, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 320 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4.přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

3.3.4 Záměna zásilky

Záměna zásilky je institutem trestního práva procesního, který umožňuje orgánům činným v trestním řízení zadržet zásilku obsahující zákonem uvedené nebezpečné nebo jiným způsobem závadné předměty, obsah takové zásilky zaměnit a předat k další přepravě za účelem zjištění osob, které se na nakládání s takovými látkami podílejí.²⁷⁹ Právní úprava tohoto institutu je uvedena v ustanovení § 87a TŘ. Tento paragraf stanovuje podmínky pro provedení záměny obsahu zásilky, která byla zadržena postupem dle ustanovení § 86 TŘ. Jedná se tedy o postup obdobný k otevření zásilky s tím, že jde vlastně o jeho nadstavbu, když dochází nejen k otevření zásilky ale i k přímé manipulaci s ní v podobě její záměny. Opět tedy nelze hovořit o samostatně stojícím institutu, ale spíš o dalším stadiu úkonu. V tomto případě se jedná dokonce o třetí stadium navazující na zadržení zásilky a její otevření.

Dle znění § 87a TŘ lze zaměnit obsah zásilky obsahující:

- a) *omamné látky, psychotropní látky, prekursory a jedy*, tedy látky definované zákonem č. 167/1998 Sb. o návykových látkách jako omamné látky, psychotropní látky, prekursory a jedy,
- b) *radioaktivní materiál*, kterým se s odkazem na ustanovení zákona č. 18/1997 Sb. rozumí *radioaktivní látky, radioaktivní odpad* a tzv. *jaderné položky*,
- c) *padělané peníze*, jimiž se dle teorie a ustálené judikatury rozumí „*české nebo cizozemské peníze, které byly padělané, tedy vyhotoveny bez oprávnění s použitím zařízení a materiálů, které nebyly původně určeny k výrobě peněz nebo které nebyly drženy nebo použity v souladu se zákonem, a s cílem, aby vypadaly jako pravé.*“²⁸⁰ Padělanými penězi jsou jakékoli napodobeniny, které vzhledem ke své kvalitě mohou být při udávání, třeba jen za určitých okolností zaměněny s pravými penězi a dostat se do oběhu,²⁸¹
- d) *padělané cenné papíry*, jsou cenné papíry, kterými jsou dle ustanovení § 514 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku listiny, se kterými je právo spojeno s takovým

²⁷⁹ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁸⁰ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1179 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁸¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 8. 1990, sp. zn. 3 To 42/90.

způsobem, že je po vydání nelze bez této listiny uplatnit ani převést. Jiný výklad pojmu cenný papír podává zákon č. 591/1992 Sb. o cenných papírech, který obsahuje jejich demonstrativní výčet. Tento zákon za cenné papíry označuje zejména akcie, zatimní listy, poukázky na akcie, podílové listy, dluhopisy, investiční kupóny, kupóny, opční listy, směnky, šeky náložné listy včetně konosamentů, skladištní listy a zemědělské skladní listy. Cennými listy se přitom rozumí jak ty v listinné podobě, tak v podobě tzv. zaknihované. U zaknihovaných cenných listů přitom nelze mluvit o jejich padělání z důvodu, že neexistují fyzicky, ale jen jako záznam na nosiči informací u Centrálního depozitáře cenných papírů, u České národní banky nebo u jiných subjektů,

- e) *střelné nebo hromadně účinné zbraně*, jimiž jsou zbraně definované zákonem č. 119/2002 Sb.,
- f) *střelivo a výbušniny*, jimiž jsou *střelivo* definované zákonem č. 119/2002 Sb. o zbraních a *výbušniny* definované zákonem č. 61/1988 Sb. o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě a vyhláškou č. 72/1988 Sb. o výbušninách,
- g) *jinou věc, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení*,
- h) *věci určené ke spáchání trestného činu* anebo
- i) *věci z trestního činu pocházející*.²⁸²

TŘ stanovuje jako hlavní důvod použití tohoto institutu zjištění osob podílejících se na nakládání s výše uvedenými látkami.²⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 152/1995 Sb., kterým byl tento institut do právního řádu implementován, uvádí, že se jím má zabránit tomu, aby obecně nebezpečné věci zůstaly v nekontrolovaném oběhu,²⁸⁴²⁸⁵ umožnit objasnění zejména trestné činnosti páchané více osobami zpravidla ve spojení s cizinou.²⁸⁶

²⁸² ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1184 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁸³ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁸⁴ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 358. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁸⁵ KUČTA, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 321 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²⁸⁶ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1176 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

K záměně zásilky může dojít jen na základě *nařízení* předsedy senátu nebo v přípravném řízení na základě *nařízení* státního zástupce se souhlasem soudce. U záměny zásilky je tak stejný povolovací režim jako u jejího otevření. Zásah do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv je tak možný jen s předchozím souhlasem soudce. Samotná záměna obsahu zásilky je dle ustanovení § 87a odst. 2 TŘ provedena policejním orgánem. S obsahem zásilky, tedy se zaměněnými věcmi se nakládá jako s věcmi odnětými dle § 79 TŘ. O záměně sepíše provádějící policejní orgán záznam a zabezpečí úschovu zaměněných věcí a materiálů.

Zásilka s „novým“ obsahem je následně předána k další dopravě poště nebo jiné osobě, která prováděla přepravu zásilky před jejím zadržením, lze však uvažovat i o předání zásilky k přepravě jiné osobě.²⁸⁷ TŘ ani jiné předpisy nespecifikují, co by mělo být tím novým obsahem zásilky.²⁸⁸ Dle mého názoru by se však mělo jednat o obsah nezávadný, ať už z hlediska práva nebo i obecné bezpečnosti. Mělo by se současně jednat o předměty, které jsou podobné rázu jako ty zaměněné. Například u záměny látek dle zákona o návykových látkách by se mělo jednat např. o látky zejména sypké nebo kapalné konzistence, které by byly způsobilé vyvolat prvotní dojem autentičnosti. Rovněž by se mohlo jednat o makety zbraní, střeliva, výbušnin apod. Odmítám však názor, že lze použít jiné, byť méně závadné nebezpečné látky. V takových případech by dle mého názoru mohlo dojít ke kolizi nejen s právními předpisy ale i s principy právního státu, které státu zakazují jednat v rozporu s vlastními právními předpisy.

²⁸⁷ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁸⁸ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1184 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

3.3.5 Sledování zásilky

Sledování zásilky je institutem TR, který je alternativou k výše uvedeným institutům, které umožňují zásah do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv.²⁸⁹ Tento institut je dle ustanovení § 87b TR určen ke sledování zásilky za předpokladu, že to je třeba „*k objasnění trestného činu nebo odhalení všech jeho pachatelů a zjištění potřebných skutečností jiným způsobem by bylo neúčinné nebo podstatně ztížené*.“ Jedná se o institut, kterým je umožněno sledování zásilky, jejíž obsah nebylo možné zaměnit, a naopak je žádoucí nechat zásilku obsahující závadné látky uvedené v ustanovení § 87a TR „*v oběhu*“.²⁹⁰ Tento institutu je přitom obvykle používán ve spojení s dočasným odložením trestního stíhání dle § 159b TR. Dle ustanovení § 87b odst. 1 TR nejsou prováděny žádné úkony směřující k vydání nebo odnětí věci.²⁹¹ Jedná se tak ve své podstatě o konspirační činnost orgánů činných v trestním řízení.²⁹² Dočasné odložení trestního stíhání je tak v tomto případě naprosto logickým postupem a je z povahy věci téměř nevyhnutné.

Ve srovnání s institutem otevření zásilky je v tomto případě zásah do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv minimální, proto se k aplikaci tohoto institutu, který je použitelný jen v přípravném řízení, nevyžaduje souhlas soudce. Je přitom zajímavou skutečností, že se jedná o jediný institut ovládaný principem subsidiarity, kdy jej nelze použít v případě, že sledovaného cíle lze dosáhnout i jinak nebo bez podstatného ztížení. Sledování zásilky přitom může zahájit i bez předchozího příkazu policejní orgán v případě, že věc nesnese odkladu a příkazu nelze předem dosáhnout.

Sledování zásilky je možné i přes hranice České republiky, ať už se jedná o přepravu zásilky „*ven*“ nebo naopak z ciziny na území České republiky.²⁹³ Takové sledování je však možné jen s vědomím a pod kontrolou celních úřadů.²⁹⁴

²⁸⁹ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 276. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

²⁹⁰ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 359. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁹¹ KUČTA, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 322 in ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s.

²⁹² ŠÁMAL, P.; RŮŽICKÁ, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1186 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁹³ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 277. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

Sledování zásilky je ukončeno na příkaz státního zástupce nebo i bez takového příkazu za předpokladu, že v souvislosti se sledováním zásilky a tedy jejím vpuštěním do přepravy vzniká:

- a) *vážné nebezpečí života nebo zdraví,*
- b) *značné škody na majetku anebo*
- c) *hrozí-li vážné nebezpečí, že takovou zásilku nebude možné dále sledovat.*

Bude-li vydán příkaz k ukončení sledování zásilky, mohou být stran obsahu zásilky podle potřeby učiněny úkony dle ustanovení § 86 a násl. TŘ, tedy zejména zadržení a otevření zásilky. Příkaz k ukončení nebude vydán, má-li sledování zásilky převzít příslušný orgán cizího státu.²⁹⁵

3.3.6 Využití při stíhání drogových trestných činů

Instituty zasahující do volné přepravy zásilek mají své nezastupitelné místo při odhalování a stíhání tzv. drogových trestných činů páchaných na dálku. Instituty zadržení zásilky, otevření zásilky, záměny zásilky a sledování zásilky jsou sice užitečným institutem trestního práva procesního, nelze však opomíjet závažnost zásahu do základních práv a svobod, který způsobují.²⁹⁶ Jedná se zejména o porušení listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv. Zásah do těchto práv je zákonodárcem kompenzován tím, že je u otevření zásilky a její záměny podroben soudní kontrole a schválení. Nedostatkem stávající právní úpravy však nepochybně je, že s výjimkou institutu sledování zásilky nepracuje se zásadou subsidiarity. Orgány činné v trestním řízení tak nejsou povinny využívat k dosažení cílů trestního řízení primárně jiných institutů. Další nedostatek shledávám v absenci úpravy zjištění obsahu zásilky jiným způsobem než je její otevření. Tento postup není zákonodárcem v trestních

²⁹⁴ ŠÁMAL, P.; RŮŽICKA, M. Předběžná opatření a zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1189 in ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s.

²⁹⁵ PIPEK, J. Ostatní zajišťovací úkony. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 361. in MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1211 s.

²⁹⁶ PÚRY, F. Zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot důležitých pro trestní řízení. Praha : ASPI, 2008, s. 277. in CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824.

předpisech vůbec předvídán navzdory tomu, že se dle mého názoru jedná o zásah do listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv obdobné povahy a závažnosti jako je otevření zásilky.

Závěr

Problematika protiprávního nakládání s drogami je otázkou která, ať už otevřeně nebo skrytě, zasahuje celou společnost. Po tom, co došlo k postavení drog nebo, dle jejich širší definice, jejich značné části mimo zákon, staly se objektem zájmu kriminálních skupin obyvatelstva a jedním z hlavních zdrojů jejich rostoucího jmění a rostoucího vlivu na společnost. Z tohoto důvodu, tedy že jsou takřkajíc „předmětem podnikání“ kriminálních skupin obyvatelstva a zejména organizovaných zločineckých skupin, mezi něž patří i skupiny teroristické, je nutná maximální možná kontrola nad touto sférou lidské činnosti a společenských vztahů.

Vývoj v oblasti drog prošel od chvíle, kdy na ně státy na celém světě přestaly pohlížet jako na neuvěřitelně žádaný obchodní artikl a začaly v nich spatřovat hrozbu pro vlastní společnost a tím i pro hospodářství své země a pro své postavení ve světě, značným vývojem.

Kromě značného pokroku v oblasti výroby nových a ještě účinnějších drog, došlo i k patřičnému vývoji právních norem, které mají na problematiku drog reagovat. Svět tak od 20. století až do současnosti prošel stadiem, kdy byly drogy volně dostupné, přes stadium jejich limitované dostupnosti, až po jejich úplný zákaz s tím, že trestní represe nastoupila až jako krajní prostředek postihu protiprávního nakládání s drogami.

Trestní represe protiprávního nakládání s drogami přešla v České republice, resp. v Československu značným vývojem, který započal už v meziválečném období. Z prvotně značně liknavého přístupu nejen orgánů činných v trestním řízení, ale zejména zákonodárné moci k represí drog došlo až k přesunutí drogové problematiky na čelní místa společenských otázek a k tomu odpovídající pozornosti jak veřejnosti, tak odborníků.

Z prvotně správněprávního postihu drogových deliktů došlo k tomu, že drogové delikty byly zařazeny mezi trestné činy, na které dopadají prostředky trestního práva jako prostředku ultima ratio.

Po tom, co byl tento slibný vývoj přerušen událostmi druhé světové války, pokračoval v poválečném období prostřednictvím trestních zákonů z let 1950 a 1961. Nový přístup přineslo i období po změně společenského zřízení po roce 1989. V tomto posledním období dochází jak ke kontinuitě v trestněprávním postihu drogových deliktů, tak k určitému zmírnění trestní represe u pachatelů, u kterých se taková represe spíš mívá svému účelu. Jedná

se zejména o pachatele, kteří jsou sami uživateli drog a jedná se tudíž ve své podstatě o nemocné osoby.

U těchto pachatelů došlo v posledním období k zavedení nových privilegovaných skutkových podstat s podstatně zmírněným trestním postihem, který je těchto pachatelů chápán jako doplněk prevence a léčby, ne jako primární řešení.

Opačným krokem v poslední fázi vývoje v oblasti trestní represe bylo zavedení trestního postihu držení drog pro vlastní (s)potřebu, co je některými kruhy značně kritizovaný krok, který umožňuje postih jednotlivých uživatelů, na které je potřeba nahlížet ne jako na pachatele, ale jako na oběti trestných činů. I přes tuto kritiku je však na tento krok nahlížet s tím, že umožnil postih osob distribuujících drogy, které by jinak unikly trestní represi.

Za nejdůležitější otázku v současné protidrogové legislativě v hmotněprávní oblasti pokládám určení a sjednocení postupu orgánů činných v trestním řízení při posuzování kvantity omamných a psychotropních látek jako znaku skutkových podstat drogových trestných činů. Po vydání plenárního rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013 je současná situace v této oblasti dle mého názoru ve fázi jistého přechodu, kdy byla zrušená předchozí úprava. Tato předchozí úprava zaváděla do systému posuzování kvantity určitý řád a sjednocovala postup orgánů činných v trestním řízení, alespoň při hodnocení toho, co je množstvím větším než malým. Tento aspekt starší úpravy byl dle mého názoru jejím největším pozitivem. Nad druhé straně byla tato úprava, která byla upravena ve formě nařízení vlády, shledána protiústavní, zejména z důvodu, že umožňovala až příliš volný zásah vlády jako orgánu moci výkonné do norem trestního práva. Zrušením této úpravy tak fakticky došlo k navrácení ke stavu platnému před 1. lednem 2010, tedy před nabytím účinnosti nového TrZ. Posuzování kvantity omamných a psychotropních látek je tek opět svěřeno orgánům činným v trestním řízení. Takový postup však hrozí tím, že orgány činné v trestním řízení nebudou postupovat jednotně. V případě, že současná situace nebude řešena alternativně, například zavedením zrušené úpravy přímo do zákona, je dle mého názoru nutné sjednotit postup zejména soudů při posuzování této problematiky. K tomuto účelu slouží zejména tzv. stanovisko Nejvyššího soudu k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu.

Zmíněný alternativní postup, kdy by zákonodárce přijal úpravu této problematiky ve formě zákona, považuji za nevhodnou a s ohledem na nedávný vývoj, kdy byla do podzákoné normy přemístěna i úprava výčtu omamných a psychotropních látek, i nepravděpodobnou. Případná zákonná úprava kvantitativního určení množství tzv. drog se

sebou nese i jistá pozitiva, obdobně jako předchozí úprava zrušená Ústavním soudem. Především zavádí do systému jednotný postup a posiluje tak zásadu právní jistoty. Třeba si však uvědomit, že úprava této problematiky v zákoně by byla značně nepružná a nebyla by tak schopna pružně reagovat na vývoj v této oblasti.

Jako nedostatek u některých skutkových podstat drogových trestných činů vidím zejména nemožnost postihnout právnické osoby za jejich spáchání. Tento problém se dle mého názoru týká zejména trestného činu *šíření toxikomanie*. Jak ukázaly události posledních dní, jsou právnické osoby k páčání tohoto trestného činu využívány, trestní právo však bohužel nedisponuje nástroji k jejich postižení. Z tohoto důvodu, by měl být tento trestný čin přidán k výčtu uvedenému v ustanovení § 7 TOPOZ.

Při pohledu na úpravu hmotných (materiálních) předpisů, které stanovují podmínky trestnosti osob a stanovují, které jednání je trestné a které nikoliv prostřednictvím skutkových podstat trestných činů, však nelze opomíjet předpisy práva procesního (formálního), které umožňují orgánům činným v trestním řízení odhalit, usvědčit a účinně potrestat pachatele tzv. drogových deliktů.

Vývoj v oblasti procesního práva a jeho institutů je podmíněn nejen společenským vývojem, jak je tomu u práva hmotného, ale i technickým pokrokem, který umožňuje použití institutů využívajících technických prostředků, například odposlechy a záznamy telefonické komunikace a mnohé jiné. Vývoj v této oblasti stále postupuje a s technickým pokrokem lze očekávat, že budoucí právní úprava se náležitě přizpůsobí. Už v současnosti trpí dle mého názoru úprava procesních institutů, ne-li nedostatky, tak minimálně značnými mezerami, jak je tomu například u možnosti zjišťovat obsah poštovních zásilek bez jejich otevření apod.

V případě institutu *spolupracujícího obviněného* je nutné uvést, že tento institut prošel od svého zavedení v roce 2010 značnými změnami. Platí, že se jedná o jeden z nejkontroverznějších institutů současného českého trestního práva. Tento institut, původem z anglosaského práva, stojí na principu přímé spolupráce státní moci s pachatelem trestné činnosti. V rámci tohoto institutu, který je primárně zaměřen na překonání důkazní nouze při vyšetřování těch nejzávažnějších trestných činů, dochází k spolupráci mezi pachatelem a orgány činnými v trestním řízení na principu *quid pro quo*. Státní moci se dostává zejména informací nutných k překonání zmíněné důkazní nouze, pachateli se pak dostává jisté úlevy při rozhodování o trestu, ať už ve formě uložení trestu odnětí svobody v mimořádně snížené sazbě, nebo ve formě upuštění od potrestání.

Z pohledu základních zásad trestního i ústavního práva je dle mého názoru institut spolupracujícího obviněného naprosto nepřijatelný. Z pohledu praxe však uznávám, že použití tohoto institutu je mnohdy jediným způsobem, jak dospět k odsouzení pachatelů závažné (nejen drogové) trestné činnosti. Z toho důvodu tedy uznávám, že existence tohoto institutu je oprávněná. Na druhé straně však podotýkám, že by tento institut měl být používán tak, aby byl zásah do základních zásad trestního a ústavního práva minimalizován. Z toho důvodu pokládám za přípustnou jen spolupráci s pachateli méně závažných trestných činů, zejména takových, při kterých nedošlo k úmyslnému způsobení smrti nebo těžké újmy na zdraví – tedy v zásadě s pachateli, u nichž lze jako u spolupracujících obviněných upustit od potrestání. Za nevhodnou naopak pokládám situaci, kdy je umožněna spolupráce s pachateli, kteří se takových závažných trestných činů dopustili, byť jen na úrovni mimořádného snížení trestu odnětí svobody.

U nového institutu *dohody o vině a trestu* bohužel musím konstatovat, že podmínky jeho použití a jeho celkové nastavení fakticky znemožňují jeho širší uplatnění. V situaci, kdy trestní právo disponuje dle mého názoru mnohem vhodnějšími instituty pro rychlé řešení trestních věcí, zejména trestním příkazem, nelze dle mého názoru reálně uvažovat o „masovém“ používání dohody o vině a trestu. V porovnání zejména s trestním příkazem, se jedná o institut, který vyžaduje větší aktivitu nejen obviněného, ale i státního zástupce. Celkový výsledek pro obviněného je přitom minimálně sporný. Nelze zapomínat ani na institut nutné obhajoby u řízení o dohodě o vině a trestu, co do jisté míry zvyšuje nákladnost tohoto institutu pro obviněného případně stát, ale i celkově prodlužuje a komplikuje průběh trestního řízení. Institut nutné obhajoby u řízení o dohodě o vině a trestu je však zřejmě nutný, zejména s ohledem na případný nátlak na obviněného k uzavření pro něho nevýhodné dohody. S ohledem na to, že trestní právo disponuje mnohem vhodnějšími instituty tak nepředpokládám širší využití dohody o vině a trestu.

U institutů zasahujících do *listovního a poštovního tajemství* platí, že se jedná o instituty značně užitečné při odhalování drogových trestných činů, při kterých dochází k přepravě omamných a psychotropních látek právě prostřednictvím poštovních zásilek. Tyto instituty a jejich použití představují závažný zásah do ústavně garantovaných práv občanů. Z toho důvodu je rozhodování o těchto zásazích spočívajících v otevření a záměně obsahu zásilky svěřeno v konečném důsledku soudu jako orgánu moci soudní. Jako jistý nedostatek u těchto institutů vidím absenci úpravy zjištění obsahu zásilek bez jejich otevření. V této oblasti

dle mého názoru právní úprava značně zaostává za technickým pokrokem, který takový postup umožňuje.

Současná právní úprava tak, jak bylo v této práci uvedeno, skýtá mnoho otázek o vhodnosti, správnosti a dostatečnosti. S ohledem na skutečnost, že na drogovou problematiku není a ani nesmí být nahlíženo izolovaně, ale zejména jako na jednu z hlavních aktivit organizovaných zločineckých skupin, lze dle mého názoru očekávat, že instituty namířené proti činnosti organizovaných zločineckých skupin, budou namířeny, ať už primárně nebo sekundárně i proti páchání drogových trestných činů - to se týká jak stavu *de lege lata*, tak i *de lege ferenda*.

Dle mého názoru nelze očekávat, že někdy dojde, byť k relativnímu, ustálení právní úpravy postihující protiprávní nakládání s drogami. Jedná se o stále aktuální a neustále se měnící fenomén, který bohužel vychází ze samé lidské podstaty a ze základů naší kultury a společnosti.

Summary

The topic of this thesis is problem of criminal prosecution of drug distribution, production and drug mishandling in general. Drugs and its abuse are phenomenon associated with human culture and civilization since beginning of its recorded history. Drugs have been used in our society for several different reasons. Besides its psychoactive effects, it has been mainly consumed for various medical, religious or social purposes.

Besides undisputed positive effects of some substances, many drugs have presented not only potential but real peril. Drugs, as proved by medical science, have negative effects not only on human health but consequently on human society as whole, its productivity and well-being in general. Wide-spread drug abuse have had negative impacts on several societies in human history, as shown on so called „Opium wars“, its causes and consequences.

After centuries of virtually free use of drugs and even its celebration, first half of previous century brought sudden stop to this phenomenon. States of the world for the first time realised and accepted the fact, that negative effects of drug abuse greatly outweighed its positive aspects and initiated beginning of drug use restriction. Thus it happened, that drug production and distribution among its consumers was taken over by criminal structures of the society and it quickly became one of its primary sources of income. Thus, fight against illegal drug production and distribution is fight against organised crime as well.

This thesis thus concentrates not only on criminal prosecution of drug production, distribution, possession, toxicomania spreading and other criminal acts concerning drugs, but institutes of law of criminal procedure that are aimed against perpetrators and are supposed to help uncover crimes, to reveal and sentence perpetrators. As perpetrators of more serious drug crimes are regularly members of organised criminal groups, these institutes are identical or similar to those used against these groups.

First chapter of this rigorous thesis depicts the very definition of drugs. It focuses not only on the issues present today, but also on history of drug problem, its causes and development over time.

This chapter provides a definition of drugs, both legal and chemical and includes a division of drugs into several categories based on their nature and their effects. It focuses on

history on drug ranging from prehistoric time concentrating on most development, namely in 19th and 20th centuries. It also describes changes on social approach to drugs and problems related to them. It shows how drugs were used as a tool of international trade and power struggle mainly in the 19th century. It shows their ascent and descent in 19th century, how drug went from being popular entertainment tone of crucial problems of modern societies.

First chapter also depicts development of international cooperation in this area ranging from the beginning of the 20th century to its end. It also show development of criminal legislature aimed against drugs use and its trafficking in Czechoslovakia and Czech Republic. It show how the criminal approach to drugs changed over the course of the previous century with the introduction criminal codes in years 1950, 1961 and finally in 2009.

Second chapter focuses on crimes associated with drugs as known in Czech criminal law. It focuses on the particular crimes and depicts their historical development, their aspects, issues connected with these crimes and provides information on the historical development of these crimes and their perpetrators.

Third and the last chapter focuses on the Czech law of criminal procedure and its institutes aimed at drug crimes an perpetrators involved in drug trafficking. This chapter elaborates on the institutes of cooperating suspect, plea bargain and postal interception.

Cooperating suspect has been included in the Czech law of criminal procedure as of 2010 and has seen some recent development promising to widen its use. This institute is analysed and its critical spots are focused on.

Plea bargain is relatively new part of the Czech law of criminal procedure. It is a common law institute alien to civil law countries. As such it is often regarded unfavorably based simply of its origin. This chapter however focuses on its both positive and negative aspects.

Institute of postal interception has been known to Czech criminal law for a long time. This institute and its use are, however, considered a huge breach of constitutional rights in spite of its great value in criminal procedure. Thus, an analysis of this institute is provided with regards to constitutional law.

Aim of this thesis is not to provide answers to all questions and solutions to all problems concerning drugs. Drug problem is virtually everlasting and ever evolving – our

main focus thus must be to be able to keep pace with its changes and to be able to provide effective response to it. This thesis thus provides insight into selected aspects of fight against drugs and problems associated with it.

Seznam použitých pramenů a literatury:

Knižní zdroje:

CARD, R. *Card, Cross & Jones Criminal law*. 19. vydání. New York : Oxford University Press, 2010, 872 s. ISBN 978-0-19-957866-5

CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha : ASPI, 2008, 824 s. ISBN 978-80-7357-348-5.

CSETE, J. *Hledání rovnováhy. Koncepce protidrogové politiky v České republice*. Praha : Úřad vlády České republiky, 2012, 56 s. ISBN 978-80-7440-066-7.

ČENTÉŠ, J.; BARGEL, M.; BLÁŽEK, R. et al. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. 1. vydání, Šamorín: Heuréka, 2012, 864 s. ISBN 978-80-89122-75-2.

FENYK, J.; HÁJEK, R.; STRÍŽ, I. *Trestní zákoník a trestní řád. Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl, Trestní zákoník*. Praha : Linde Praha. 2010, 1317 s. ISBN 9788072018024.

HERRING, J. *Criminal law*. 5. vydání. New York : PALGRAVE MACMILLAN, 2007, 466 s. ISBN 978-0-230-01870-9

JURÁKOVÁ, I. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 1999, 176 s. ISBN 8021022345.

KRATOCHVÍL, V.; FENYK, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 961 s. ISBN 978-80-7400-042-3.

KUBÁNEK, V.; POLÍVKA, L.; *Drogy a jejich účinky na lidský organizmus*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 115 s. ISBN 978-80-7251-319-2.

KUCHTA, J.; HULÁKOVÁ, J.; KALVODOVÁ, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 656 s. ISBN 978-80-7400-047-8.

MARTIN, J.; STOREY, J. *Unlocking criminal law*. 2. vydání. Londýn : Hodder Education, 2007, 596 s. ISBN 978-0-340-94199-7.

MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 1166 s. ISBN 978-80-7179-572-8.

NEŠPOR, K. DVOŘÁK, V. *Prevence trestní činnosti související s návykovými látkami*. Trivis : Praha, 1998, 98 s. ISBN 80-902283-9-9.

NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J.; BRAPCOVÁ, I. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.

NOŽINA, M.; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. 1. vydání. Praha : Koniasch Latin Press, 2009, 295 s. ISBN 978-80-86791-60-9.

ORMEROD, D. *Smith & Hogan Criminal law*. 11. vydání, New York : Oxford University Press, 2005, 1072 s. ISBN 0-406-97730-5.

REED, A.; SEAGO, P. *Criminal Law*. 2. vydání. Londýn : Sweet & Maxwell, 2002, 602 s. ISBN 0421-76870-3.

SIMESTER, A. P.; SULLIVAN, G. R. *Criminal Law Theory and Doctrine*. 3. vydání. Portland : Hart Publishing, 2007, 798 s. ISBN 978-1-84113-705-6.

SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2010, 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.

ŠÁMAL, P. *Osnova trestního zákoníku 2004-2006*. Vydání první. Praha : C. H. Beck, 2006, 399 s. ISBN 80-7179-527-5.

ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1920 s. ISBN 978-80-7400-465-0

ŠÁMAL, P.; GRIVNA, T.; NOVOTNÁ, J. et al. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN S. et al. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1464 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2150 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, P. MUSIL, J., KUČTA, J., et al. *Trestní právo procesní*. 4.přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s. ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠČERBA, F.; BURDA, E.; COUFALOVÁ, B. et al *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha : Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.

ŠTABLOVÁ, R.; BREJCHA, B.; ČERNÍKOVÁ, V. et al. *Návykové látky a současnost*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie české republiky v Praze, 2006, 302 s. ISBN 80-7251-224-2.

VÁLKOVÁ, H.; KUČTA, J.; BURIÁNEK, J. et al *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 664 s. ISBN 978-80-7400-429-2.

WAGNEROVÁ, E.; ŠIMÍČEK, V.; LANGÁŠEK, T. POSPÍŠIL, I. et al. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

Články:

AULICKÝ P. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 32-35, ISSN 1214-3758.

HRUŠKA, J. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. in *Trestní právo*. 2009, roč. 14, č. 1, s. 7-12, ISSN 1214-3758.

MAREŠOVÁ, A. Souhrn poznatků z analýzy vybraných trestních spisů o drogové kriminalitě. in *Trestní právo*. 2003, roč. 8, č. 11, s. 12-14, ISSN 1211-2860.

PIKNA, B. Nástin legislativních řešení problematiky držení drogy. in *Trestní právo*. 1997, č. 2. č. 7-8, s. 22-29, ISSN 1211-2860.

PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; SOTOLÁŘ, A. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu in *Právní rozhledy*. 1999, roč. 7, č. 10/1999, s. 509-517. ISSN 1210-6410.

ŘEHÁČEK, J. K otázce povinné účasti obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. *Státní zastupitelství*, 2012, roč. 10, č. 6, s. 40-43, ISSN 1214-3758.

SCHRAMHAUSER, J. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, číslo 1. s. 11-16, ISSN 1213-5313.

TERYNGEL, J. K institutu dohody o vině a trestu v trestním řádu. *Trestní právo*, 2013, roč. 18. č. 3. s. 19-23, ISSN 1214-3758.

VOLEVECKÝ, P. Drogové trestné činy, možný postih a související otázky ve vybraných zemích Evropské unie a Norsku. in *Trestní právo*. 2011, roč. 2, č. 7-8, s. 24-46, ISSN 1214-3758.

ZEMAN, P. Charakteristika a trendy drogové kriminality v ČR. in *Trestní právo*, 2007, roč. 12, č. 1, s. 10-16, ISSN 1211-2860.

Internetové zdroje:

DROZD, A. *Pokrzywdzony wobec porozumień procesowych*. [online] Edukacja prawnicza, publikováno 19.8.2010 [cit. 18. 11. 2013] Dostupné z: <http://www.edukacjaprawnicza.pl/aktualnosci/a/pokaz/c/aktualnosc/art/pokrzywdzony-wobec-porozumien-procesowych.html>

JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. [cit. 1.5.2013]. Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovaci-rizeni-v-trestnim-procesu-a-otazky-souvisici>

MUSIL, J. *Dohoda o vině a trestu jako forma konsensuálního trestního řízení*. [online] Praha : 2008 [cit. 29.10.2013]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>

Policie po zásahu v growshopech obvinila 45 lidí z šíření toxikomanie. [online] iDNES.cz, publikováno 12.11.2013 [cit. dne 19. 11. 2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/obvineni-kvuli-growshopum-d09-/krimi.aspx?c=A131112_123840_krimi_jj

Judikatura soudů:

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 15. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7182BFE39623844EC1257A4E0067B789?openDocument&Highlight=0,8,tdo,463/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2005 [cit. 18. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E6F8F8DC5D6BFC40C1257A4E006571D9?openDocument&Highlight=0,5,tdo,280/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 8 Tdo 237/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 24. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B2A595CE4B12415CC1257A4E0068AE1E?openDocument&Highlight=0,8,tdo,237/2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 7 Tdo 795/2011. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 2. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C96D4C9B0EC10BB3C1257A4E006600FC?openDocument&Highlight=0,7,tdo,795/2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/03. *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqgrpxexzrhfpxi4q&conversationId=1353688>

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009. *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 9. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqhfpixzrge4te&conversationId=1354407>

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 7. 1985, sp. zn. 11 To 51/85. *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 8. 2013].

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 8. 1990, sp. zn. 3 To 42/90. *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 9. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptcojzgfpexztl52he&conversationId=1355315>

Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. 4 To 23/2000. *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 9. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqgbpxexzugzpxi4q&conversationId=1355585>

Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12. *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 3. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembrgnpxm6lcmvzf65ltl4ytmnjv&conversationId=1355820>

Usnesení Nejvyššího soudu České Republiky ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 7 Tdo 12/2011. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 18. 9. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C5D5DE31D10B1DD6C1257A4E0065958D?openDocument&Highlight=0,7,tdo,12/2011-42

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 4 Tdo 139/2012. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A735912D3037C345C1257A4E006A501E?openDocument&Highlight=0,4,tdo,139/2012-32

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 12. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1250/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 26. 9. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1050EE18315DB5F8C1257A4E006AC50E?openDocument&Highlight=0,3,tdo,1250/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 20. 9. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/EB4D74ADB6590256C1257A4E006530F4?openDocument&Highlight=0,6,tdo,609/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 4 Tdo 933/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 14. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1437576C5A58122CC1257A4E0065BC0F?openDocument&Highlight=0,4,tdo,933/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. 4 Tdo 827/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 8. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/FDD1CB586375C1C6C1257A4E00658C01?openDocument&Highlight=0,4,tdo,827/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 2. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/505AF133CD05A37EC1257A4E0066FD0E?openDocument&Highlight=0,8,tdo,940/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 4 Tdo 246/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 19. 9. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BFCE1F4AFD73DE42C1257A4E006508A6?openDocument&Highlight=0,4,tdo,246/2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2011 [cit. 15. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/36CF7887A331B7BBC1257ADB0055C862?openDocument&Highlight=0,8,tdo,1206/2012

Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 13. 5. 2010, sp. zn. 4To/65/2010. Právne listy[online][cit. 21. 11 2013]. Dostupné z: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a88-stanovenie->

Rozhodnutí odvolacího soudu ve Varšavě ze dne 18. 4 2000, sp. zn. II AKa 22/00. Prokuratura okręgowa w Zielonej Górze [online] [cit. 21.11.2013]. Dostupné z: <http://www.zielona-gora.po.gov.pl/index.php?id=27&idk=9&idp=586>

Elektronické zdroje:

Statistická ročenka kriminality. Rok 1995. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 1995 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18615>

Statistická ročenka kriminality. Rok 1996. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 1996 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18543>

Statistická ročenka kriminality. Rok 1997. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 1997 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18511>

Statistická ročenka kriminality. Rok 1998. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 1998 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18490>

Statistická ročenka kriminality. Rok 1999. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 1999 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18488>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2000. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2000 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18489>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2001. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2001 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18394>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2002. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2002 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18393>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2003. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2003 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18392>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2004. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2004 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=18391>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2005. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2005 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=22588>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2006. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2006 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=38671>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2007. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2007 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=60441>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2008. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2008 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=68500>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2009. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2009 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=81719>

Statistická ročenka kriminality. Rok 2010. [online] Ministerstvo spravedlnosti : 2010 [cit. dne 4.9.2012]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=85103>

Právní předpisy:

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v původním znění. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 7. 2012].

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 84/1990 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 7. 2012].

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 175/1990 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 7. 2012].

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 112/1998 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 7. 2012].

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 52/2009 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 7. 2012].

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 19. 11. 2013].

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 19. 11. 2013].

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 50/2013. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Mezinárodní úmluva č. 159/1922 Sb., Mezinárodní opiová konvence. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Mezinárodní úmluva č. 147/1927 Sb., Mezinárodní opiová úmluva. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Zákon č. 29/1938 Sb., opiový zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, v původním znění. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 7. 2012].

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, v původním znění. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 11. 2013].

Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 8. 2013].

Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 8. 2013].

Zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 8. 2013].

Vyhláška českého báňského úřadu č. 72/1988 Sb. o výbušninách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 8. 2013].

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, v původním znění. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 8. 2013].

POLSKÁ REPUBLIKA: Zákon *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii*), Dz.U. z 2012 poz 124. in Internetowy System Aktów Prawnych. Varšava : Sejm RP. [cit. 22.11.2013]. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20051791485>

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 11. 2013].

ANGLE A WALES: zákon *Misuse of Drugs Act 1971*,. legislation.gov.uk. Londýn: The national archives. [cit. 22. 11. 2013]. Dostupné z:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/38/contents>

ANGLE A WALES: zákon *Drug Trafficking Act 1994*,. legislation.gov.uk Londýn: The national archives. [cit. 22. 11. 2013]. Dostupné z:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/37/contents>

Příloha 1

Příloha č. 1 k zákonu č. 167/1998 Sb.

OMAMNÉ LÁTKY zařazené do seznamu I podle Jednotné Úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb. ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Chemický název	Poznámka
Acetorfin	3-0-acetyl-7 α -[2(R)-hydroxy-2-pentyl]-6,14-endo-ethenotetrahydrooripavin	
Acetyl-alfa-methyl fentanyl	N-[1-(α -methylfenethyl)-4-piperidyl]acetanilid	
Acetylmethadol	3-acetoxy-4, 4-difenyl-6-dimethylaminoheptan	
Alfacetylmethadol	α -3-acetoxy-4, 4-difenyl-6-dimethylaminoheptan	
Alfameprodin	α -3-ethyl-4-fenyl-1-methyl-4-propionyloxypiperidin	
Alfamethadol	α -4, 4-difenyl-6-dimethylamino-3-heptanol	
Alfa-methylfentanyl	N-[1-(α -methylfenethyl)-4-piperidyl]propionanilid	
Alfa-methylthiofentanyl	N-[1-]1-methyl-2(2-thienyl)ethyl-[4-piperidyl]propionanilid	
Alfaprodin	α -1, 3-dimethyl-4-fenyl-4-propionyloxypiperidin	
Alfentanil	N-{1-[2-(4-ethyl-4,5-dihydro-5-oxo-1H-tetrazol-1-yl)-ethyl]-4-methoxymethyl-4-piperidinyl}-N- -fenylpropionamid monohydrochlorid	
Allylprodin	3-allyl-4-fenyl-1-methyl-4-propionyloxypiperidin	
Anileridin	ethylester kyseliny 1-(4-aminofenethyl)-4-fenyl-4- -piperidinkarboxylové	
Benzethidin	ethylester kyseliny 1-(2-benzyloxyethyl)-4-fenyl-4-piperidinkarboxylové	
Benzylmorfin	3-benzylmorfin	
Betacetylmethadol	β -3-acetoxy-4,4-difenyl-6-dimethylaminoheptan	
Beta-hydroxyfentanyl	N-[1-(β -hydroxyfenethyl)-4-piperidyl]propionanilid	
Beta-hydroxy-3-methylfentanyl	N-[1-(β -hydroxyfenethyl)-3-methyl-4-piperidyl]propinilid	
Betameprodin	β -3-ethyl-4-fenyl-1-methyl-4-propionyloxypiperidin	
Betamethadol	β -4,4-difenyl-6-dimethylamino-3-heptanol	
Betaprodin	β -1,3-dimethyl-4-fenyl-4-propionyloxypiperidin	

Bezitramid	1-(3,3-difenyl-3-kyanpropyl)-4-(2-oxo-3-propionyl-1-benzimidazoliny) piperidin	
Dextromoramid	(+)-1-(2,2-difenyl-3-methyl-4-morfolinobutyryl) - pyrrolidin	
Diampromid	N-[2- (methylfenethylamino) propyl]propionanilid	
Diethylthiambuten	3-diethylamino-1, 1-di (2' thienyl)-1-buten	
Difenoxin	1-(3,3 difenyl-3-kyanpropyl)-4-fenyl-4-piperidin-karboxylová kyselina	
Difenoxylát	ethylester kyseliny 1-(3,3 difenyl-3-kyanpropyl)-4-fenyl-4-piperidinkarboxylové	
Dihydroetorfin	7,8-dihydro-7-a-[1-(R)-hydroxy-1-methyl-butyl]-6,14-endo-ethantetrahydrooripavin	
Dihydromorfin	4,5-epoxy-17-methylmorfinan-3, 6 diol	
Dimenoxadol	2-dimethylaminoethylester kyseliny ethoxydifenyl-octové	
Dimefeptanol	4,4-difenyl-6-dimethylamino-3-heptanol	
Dimethylthiambuten	3-dimethylamino-1, 1-di (2' -thienyl)-1-buten	
Dioxafetylbutyrát	ethylester kyseliny 2, 2-difenyl-4-morfolinomáseľné	
Dipipanon	4,4-difenyl-6-piperidino-3-heptanon	
Drotebanol	3,4-dimethoxy-17-methylmorfinan-6B,14-diol	
Ekgonin	[1R-(exo exo)]-3-hydroxy-8-methyl-8-azabicyclo-[3. 2. 1]oktan-2-karboxylová kyselina - jeho estery a deriváty, ze kterých je možno transformací získat ekgonin a kokain	
Ethylmethylthiambuten	1,1-di(2'-thienyl)-3-methylethylamino-1-buten	
Etonitazen	1-(2-diethylaminoethyl)-2-(4-ethoxybenzyl)-5-nitrobenzimidazol	
Etokeridin	ethylester kyseliny 4-fenyl-1-[2-(2-hydroxy-ethoxy) ethyl]-4-piperidinkarboxylové	
Fenadoxon	4,4-difenyl-6-morfolino-3-heptanon	
Fenampromid	N- (1-methyl-2-piperidinoethyl) propionanilid	
Fenazocin	5, 9-dimethyl-2-fenethyl-2 '-hydroxy-6, 7-benzomorfan	
Fenomorfan	N-fenethyl-3-hydroxymorfinan	
Fenoperidin	ethylester kyseliny 4-fenyl-1-(3-fenyl-3-hydroxypropyl)-4-piperidinkarboxylové	
Fentanyl	N-(1-fenethyl-4-piperidyl)propionanilid	
Furethidin	ethylester kyseliny 4-fenyl-1-(2-tetrahydrofurfuryloxyethyl)-4-piperidinkarboxylové	
Hydrokodon	4,5-epoxy-3-methoxy-17-methylmorfinan-6-on	dihydrokodeinon

Hydromorfinol	14-hydroxy-7,8-dihydromorfin	
Hydromorfon	4,5-epoxy-3-hydroxy-17-methylmorfinan-6-on	dihydromorfinon
Hydroxypethidin	ethylester kyseliny 4-(3-hydroxyfenyl)-1-methyl-4-piperidinkarboxylové	
Isomethadon	4,4-difenyl-6-dimethylamino-5-methyl-3-hexanon	
Karfentanil	methyl-4-[(1-oxopropyl)fenylamino]-1-(2-fenylethyl)piperidin-4-karboxylát	
Klonitazen	1-(2-diethylaminoethyl)-2-(4-chlorbenzyl)-5-nitrobenzimidazol	
Kodoxim	6-karboxymethyloxim dihydrokodeinonu	
Koka - list		
Kokain	methylester benzoylekgoninu	
Koncentrát z makoviny		poloprodukt k výrobě alkaloidů získaný technologickou úpravou makoviny
Konopí extrakt a tinktura		
Konopí pro léčebné použití nebo vědecké účely		
Levofenacylmorfan	(-)-N-fenacyl-3-hydroxymorfinan	
Levomethorfan	(-)-3-methoxy-N-methylmorfinan	Izomer dextromethorfan [(+)-3-methoxy-N-methylmorfinan] je vyňat ze seznamu omamných látek uvedených v této příloze
Levomoramid	(-)-1-(2,2-difenyl-3-methyl-4-morfolinobutyryl)-pyrrolidin	
Levorfanol	(-)-3-hydroxy-N-methylmorfinan	Izomer dextrorfanol [(+)-3-hydroxy-N-methylmorfinan] je vyňat ze seznamu omamných látek uvedených v této příloze
Metazocin	2'-hydroxy-2,5,9-trimethyl-6,7-benzomorfan	
Methadon	4,4-difenyl-6-dimethylamino-3-heptanon	
Methadon, meziprodukt	2,2-difenyl-4-dimethylaminovaleronitril	
Methyl-desorfin	6-methyl-delta-6-desoxymorfin	
Methyldihydromorfin	6-methyl-7,8-dihydromorfin	
Metopon	5-methyl-7,8-dihydromorfin-6-on	
Moramid, meziprodukt	kyselina 2,2-difenyl-3-methyl-4-morfolinomásečná	
3-Methylfentanyl	cis nebo trans N-(1-fenethyl-3-methyl-4-piperidyl)-propionanilid	
3-Methylthiofentanyl Morferidin	N-{3-methyl-1-[2-(2-thienyl)ethyl]-4-piperidyl}propionanilid ethylester kyseliny 4-fenyl-1-(2-morfolinoethyl)-4-piperidinkarboxylové	
Morfin	7,8-didehydro-4,5-epoxy-17-methylmorfinan-3, 6-diol	
Morfin methobromid		a jiné deriváty morfinu se čtyřvazným dusíkem včetně derivátů morfin-N-oxidu (i kodein-N-oxidu)

Morfin-N-oxid	(5 α ,6 α)-7,8-didehydro-4,5-epoxy-17-methylmorfin-3,6-diol-17-oxid	
MPPP	propylester kyseliny 4-fenyl-1-methyl-4-piperidin-karboxylové	
Myrofin	6-myristoyl-3-benzylmorfin	
Nikomorfin	3,6-dinikotinoylmorfin	
Noracymethadol	α -(\pm)-3-acetox-4,4-difenyl-6-methylaminoheptan	
Norlevorfanol	(-) -3-hydroxymorfinan	
Normethadon	4,4-difenyl-6-dimethylamino-3-hexanon	
Normorfin	demethylmorfin -(5 α , 6 α)-7,8-didehydro-4,5-epoxy- morfinan-3,6-diol	
Norpipanon	4, 4-difenyl-6-piperidino-3-hexanon	
Opium		kromě homeopaticky vyrobených přípravků, jejichž stupeň ředění je vyšší než D4 nebo CH2
Oripavin	4,5 α -epoxy-6-methoxy-17-methyl-6,7,8,14-tetradehydromorfinan-3-ol	
Oxykodon	14-hydroxydihydrokodeinon	
Oxymorfon	14-hydroxydihydromorfinon	
Parafluorfantanyl	4'-fluor-N-(1-fenethyl-4-piperidyl)propionanilid	
PEPAP	ethylester kyseliny 1-fenethyl-4-fenyl-4-piperidin-karboxylové	
Pethidin	ethylester kyseliny 4-fenyl-1-methyl-4-piperidinkarboxylové	
Pethidin, meziprodukt A	4-fenyl-4-kyan-1-methylpiperidin	
Pethidin, meziprodukt B	ethylester kyseliny 4-fenyl-4-piperidinkarboxylové	
Pethidin, meziprodukt C	kyselina 4-fenyl-1-methyl-4-piperidinkarboxylová	
Piminodin	ethylester kyseliny 4-fenyl-1-(3-fenylaminopropyl)-4-piperidinkarboxylové	
Piritramid	1-(3,3-difenyl-3-kyanpropyl)-4-piperidino-4-piperidinkarboxamid	
Proheptazin	1,3-dimethyl-4-fenyl-4-propionyloxyhexahydro-1H-azepin	
Properidin	isopropylester kyseliny 4-fenyl-1-methyl-4-piperidinkarboxylové	
Racemethorfan	(\pm)-3-methoxy-N-methylmorfinan	
Racemoramid	(\pm)-1-(2,2-difenyl-3-methyl-4-morfolinobuty- ryl) pyrrolidin	
Racemorfan	(\pm) -3-hydroxy-N-methylmorfinan	
Remifentanil	methylester kyseliny 1-(2-methoxykarbonylethyl)- -4-(fenylpropionylamino)-piperidin-4-karboxylové	
Sufentanil	N-{4-methoxymethyl-1-[2-(2-thienyl)ethyl]-4-piperidyl}propionanilid	

Tapentadol	3-[(1R,2R)-3-(dimethylamino)-1-ethyl-2-methylpropyl]fenol	
Thebain	(5 α)-6,7,8,14-tetradehydro-4,5-epoxy-3,6-dimethoxy-17-methylmorfinan	
Thebakon	acetyldihydrokodeinon	
Thiofantanyl	N-{1-[2-(2-thienyl)ethyl]-4-piperidyl}propionanilid	
Tilidin	(\pm) -ethylester trans-2-dimethylamino-1-fenyl-3-cyklohexen-1-karboxylové kyseliny	
Trimeperidin	4-fenyl-4-propionyloxy-1,2,5-trimethylpiperidin	

Včetně izomerů omamných látek uvedených v tomto seznamu, dále estery a étery omamných látek uvedených v tomto seznamu a soli omamných látek uvedených v tomto seznamu, včetně solí izomerů, esterů a éterů ve všech případech, kdy tyto soli mohou existovat.

Příloha č. 2 k zákonu č. 167/1998 Sb.

OMAMNÉ LÁTKY zařazené do seznamu II podle Jednotné Úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb. ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Chemický název	Poznámka
Acetyldihydrokodein	(5 α , 6 α)-6-acetoxy-4,5-epoxy-3-methoxy-17-methylmorfinan	
Dextropropoxyfen	α -(+)-1,2-difenyl-4-dimethylamino-3-methyl-2-propionyloxybutan	
Dihydrokodein	(5 α 6 α)-7,8-didehydro-4,5-epoxy-17-methylmorfinan-6-ol	
Ethylmorfin	3-ethylmorfin	
Folkodin	3-(2-morfolinoethyl)morfin	
Kodein	3-methylmorfin	
Nikodikodin	6-nikotinoyl-7,8-dihydrokodein	
Nikokodin	6-nikotinoylkodein	
Norkodein	N-demethylkodein	
Propiram	N-(1-methyl-2-piperidinoethyl)-N-(2-pyridyl)propionamid	

Včetně izomerů omamných látek uvedených v tomto seznamu, dále solí omamných látek uvedených v tomto seznamu, včetně solí izomerů látek uvedených v tomto seznamu ve všech případech, kdy tyto soli mohou existovat.

Příloha č. 3 k zákonu č. 167/1998 Sb.

OMAMNÉ LÁTKY zařazené do seznamu IV podle Jednotné Úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb. ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Chemický název	Poznámka
Desomorfin	6-desoxy-7,8-dihydromorfin	
Etorfin	6, 7, 8, 14-tetrahydro-7 α -[2(R)-hydroxy-2-pentyl]-6,14-endo-ethenooripavin	
Heroin	3,6-diacetylmorfin	
Ketobemidon	4-(3-hydroxyfenyl)-1-methyl-4-propionylpiperidin	
Konopí		
Přiskyřice z konopí		

Včetně solí omamných látek uvedených v této skupině ve všech případech, kdy tyto soli mohou existovat.

Příloha č. 4 k zákonu č. 167/1998 Sb.

PSYCHOTROPNÍ LÁTKY zařazené do seznamu I podle Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.) nebo podle rozhodnutí orgánů Evropských společenství

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Další mezinárodní nechráněný název nebo obecný název	Chemický název	Poznámka
	AM-2201	1-[(5-fluorpentyl)-1H-indol-3-yl]-(naftalen-1-yl)methanon	
	bk-PMA	1-(4-methoxyfenyl)-2-aminopropan-1-on	
	bk-PMMA	1-(4-methoxyfenyl)-2-(methylamino)propan-1-on	
Brolamfetamin	DOB	2-amino-1-(4-brom-2,5-dimethoxyfenyl)propan	
	Bromo-Dragonfly	1-(8-brombenzo[1,2-b;4,5-b]difuran-4-yl)-2-aminopropan	
	Butylon	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-(methylamino)butan-1-on	
	2C-I	4-jod-2,5-dimethoxyfenetylamin	
	2C-T-2	2,5-dimethoxy-4-etylthiofenetylamin	
	2C-T-7	2,5-dimethoxy-4-(n)-propylthiofenetylamin	
	CP-47,497	2-[(1R,3S)-3-hydroxycyklohexyl]-5-(2-methyloktan-2-yl)fenol	
	CRA-13	naftalen-1-yl-(4-pentyloxy-naftalen-1-yl)methanon	
	DBZP	1,4-dibenzylpiperazin	
	DET	N, N-diethyltryptamin	
Dimethoxyamfetamin	DMA	dl-2-amino-1-(2,5-dimethoxyfenyl)propan	
	DMHP	3-(1,2-dimethylheptyl)-1-hydroxy-7,8,9,10-tetra-hydro-6,6,9-trimethyl-6H-dibenzo[b,d]pyran	
	DMT	N, N-dimethyltryptamin	
	DOC	1-(4-chlorfenyl)-2,5-dimethoxy-2-aminopropan	
2,5-Dimethoxy-4-ethylamfetamin	DOET	dl-2-amino-1-(2,5-dimethoxy-4-ethylfenyl)propan	
	DOI	1-(4-jodfenyl)-2,5-dimethoxy-2-aminopropan	
Eticyklidin	PCE	N-ethyl-1-fenylcyklohexylamin	
Etryptamin		3-(2-aminobutyl)indol	
	Flefedron	1-(4-fluorfenyl)-2-(methylamino)propan-1-on	
	4-FMP	1-(4-fluorfenyl)-N-methyl-2-aminopropan	
	JWH-018	(naftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	
	JWH-073	(naftalen-1-yl)(1-butyl-1H-indol-3-yl)methanon	
	JWH-081	(4-methoxynaftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	
	JWH-122	(4-methylnaftalen-1-yl)-(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	
	JWH-200	[1-(2-(morfolin-4-yl)ethyl)-1H-indol-3-yl]-(naftalen-1-yl)methanon	
	JWH-250	2-(2-methoxyfenyl)-1-(1-pentyl-1H-indol-3-yl)ethanon	
	JWH-398	(4-chlornaftalen-1-yl)-(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	
Kathinon		(-)-2-aminopropiofenon	
(+)-Lysergid	LSD, LSD-25	(+)-N,N-diethyllysergamid (diethylamid kyseliny d-lysergové)	

	MBZP	1-benzyl-4-methylpiperazin	
	mCPP	1-(3-chlorfenyl)piperazin	
	MDAI	5,6-methylenedioxy-2-aminoindan	
	MDPV	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-(pyrrolidin-1-yl)-pentan-1-on	
	4-MEC	2-(ethylamino)-1-(4-methylfenyl)-propan-1-on	
	Mefedron	2-(methylamino)-1-(4-methylfenyl)propan-1-on	
	Meskalin	3,4,5-trimethoxyfenethylamin	
Methkathinon		2-(methylamino)-1-fenylpropan-1-on	
5-Methoxy-3,4-methylenedioxy- amfetamin	MMDA	2-amino-1-(5-methoxy-3,4-methylenedioxyfenyl)propan	
4-Methylaminorex		(±) -cis-2-amino-5-fenyl-4-methyl-2-oxazolin	
3,4-Methylen-dioxy-methamfetamin	MDMA	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-methylaminopropan	
	Methylon	2-(methylamino)-1-(3,4-methylenedioxyfenyl)propan-1-on	
	4-MTA	2-amino-1-(4-methylthio-fenyl)propan	
	Nafyron	1-(naftalen-2-yl)-2-(pyrrolidin-1-yl)pentan-1-on	
N-Ethyl MDA		(±) - N- ethyl-a-methyl-3,4-(methylenedioxy) fenethylamin	
N-Hydroxy MDA		(±) -N[α methyl-3,4-(methylenedioxy)fenethyl]hydroxylamin	
	Parahexyl	3-hexyl-1-hydroxy-7,8,9,10-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-6H-dibenzol[b,d]pyran	
	pFPP	1-(4-fluorfenyl)piperazin	
Para-methoxy-amfetamin	PMA	2-amino-1-(4-methoxyfenyl)propan	
Para-methoxymetamfetamin	PMMA	1-(4-methoxyfenyl)-2-(methylamino)propan	
Psilocybin		N,N-dimethyl-0-fosforyl-4-hydroxytryptamin	
	Psilotsin Psilocin	3- (2-dimethylaminoethyl) -4-hydroxyindol	
Rolicyklidin	PHP, PCPY	1-(1-fenylcyklohexyl)pyrrolidin	
	Salvinorin A	methyl-(2S,4aR,6aR,7R,9S,10aS,10bR)-9-acetoxy-2-(furan-3-yl)-6a,10b-dimethyl-4,10-dioxododekahydro-2H-benzo[f]isochromen-7-karboxylát	
	STP, DOM	2-amino-1-(2,5-dimethoxy-4-methylfenyl)propan	
Tenamfetamin	MDA	2-amino-1-(3,4-methylenedioxyfenyl)propan	
Tenocyklidin	TCP	1-[1-(2-thienyl)cyklohexyl]piperidin	
	TFMPP	1-[3-(trifluormethyl)fenyl]-piperazin	
	THC	Tetrahydrokanabinoly, všechny izomery: Δ6a(10a), Δ6a(7), Δ7, Δ8, Δ10, Δ9(11) a jejich stereochemické varianty	
Trimethoxy-amfetamin	TMA	dl-2-amino-1-(3,4,5-trimethoxyfenyl)propan	
	TMA-2	dl-2-amino-1-(2,4,5-trimethoxyfenyl)propan	

Včetně stereoizomerů psychotropních látek, až na výslovné výjimky, uvedených v tomto seznamu ve všech případech, kdy tyto stereoizomery mohou existovat podle zvláštního chemického označení a solí psychotropních látek uvedených v tomto seznamu ve všech případech, kdy mohou existovat.

Příloha č. 5 k zákonu č. 167/1998 Sb.

PSYCHOTROPNÍ LÁTKY zařazené do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Další mezinárodní nechráněný název nebo obecný název	Chemický název	Poznámka
Amfetamin		(±)-2-amino-1-fenylpropan	
Amineptin		7-(10,11-dihydro-5H-dibenzo[a,d]cyklohepten-5-ylamino) heptanová kyselina	
Buprenorfin		21-cyklopropyl-7-a-[(S)-1-hydro-1,2,2-trimethylpropyl]-6,14-endo-ethano-6,7,8,14-tetrahydrooripavin	
	2C-B	4-brom-2,5-dimethoxy-fenethylamin	
Dexamfetamin		(±)-2-amino-1-fenylpropan	
Fencyklidin	PCP	1-(1-fenylcyklohexyl)piperidin	
Fenetylin		dl-3,7-dihydro-1,3-dimethyl-7-{2-[(1-methyl-2-fenylethyl)amino]ethyl}-1H-purin-2,6-dion	
Fenmetrazin		2-fenyl-3-methylmorfolin	
Flunitrazepam		1,3-dihydro-5-(o-fluorfenyl)-1-methyl-7-nitro-2H-1,4-benzo-diazepin-2-on	
Levamfetamin		1-2-amino-1-fenylpropan	
Levometafetamin		1-1-fenyl-2-methylaminopropan	
Meklokvalon		3-(o-chlorfenyl)-2-methyl-4(3H)-chinazolinon	
Methakvalon		2-methyl-3-o-tolyl-4(3H)-chinazolinon	
Metamfetamin		(±)-1-fenyl-2-methylaminopropan	
Metamfetamin racemát		(±)-1-fenyl-2-methylaminopropan	
Methylfenidát		methylester kyseliny 2-fenyl-2-(2-piperidyl)octové	
Sekobarbital		5-allyl-5-(1-methylbutyl)barbiturová kyselina	
Dronabinol	delta-9-THC	Δ 9 tetrahydrokanabinol a jeho stereochemické varianty	Odpovídá takovým stereochemickým variantám delta-9-THC, jako např. [(-)-transdelta-9-THC]
Zipeprol		α-(α-methoxybenzyl)-4-(βb-methoxyfenethyl)-1-piperazinethanol	

Včetně solí látek uvedených v této skupině ve všech případech, kdy existence takových solí je možná.

Příloha č. 6 k zákonu č. 167/1998 Sb.

PSYCHOTROPNÍ LÁTKY zařazené do seznamu III podle Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Další mezinárodní nechráněný název nebo obecný název	Chemický název	Poznámka
Amobarbital		5-ethyl-5-(3-methylbutyl)barbiturová kyselina	
Butalbital		5-allyl-5-isobutylbarbiturová kyselina	
Cyklobarbital		5-(1-cyklohexen-1-yl)-5-ethylbarbiturová kyselina	
Glutethimid		2-ethyl-2-fenylglutarimid	
Kathin	[(+)-norpseudoefedrin]	D-threo-2-amino-1-hydroxy-1-fenylpropan	

Pentazocin		6,11-dimethyl-1,2,3,4,5,6-hexahydro-3-(3-methyl-2-butenyl)-2,6-methano-3-benzazocin-8-ol	
Pentobarbital		5-ethyl-5-(1-methylbutyl)barbiturová kyselina	

Včetně solí látek uvedených v této skupině ve všech případech, kdy existence takových solí je možná.

Příloha č. 7 k zákonu č. 167/1998 Sb.

PSYCHOTROPNÍ LÁTKY zařazené do seznamu IV podle Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.)

Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Další mezinárodní nechráněný název nebo obecný název	Chemický název	Poznámka
Allobarbital		5, 5-diallylbarbiturová kyselina	
Alprazolam		6-fenyl-8-chlor-1-methyl-4H-s-triazolo[4,3-a]-[1,4]benzodiazepin	
Amfepramon		2- (diethylamino) propiofenon	
Aminorex		2-amino-5-fenyl-2-oxazolin	
Barbital		5,5-diethylbarbiturová kyselina	
Benzfetamin		N-benzyl-N,α-dimethylfenethylamin	
Benzylpiperazin		1-benzylpiperazin	
Bromazepam		7-brom-1,3-dihydro-5-(2-pyridyl)-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Brotizolam		2-brom-4-(o-chlorfenyl)-9-methyl-6H- thieno[3,2-f]-s-triazolo[4,3-a][1,4]diazepin	
Butobarbital		5-butyl-5-ethylbarbiturová kyselina	
Delorazepam		1,3-dihydro-7-chlor-5-(o-chlorfenyl)-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Diazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Estazolam		6-fenyl-8-chlor-4H-s-triazolo-[4,3-a] [1,4] benzodiazepin	
Ethinamát		1-ethinylcyklohexanolkarbamát	
Ethchlorvynol		3-ethyl-1-chlor-1-penten-4-in-3-ol	
Ethylamfetamin		dl-2-ethylamino-1-fenylpropan	
Ethylloflazepát		ethyl 2,3-dihydro-5-(o-fluorfenyl)-7-chlor-2-oxo-1H-1,4-benzodiazepin-3-karboxylát	
Fendimetrazin		(+) -3,4-dimethyl-2-fenylmorfolin	
Fenkamfamin		dl-2-ethylamino-3-fenylbicyklo[2,2,1]heptan	
Fenobarbital		5-ethyl-5-fenylbarbiturová kyselina	
Fenproporex		dl-2-(2-kyanethylamino)-1-fenylpropan	
Fentermin		1,1-dimethylfenethylamin	
Fludiazepam		1,3-dihydro-5-(o-fluorfenyl)-7-chlor-1-methyl-2H-1, 4-benzodiazepin-2-on	
Flurazepam		1-[2-(diethylamino) ethyl]-1,3-dihydro-5-(o-fluorfenyl) -7-chlor-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
	GHB	kyselina 4-hydroxybutanová	
Halazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-1-(2,2,2-trifluor- ethyl)-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Haloxazolam		10-brom-11b- (o-fluorfenyl) -2,3,7, 11b-tetrahy-	

		drooxazolo[3, 2-d] [1,4]benzodiazepin-6 (5H) -on	
Chlordiazepoxid		5-fenyl-7-chlor-2-methylamino-3H-1,4-benzo-diazepin-4-oxid	
Kamazepam		1,3-dihydro-3-hydroxy-5-fenyl-7-chlor-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on dimethylkarbamát (ester)	
Ketamin		(RS)-2-(2-chlorfenyl)-2-(methylamino)cyklohexan-1-on	
Ketazolam		8,12b-dihydro-2,8-dimethyl-12b-fenyl-11-chlor-4H-[1,3]oxazino[3,2-d] [1,4]benzodiazepin-4,7-(6H) -dion	
Klobazam		5-fenyl-7-chlor-1-methyl-1H-1,5-benzodiazepin-2,4(3H,5H)-dion	
Klonazepam		1,3-dihydro-5-(o-chlorfenyl)-7-nitro-2H-1,4-benzo-diazepin-2-on	
Klorazepát		2,3-dihydro-2,2-dihydroxy-5-fenyl-7-chlor-1H-1,4-benzodiazepin-3-karboxylová kyselina	
Klotiazepam		1,3-dihydro-7-ethyl-5-(o-chlorfenyl)-1-methyl-2H-thieno[2,3-e] [1,4]diazepin-2-on	
Kloxazolam		10-chlor-11b-(o-chlorfenyl)-2,3,7,11b-tetrahydrooxazolo[3,2-d] [1,4]benzodiazepin-6(5H)-on	
Lefetamin	SPA	(--)-1,2-difenyl-1-dimethylaminoethan	
Loprazolam		2,4-dihydro-6-(o-chlorfenyl)-2-[(4-methyl-1-piperazinyl)methylen]-8-nitro-1H-imidazo- [1,2-a] [1,4]benzodiazepin-1-on	
Lorazepam		1,3-dihydro-3-hydroxy-7-chlor-5-(o-chlorfenyl)-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Lormetazepam		1,3-dihydro-3-hydroxy-7-chlor-5-(o-chlorfenyl)-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Mazindol		2,5-dihydro-5-(p-chlorfenyl)-3H-imidazo[2,1-a]-isoindol-5-ol)	
Medazepam		2,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-1-methyl-1H-1,4-benzodiazepin	
Mefenorex		dl-2-(3-chlorpropylamino)-1-fenylpropan	
Meprobamát		2-methyl-2- (1-propyl) -1,3-propandiol dikarbamát	
Mesokarb		3- (α-methylfenethyl) -N- (fenyl karbamoyl) sydnonimin	
Methylfenobarbital		5-ethyl-5-fenyl-1-methylbarbiturová kyselina	
Methypylon		3, 3-diethyl-5-methylpiperidin-2, 4-dion	
Midazolam		8-chlor-6-(o-fluorfenyl)-1-methyl-4H-imidazo- [1,5-a] [1,4]benzodiazepin	
Nimetazepam		1, 3-dihydro-5-fenyl-1-methyl-7-nitro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Nitrazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-7-nitro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Nordazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Oxazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-3-hydroxy-7-chlor-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Oxazolam		11b-fenyl-10-chlor-2-methyl-2,3,7,11b-tetrahydro-oxazolo[3,2-d] [1,4]benzodiazepin-6 (5H)-on	
Pemolin		5-fenyl-2-imino-4-oxazolidinon	
Pinazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-1-(2-propinyl)-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Pipradrol		difenyl(2-piperidyl)methanol	
Prazepam		1-cyklopropylmethyl-1,3-dihydro-5-fenyl-7-chlor-2H-	

		1,4-benzodiazepin-2-on	
Pyrovaleron		dl-1-(4-methylfenyl)-2-(1-pyrrolidiny)-1-pentanon	
Sekbutabarbital		5-ethyl-5-(1-methylpropyl)barbiturová kyselina	
Temazepam		1,3-dihydro-5-fenyl-3-hydroxy-7-chlor-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Tetrazepam		5-(1-cyklohexenyl)-1,3-dihydro-7-chlor-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	
Triazolam		8-chlor-6-(o-chlorfenyl)-1-methyl-4H-s-triazolo- [4,3 a] [1,4]benzodiazepin	
Vinylbital		5-(1-methylbutyl)-5-vinylbarbiturová kyselina	
Zolpidem		N,N,6-trimethyl-2-(4-methylfenyl)imidazo[1,2-a]pyridin-3-acetamid	

Příloha 2

Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

Chemické látky, které se pro účely trestního zákoníku považují za jedy

Název vysoce toxické chemické látky	Číslo CAS	Číslo ES	Indexové číslo
Akonitin	302-27-2	206-121-7	614-008-00-2
Akonitin, soli	-	-	614-009-00-8
Akrylaldehyd; prop-2-enal; akrolein	107-02-8	203-453-4	605-008-00-3
Aldikarb (ISO); 2-methyl-2-(methylsulfanyl)propanal-O-(N-methylkarbamoyl)oxim	116-06-3	204-123-2	006-017-00-X
Alkylplumbany	-	-	082-002-00-1
ANTU (ISO); (1-naftyl)thiomočovina; 1-(1-naftyl) thiomočovina	86-88-4	201-706-3	006-008-00-0
Arsenovodík; arsin; arsan	7784-42-1	232-066-3	033-006-00-7
Atropin; endo-(±)-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-yl-fenyl(hydroxymethyl)acetát	51-55-8	200-104-8	614-010-00-3
Atropin, soli; endo-(±)-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-yl-fenyl(hydroxymethyl)acetát, soli	-	-	614-011-00-9
Azid sodný	26628-22-8	247-852-1	011-004-00-7
Azinfos-ethyl (ISO); O,O-diethyl-S-[4(3H)-oxo-1,2,3-benzotriazin-3-yl)methyl]-fosforodithioát	2642-71-9	220-147-6	015-056-00-1
Azinfos-methyl (ISO); O,O-dimethyl-S-[4(3H)-oxo-1,2,3-benzotriazin-3-yl)-methyl]-fosforodithioát	86-50-0	201-676-1	015-039-00-9
Aziridin; ethylenimin	151-56-4	205-793-9	613-001-00-1
Azocyklotin (ISO); tricyklohexyl(1H-1,2,4-triazol-1-yl) stannan; 1-(tricyklohexylstannyl)-1H-1,2,4-triazol	41083-11-8	255-209-1	050-019-00-3
[(Benzothiazol-2-yl)sulfanyl]methylthiokyanát; TCMTB	21564-17-0	244-445-0	613-119-00-3
Beryllium	7440-41-7	231-150-7	004-001-00-7
Beryllium, sloučeniny (s výjimkou křemičitanů beryllnato-hliníkových)	-	-	004-002-00-2
2,2'-Bioxiran; 1,2,3,4-diepoxybutan	1464-53-5	215-979-1	603-060-00-1
Bis(2-chlorethyl)ether	111-44-4	203-870-1	603-029-00-2
Bis(chlormethyl)ether; dichlormethylether	542-88-1	208-832-8	603-046-00-5
2,5-Bis(isokyanatomethyl)bicyklo[2.2.1]heptan	-	411-280-2	615-029-00-X
Bis (2,4,6-trinitrofenyl) amin; 2,2',4,4',6,6'-hexanitrodifenylamin; hexyl; dipilaylamin	131-73-7	205-037-8	612-018-00-1
Blasticidin-s; 5-[3-amino-5-(1-methylguanidino)pentanamido]-2-(4-amino-2(1H)-oxopyrimidin-1-yl)-5,6-dihydro-2H-pyran-2-karboxylová kyselina	2079-00-7	-	607-155-00-9
Brodifakum; 3-[3-(4'-brombifenyl-4-yl)-1,2,3,4-tetrahydro-1-naftyl]-4-hydroxy-2H-chromen-2-on	56073-10-0	259-980-5	607-172-00-1
Brom	7726-95-6	231-778-1	035-001-00-5
Bromid boritý	10294-33-4	233-657-9	005-003-00-0
Bromoxynil (ISO); 3,5-dibrom-4-hydroxybenzonitril	1689-84-5	216-882-7	608-006-00-0
Bromoxynil (ISO) a jeho soli	-	-	608-065-00-2
Brucin; 2,3-dimethoxystrychnidin-10-on	357-57-3	206-614-7	614-006-00-1

Brucin-(R)-1-methylheptyl-hydrogen-ftalát	68239-26-9	269-439-5	614-007-00-7
Brucin-nitrát	5786-97-0	227-317-9	614-007-00-7
Brucin, sloučenina s (S)-(1-methylheptyl)-1,2-benzen-1,2-dikarboxylátem (1:1)	68310-42-9	269-710-8	614-007-00-7
Brucin-sulfát	4845-99-2	225-432-9	614-007-00-7
But-2-enal; krotonaldehyd	4170-30-3	224-030-0	605-009-00-9
(E)-But-2-enal; (E)-krotonaldehyd	123-73-9	204-647-1	605-009-00-9
terc-Butylarsin; terc-butylarsan	4262-43-5	423-320-6	033-007-00-2
X-cyhalothrin (ISO); lambda-cyhalothrin; směs (1:1) (R)-[(3-fenoxyfenyl)kyanmethyl]-(Z)-cis-3-(2-chlor-3,3,3-trifluorprop-1-en-1-yl)-2,2-dimethylcyklopropan-1-karboxylát a (S)-[(3-fenoxyfenyl)kyanmethyl]-(Z)-cis-3-(2-chlor-3,3,3-trifluorprop-1-en-1-yl)-2,2-dimethylcyklopropan-1-karboxylát	91465-08-6	415-130-7	607-252-00-6
Cykloheximid;4-[2-(3,5-dimethyl-2-oxocyklohexyl)-2-hydroxyethyl]piperidin-2,6-dion	66-81-9	200-636-0	613-140-00-8
Demefion-0 (ISO); O,O-dimethyl-0-[2-(methylsulfanyl)ethyl]-fosforothioát	682-80-4	211-666-9	015-116-00-7
Demefion-S (ISO); O,O-dimethyl-S-[2-(methylsulfanyl)ethyl]-fosforothioát	2587-90-8	219-971-9	015-117-00-2
Demeton;	8065-48-3	-	015-118-00-8
Demeton-O (ISO); O,O-diethyl-O-[2-(ethylsulfanyl)ethyl]-fosforothioát	298-03-3	206-053-8	015-028-00-9
Demeton-S (ISO); O,O-diethyl-S-[2-(ethylsulfanyl)ethyl]-fosforothioát	126-75-0	204-801-8	015-029-00-4
Dialifos (ISO); S-(2-chlor-1-ftalimidoethyl)-O,O-diethyl-fosfordithioát	10311-84-9	233-689-3	015-088-00-6
Diazinon	333-41-5	206-373-8	015-040-00-4
Dibutylcín dichlorid	683-18-1	211-670-0	050-022-00-X
Dieldrin (ISO); 1,2,3,4,10,10-hexachlor-6,7-epoxy-1,4,4a,5,6,7,8,8a-oktahydro-1,4,5,8-dimethanonaftalen	60-57-1	200-484-5	602-049-00-9
Diethylenglykol-dinitrát; (oxydiethylen)-dinitrát	693-21-0	211-745-8	603-033-00-4
Diethylenglykol-dinitrát; (oxydiethylen)-dinitrát flegmatizovaný	693-21-0	211-745-8	603-033-01-1
Diethylhydrargyrium	627-44-1	211-000-7	080-007-00-3
Difacinon (ISO); 2-(difenylacetyl)indan-1,3-dion	82-66-6	201-434-5	606-038-00-X
Difenakum;3-[3-(bifenyl-4-yl)-1,2,3,4-tetrahydro-1-naftyl]-4-hydroxy-2H-chromen-2-on	56073-07-5	259-978-4	607-157-00-X
6,7-Dihydropyrido[1,2-α:2,1-c]pyryzinedylium dihydroxid	94021-76-8	301-467-6	613-089-00-1
1-(3,4-Dichloranilino)thiosemikarbamid	5836-73-7	-	616-016-00-1
1,4-Dichlorbut-2-en	764-41-0	212-121-8	602-073-00-X
Dichlorvos (ISO); 2,2-dichlorvinyl-dimethyl-fosfát	62-73-7	200-547-7	015-019-00-X
Dichroman amonný	7789-09-5	232-143-1	024-003-00-1
Dichroman draselný	7778-50-9	231-906-6	024-002-00-6
Dichroman sodný bezvodý	10588-01-9	234-190-3	024-004-00-7
Dichroman sodný, dihydrát	7789-12-0	234-190-3	024-004-01-4
1,3-Diisokyanato-2-methylbenzen	91-08-7	202-039-0	615-006-00-4
1,3-Diisokyanato-4-methylbenzen	584-84-9	209-544-5	615-006-00-4
1,4-Diisokyanato-2-methylbenzen	26471-62-5	247-722-4	615-006-00-4
Dikrotofos (ISO); (Z)-[1-(N,N-dimethylkarbamoyl)prop-1-en-2-yl]-dimethyl-fosfát	141-66-2	205-494-3	015-073-00-4

Dikvat dibromid	85-00-7	201-579-4	613-089-00-1
Dikvat dichlorid	4032-26-2	223-714-6	613-089-00-1
Dimefox (ISO); N,N,N',N'-tetramethylfosfordiamidoylfluorid	115-26-4	204-076-8	015-061-00-9
(2,2-Dimethyl-2,3-dihydro-1-benzofuran-7-yl)-{N-[(N-butoxykarbonyl-N-methylamino)sulfanyl]-N-methylkarbamát}; furathiokarb	65907-30-4	265-974-3	006-087-00-1
Dimethyl[1,1'-(dimethylsilandiyl)di((1,2,3,3a,7a-η)-1H-inden-1-yl)]hafnium	137390-08-0	422-060-0	014-030-00-7
Dimethylhydrargyrium	593-74-8	209-805-3	080-007-00-3
Dimethyl-[4-(methylsulfanyl)fenyl]-fosfát	3254-63-5	-	015-119-00-3
7,7-Dimethyloktanoylchlorid; neodekanoylchlorid	40292-82-8	254-875-0	607-313-00-7
N,N-Dimethylsulfamoychlorid	13360-57-1	236-412-4	016-033-00-9
Dimethyl-sulfát	77-78-1	201-058-1	016-023-00-4
2,4-Dinitroanilin	97-02-9	202-553-5	612-040-00-1
Dinitrobenzen	25154-54-5	246-673-6	609-004-00-2
1,2-Dinitrobenzen	528-29-0	208-431-8	609-004-00-2
1,3 -Dinitrobenzen	99-65-0	202-776-8	609-004-00-2
1,4-Dinitrobenzen	100-25-4	202-833-7	609-004-00-2
4,6-Dinitro-o-kresolát amonný	2980-64-5	221-037-0	609-022-00-0
Dinoterb (ISO); 2-terc-butyl-4,6-dinitrofenol	1420-07-1	215-813-8	609-030-00-4
Dinoterb (ISO), soli a estery; 2-terc-butyl-4,6-dinitrofenol, soli a estery	-	-	609-031-00-X
Dioxathion (ISO); S,S'-(1,4-dioxan-2,3-diyl) (O,O,O',O-tetraethylbis(fosforodithioát)	78-34-2	201-107-7	015-063-00-X
Dipikrylamin, amonná sůl; amonná sůl dipikrylaminu; amonná sůl hexanitrodifenylaminu; amonná sůl 2,2',4,4',6,6'-hexanitrodifenylaminu	2844-92-0	220-639-0	612-019-00-7
Disulfoton (ISO); O,O-diethyl-S-[2-(ethylsulfanyl) ethyl]-fosforodithioát	298-04-4	206-054-3	015-060-00-3
DNOC; 4,6-dinitro-o-kresol; 2-methyl-4,6-dinitrofenol	534-52-1	208-601-1	609-020-00-X
Endrin (ISO); 1,2,3,4,10,10-hexachlor-6,7-epoxy-1,4,4a,5,6,7,8,8a-oktahydro-1,4,5,8-dimethanonaftalen	72-20-8	200-775-7	602-051-00-X
Endosulfan (ISO); 1,2,3,4,7,7-hexachlorbicyklo [2.2.1]hept-2-en-5,6-dimethanol, cyklický sulfit; 1,4,5,6,7,7-hexachloro-8,9,10-trinorborn-5-en-2,3-ylenedimethyl sulfit	115-29-7	204-079-4	602-052-00-5
Ergokalciferol; vitamin D ₂	50-14-6	200-014-9	603-179-00-9
Ethidium bromid; 3,8-diamino-1-ethyl-6-fenylfenanthridinium-bromid	1239-45-8	214-984-6	612-278-00-6
Ethoprofos (ISO); O-ethyl-S,S-dipropyl-fosforodithioát	13194-48-4	236-152-1	015-107-00-8
Ethyl-bromacetát	105-36-2	203-290-9	607-069-00-1
Ethyl-chlorformiát	541-41-3	208-778-5	607-020-00-4
Ethylen-dinitrát; ethylenglykol-dinitrát; nitroglykol	628-96-6	211-063-0	603-032-00-9
O-Ethyl-O-(4-nitrofenyl)-fenylfosfonothioát; EPN	2104-64-5	218-276-8	015-036-00-2
S-[2-(Ethylsulfanyl)ethyl]-O,O-dimethyl-fosforodithioát	2703-37-9	-	015-065-00-0
Fenamifos (ISO); ethyl-3-methyl-4-(methylsulfanyl)fenyl-N-isopropylfosforamidát	22224-92-6	244-848-1	015-123-00-5
Fenbutatinoxid (ISO); 1,1,1,3,3,3-hexakis(2-fenyl-2-methylpropyl)distannoxan	13356-08-6	236-407-7	050-017-00-2
[(3-Fenoxifyfenyl)kyanmethyl]-2,2,3,3-tetramethylcyklopropan-1-	39515-41-8	254-485-0	607-239-00-5

karboxylát; fenprothrin			
[(3-Fenoxy-4-fluorfenyl)kyanmethyl]-3-(2,2-dichlorvinyl)-2,2-dimethylcyklopropan-1-karboxylát; cyflutrin	68359-37-5	269-855-7	607-253-00-1
[(3 -Fenoxy-4-fluorfenyl)kyanmethyl]-3-(2,2-dichlorvinyl)-2,2-dimethylcyklopropan-1-karboxylát; β -cyflutrin; beta-cyflutrin	68359-37-5	269-855-7	607-254-00-7
Fensulfothion (ISO); O, O-diethyl-O-[4-(methylsulfinyl)fenyl]-fosforothioát	115-90-2	204-114-3	015-090-00-7
Fentinacetát (ISO); acetoxy(trifenyl)stannan	900-95-8	212-984-0	050-003-00-6
Fentinhydroxid (ISO); trifenyl(hydroxy)stannan	76-87-9	200-990-6	050-004-00-1
Fluometil (ISO); 2-fluorethyl-(bifenyl-4-yl)acetát	4301-50-2	-	607-078-00-0
Fluor	7782-41-4	231-954-8	009-001-00-0
Fluoracetamid; 2-fluoracetamid	640-19-7	211-363-1	616-002-00-5
Fluorid boritý	7637-07-2	231-569-5	005-001-00-X
Fluorid kadmennatý	7790-79-6	232-222-0	048-006-00-2
Fluoroktan sodný	62-74-8	200-548-2	607-169-00-5
Fluoroktová kyselina	144-49-0	205-631-7	607-081-00-7
Fluoroktová kyselina, soli rozpustné ve vodě; fluoroacetáty rozpustné ve vodě	-	-	607-082-00-2
Fluorovodík	7664-39-3	231-634-8	009-002-00-6
Fonofos (ISO); O-ethyl-S-fenyl-ethylfosfonodithioát	944-22-9	213-408-0	015-091-00-2
Forát (ISO); O,O-diethyl-S-[(ethylsulfonyl)methyl]-fosforodithioát	298-02-2	206-052-2	015-033-00-6
Formetanat (ISO); 3-[(dimethylaminomethyliden)amino]fenyl-methylkarbamát	22259-30-9	244-879-0	006-031-00-6
Formetanat-hydrochlorid; 3-[(dimethylaminomethyliden)amino]fenyl-methylkarbamát-hydrochlorid	23422-53-9	245-656-0	006-052-00-0
Fosacetim (ISO); O,O-bis(4-chlorfenyl)-N-acetimidoylfosforamidodithioát	4104-14-7	223-874-7	015-092-00-8
Fosfamidon; [2-chlor-2-(dimethylkarbamoyl)-1-methylvinyl]-dimethyl-fosfát	13171-21-6	236-116-5	015-022-00-6
Fosfid hlinitý	20859-73-8	244-088-0	015-004-00-8
Fosfid hořečnatý	12057-74-8	235-023-7	015-005-00-3
Fosfid vápenatý	1305-99-3	215-142-0	015-003-00-2
Fosfid zinečnatý	1314-84-7	215-244-5	015-006-00-9
Fosfin; fosfan	7803-51-2	232-260-8	015-181-00-1
Fosfolan (ISO); diethyl-N-(1,3-dithiolan-2-yliden)fosforamidát	947-02-4	213-423-2	015-111-00-X
Fosfor bílý	12185-10-3	231-768-7	015-001-00-1
Fosthietan (ISO); diethyl-N-(1,3-dithietan-2-yliden)fosforamidát	21548-32-3	244-437-7	015-124-00-0
Fysostigmin; 1,3a,8-trimethyl-2,3,3a,8a-tetrahydro-1H,8H-pyrrolo[2,3-b]indol-5-yl-N-methylkarbamát; eserin	57-47-6	200-332-8	614-020-00-8
Fysostigmin, soli; 1,3a,8-trimethyl-2,3,3a,8a-tetrahydro-1H,8H-pyrrolo[2,3-b]indol-5-yl-N-methylkarbamát, soli; eserin, soli	-	-	614-021-00-3
Guazatin (ISO); 1,1'-[iminodi(oktan-8,1-diyl)]guanidin	13516-27-3	236-855-3	612-087-00-3
Guazatin (ISO); 1,1'-[iminodi(oktan-8,1-diyl)]guanidin	108173-90-6	-	612-087-00-8
Hexachlorcyklopenta-1,3-dien	77-47-4	201-029-3	602-078-00-7
2-Hydroxy-2-methylpropanitril; acetonkyanhydrin; 2-kyanpropan-2-ol	75-86-5	200-909-4	608-004-00-X
Hyoscyamin; ((3S)-endo-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-	101-31-5	202-933-0	614-012-00-4

yl)-2-fenyl-2-(hydroxymethyl)acetát			
Hyoscyamin, soli; ((3S)-endo-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-yl)-2-fenyl-2-(hydroxymethyl)acetát, soli	-	-	614-013-00-X
Chlorethanal; chloracetaldehyd	107-20-0	203-472-8	605-025-00-6
2-Chlorethan-1-ol; ethylenchlorhydrin	107-07-3	203-459-7	603-028-00-7
(4-Chlorfenyl) isokyanát	104-12-1	203-176-9	615-044-00-1
Chlorfenvinfos (ISO); [2-chlor-1-(2,4-dichlorfenyl)vinyl]-diethylfosfát	470-90-6	207-432-0	015-071-00-3
Chlorid boritý	10294-34-5	233-658-4	005-002-00-5
Chlorid fosforečný	10026-13-8	233-060-3	015-008-00-X
Chlorid fosforitý	7719-12-2	231-749-3	015-007-00-4
Chlorid kademnatý	10108-64-2	233-296-7	048-008-00-3
Chlorid karbonylu; fosgen	75-44-5	200-870-3	006-002-00-8
Chlorid rtuťnatý	7487-94-7	231-299-8	080-010-00-X
O-(5-Chlor-1-isopropyl-1H-1,2,4-triazol-3-yl)-O,O-diethylfosforothioát; isazofos	42509-80-8	255-863-8	015-153-00-9
5-Chlor-6-N-[[[(methylkarbamoyl)oxy]imino]bicyklo[2.2.1]heptan-2-karbonitril; triamid	15271-41-7	-	006-065-00-1
Chlormefos (ISO); S-chlormethyl-O,O-diethyl-fosforodithioát	24934-91-6	246-538-1	015-114-00-6
Chlornitroaniliny	-	-	610-006-00-0
Chlorofacinon (ISO); 2-[2-(4-chlorfenyl)-2-fenylacetyl]indan-1,3-dion	3691-35-8	223-003-0	606-014-00-9
Chlorthalonil (ISO); tetrachlorisofalonnitril	1897-45-6	217-588-1	608-014-00-4
Chlorthiofos (ISO); O-[2,5-dichlor-4-(methylsulfanyl)fenyl]-O,O-diethyl-fosforothioát	21923-23-9	244-663-6	015-115-00-1
2-Chlor-1,3,5-trinitrobenzen	88-88-0	201-864-3	610-004-00-X
Cholekalciferol; vitamin D ₃	67-97-0	200-673-2	603-180-00-4
Chroman sodný	7775-11-3	231-889-5	024-018-00-3
3,3'-Iminodi(propan-1-amin); dipropylentriamin	56-18-8	200-261-2	612-063-00-7
IPSP (JMAFF); S-[(ethylsulfanyl)metnyl]-O,O-diisopropyl-fosforodithioát	5827-05-4	-	015-128-00-2
Isobenzan (ISO); 1,3,4,5,6,7,8,8-oktachlor-3a,4,7,7a-tetrahydro-4,7-methano-1H,3H-isobenzofuran	297-78-9	206-045-4	602-053-00-0
Isodrin; (1 α ,4 α ,4a β ,5 β ,8 β ,8a β)-1,2,3,4,10,10-hexachlor-1,4,4a,5,8,8a-hexahydro-1,4,5,8-dimethanonafalen	465-73-6	207-366-2	602-050-00-4
Isolan; (1-isopropyl-3-methylpyrazol-5-yl)-dimethylkarbamát	119-38-0	204-318-2	006-009-00-6
[2-(4-(isopropenylfenyl)propan-2-yl)]isokyanát	2094-99-7	402-440-2	006-074-00-0
Kadmium (nepyroforické)	7440-43-9	231-152-8	048-002-00-0
Kadmium (pyroforické)	7440-43-9	231-152-8	048-011-00-X
Karbofuran (ISO); 2,2-dimethyl-2,3-dihydro-1-benzofuran-7-yl-methylkarbamát	1563-66-2	216-353-0	006-026-00-9
Karbosulfan (ISO); 2,2-dimethyl-2,3-dihydro-1-benzofuran-7-yl-N-(dibutylamino)sulfanyl-N-methylkarbamát	55285-14-8	259-565-9	006-084-00-5
Kobalt-lithium-nikl-oxid	-	442-750-5	028-058-00-2
Kolchicin; (6R)-N-(1,2,3,10-tetramethoxy-9-oxo-5,6,7,9-tetrahydrobenzo[a]heptalen-7-yl)acetamid	64-86-8	200-598-5	614-005-00-6
Krimidin (ISO); N-(2-chlor-6-methylpyrimidin-4-	535-89-7	208-622-6	613-004-00-8

yl)dimethylamin			
Kumafos (ISO); O-(3-chlor-4-methyl-2-oxo-2H-chromen-7-yl)-O,O-diethyl-fosforothioát	56-72-4	200-285-3	015-038-00-3
Kumatetralyl; 4-hydroxy-3-(1,2,3,4-tetrahydro-1-naftyl)-2H-chromen-2-on	5836-29-3	227-424-0	607-059-00-7
Kyanid kademnatý	542-83-6	208-829-1	048-004-00-1
Kyanid vápenatý	592-01-8	209-740-0	020-002-00-5
Kyanidy (s výjimkou komplexních kyanidů jako např. ferro-a ferrikyanidů a kyanid-oxidu rtuťnatého)	-	-	006-007-00-5
Kyanovodík	74-90-8	200-821-6	006-006-00-X
Kyanovodík...%; kyselina kyanovodíková	74-90-8	200-821-6	006-006-01-7
Kyanthoat (ISO); O,O-diethyl-S-{[N-(1-kyan-1-methylethyl)karbamoyl]methyl}-fosforothioát	3734-95-0	223-099-4	015-070-00-8
Kyselina fluorovodíková.....%	7664-39-3	231-634-8	009-003-00-1
Mefosfolan (ISO); diethyl-[N-(4-methyl-2H-1,3-dithiolan-2-yliden)fosforamidát]	950-10-7	213-447-3	015-094-00-9
Methamidofos (ISO); O,S-dimethyl-fosforamidothioát	10265-92-6	233-606-0	015-095-00-4
Methidathion (ISO); S-(5-methoxy-2(3H)-oxo-4,5-dihydro-1,3,4-thiadiazol-3-yl)-O,O-dimethyl-fosforodithioát	950-37-8	213-449-4	015-069-00-2
Methomyl (ISO); methyl-[N-(methylkarbamoyloxy)thioacetimidát]	16752-77-5	240-815-0	006-045-00-2
4-Methoxyanilin: p-anisidin	104-94-9	203-254-2	612-112-00-2
Methyl-chlorformiát	79-22-1	201-187-3	607-019-00-9
Methyl-isokyanát	624-83-9	210-866-3	615-001-00-7
Methylen-dithiokyanát	6317-18-6	228-652-3	615-020-00-0
Mevinfos (ISO); methyl-3-(dimethoxyfosforyloxy)but-2-enoát; 2-(methoxykarbonyl)-1-methylvinyl-dimethyl-fosfát	7786-34-7	232-095-1	015-020-00-5
Mexakarbat (ISO); 4-dimethylamino-3,5-dimethylfenyl-N-methylkarbamát	315-18-4	206-249-3	006-054-00-1
Mipafox (ISO); fluorid kyseliny N,N'-diisopropylfosfordiamidové	371-86-8	206-742-3	015-062-00-4
Monokrotofos (ISO); (E)-N-methyl-3-(dimethoxyfosforyloxy)but-2-enamid	6923-22-4	230-042-7	015-072-00-9
Nikotin (ISO); 3-(1-methylpyrrolidin-2-yl)pyridin	54-11-5	200-193-3	614-001-00-4
Nikotin, soli; 3-(1-methylpyrrolidin-2-yl)pyridin, soli	-	-	614-002-00-X
2-Nitro-p-anisidin; 4-methoxy-2-nitroanilin	96-96-8	202-547-2	612-038-00-0
Nitroglycerin; glycerol-trinitrát	55-63-0	200-240-8	603-034-00-X
N-Nitrosodimethylamin	62-75-9	200-549-8	612-077-00-3
Oxamyl (ISO); {[2-dimethylamino-1-(methylsulfanyl)-2-oxoethyliden]iminy]-N-methylkarbamát	23135-22-0	245-445-3	006-059-00-9
Oxid arsenitý	1327-53-3	215-481-4	033-003-00-0
Oxid beryllnatý	1304-56-9	215-133-1	004-003-00-8
Oxid dusičitý	10102-44-0	233-272-6	007-002-00-0
Oxid dusičitý, dimer	10544-72-6	234-126-6	007-002-00-0
Oxid chloričitý	10049-04-4	233-162-8	017-026-00-3
Oxid chromový	1333-82-0	215-607-8	024-001-00-0
Oxid kademnatý (nepyroforický)	1306-19-0	215-146-2	048-002-00-0
Oxid osmičelý	20816-12-0	244-058-7	076-001-00-5

Oxydisulfoton (ISO); O,O-diethyl-S-[2-(ethylsulfinyl)ethyl]-fosforothioát	2497-07-6	219-679-1	015-096-00-X
Parakvat-dichlorid; 1,1'-dimethyl-4,4'-bipyridin-1,1'-diium-dichlorid	1910-42-5	217-615-7	613-090-00-7
Parakvat-dimethylsulfát; 1,1'-dimethyl-4,4'-bipyridin-1,1'-diium-bis(methyl-sulfát)	2074-50-2	218-196-3	613-090-00-7
Parathion (ISO); O,O-diethyl-O-(4-nitrofenyl)-fosforothioát	56-38-2	200-271-7	015-034-00-1
Parathion-methyl (ISO); O,O-dimethyl-O-(4-nitrofenyl)-fosforothioát	298-00-0	206-050-1	015-035-00-7
Pentachlorfenol	87-86-5	201-778-6	604-002-00-8
Pentachlorfenolát draselný; pentachlorfenol, alkalické soli	7778-73-6	231-911-3	604-003-00-3
Pentachlorfenolát sodný; pentachlorfenol, alkalické soli	131-52-2	205-025-2	604-003-00-3
Pilokarpin; 2-ethyl-3-[(1-methylimidazol-5-yl) methyl]butano-4-lakton	92-13-7	202-128-4	614-016-00-6
Pilokarpin, soli; 2-ethyl-3-[(1-methylimidazol-5-yl) methyl]butano-4-lakton, soli	-	-	614-017-00-1
Potasan; O,O-diethyl-O-(4-methyl-2-oxo-2H-chromen-7-yl)-fosforothioát	299-45-6	-	015-076-00-0
Produkt reakce kyseliny glutamové a N-alkyl(C12-C14)propan-1,3-diaminu	-	403-950-8	607-216-00-X
Propano-3-lakton; (β-propiolakton	57-57-8	200-340-1	606-031-00-1
Propylenimin; 2-methylaziridin	75-55-8	200-878-7	613-033-00-6
Prothoát (ISO); O,O-diethyl-(isopropylkarbamoyl)methyl-fosforodithioát	2275-18-5	218-893-2	015-032-00-0
Pyrazoxon; diethyl-(3-methylpyrazol-5-yl)-fosfát	108-34-9	-	015-023-00-1
Rtuť, anorganické sloučeniny (s výjimkou siřníku rtuťnatého)	-	-	080-002-00-6
Rtuť	7439-97-6	231-106-7	080-001-00-0
Rtuť, organické sloučeniny	-	-	080-004-00-7
Scillirosid; 6β-acetoxy-3β-(β-D-glukopyranosyloxy)-8,14-dihydroxy-5β-bufa-4,20,22-trienolid,	507-60-8	208-077-4	614-027-00-6
Seleničitan sodný	10102-18-8	233-267-9	034-003-00-3
Schradan (ISO); oktamethyldifosforotetramid	152-16-9	205-801-0	015-026-00-8
Síran kademnatý	10124-36-4	233-331-6	048-009-00-9
Síran thallný	7446-18-6	231-201-3	081-003-00-4
Skopolamin; hyoscin; (6,7-epoxy-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-yl)-2-fenyl-3-hydroxypropanoát	51-34-3	200-090-3	614-014-00-5
Skopolamin, soli; (6,7-epoxy-8-methyl-8-azabicyklo[3.2.1]oktan-3-yl)-2-fenyl-3-hydroxypropanoát, soli	-	-	614-015-00-0
Směs: cis- a trans-4-hydroxy-3-[3-(4-{[4-(trifluormethyl)benzyl]oxy}fenyl)-1,2,3,4-tetrahydro-1-naftyl]kumarin; směs: cis- a trans-4-hydroxy-3-[3-(4-{[4-(trifluormethyl)benzyl]oxy}fenyl)-1,2,3,4-tetrahydro-1-naftyl]-2H-chromen-2-on	90035-08-8	421-960-0	607-375-00-5
Strychnin; strychnidin-10-on	57-24-9	200-319-7	614-003-00-5
Strychnin, soli; strychnidin-10-on, soli	-	-	614-004-00-0
Sulfan; sirovodík	7783-06-4	231-977-3	016-001-00-4
Sulfotep (ISO); O,O,O,O-tetraethyl-difosforodithioát	3689-24-5	222-995-2	015-027-00-3
TEPP (ISO); tetraethyl-difosfát; tetraethylpyrofosfát	107-49-3	203-495-3	015-025-00-2
Terbufos (ISO); S-(terc-butylsulfanyl)methyl-O,O-diethyl-fosforodithioát	13071-79-9	235-963-8	015-139-00-2

1,1,2,2-Tetrabromethan	79-27-6	201-191-5	602-016-00-9
4,4,5,5-Tetrachlor-1,3-dioxolan-2-on	22432-68-4	404-060-2	602-075-00-0
1,1,2,2-Tetrachlorethan	79-34-5	201-197-8	602-015-00-3
Tetakarbonyl niklu	13463-39-3	236-669-2	028-001-00-1
Thallium	7440-28-0	231-138-1	081-001-00-3
Thallium, sloučeniny	-	-	081-002-00-9
Thiofanox (ISO); 3,3-dimethyl-1-(methylsulfanyl)butan-2-on-O-(N-methylkarbamoyl) oxim	39196-18-4	254-346-4	006-064-00-6
Tolylfluamid (ISO); N-[(dichlorfluormethyl)sulfanyl]-N',N'-dimethyl-N-(4-methylfenyl)sulfonamid	731-27-1	211-986-9	613-116-00-7
Thiokyanatan thalný; thaliumthiokyanát	3535-84-0	222-571-7	615-031-00-0
Thionazin; O,O-diethyl-O-pyrazin-2-yl-fosforodithioát	297-97-2	206-049-6	015-112-00-5
Triamifos (ISO); 2-[bis(dimethylamino)fosforyl]-5-fenyl-2H-1,2,4-triazol-3-amin	1031-47-6	-	015-024-00-7
Triethylstannan, sloučeniny	-	-	050-006-00-2
Trichlorid fosforylu	10025-87-3	233-046-7	015-009-00-5
Trichlornitromethan; chlorpikrin	76-06-2	200-930-9	610-001-00-3
2,4,6-Trichlor-1,3,5-triazin; cyanurchlorid	108-77-0	203-614-9	613-009-00-5
Trichloronat (ISO); O-ethyl-O-(2,4,5-trichlorfenyl)-ethylfosfonothionát	327-98-0	206-326-1	015-098-00-0
Trimethylstannan, sloučeniny	-	-	050-005-00-7
1,3,5-Trinitrobenzen	99-35-4	202-752-7	609-005-00-8
Uran	7440-61-1	231-170-6	092-001-00-8
Uran, sloučeniny	-	-	092-002-00-3
Ziram (ISO); zink-N,N-dimethyldithiokarbamat	137-30-4	205-288-3	006-012-00-2

Příloha 3

Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících pro účely trestního zákoníku

V následující tabulce jsou uvedeny v posledním sloupci vpravo nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem. Pokud je látka obsažena ve formě soli, platí pro určení jejího 'nejmenšího účinného množství, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem' standardní přepočet podle molekulární hmotnosti.

V některých případech je pro snazší používání uvedena přímo v tabulce hmotnost nejobvyklejší soli.

Typ látky (obecně vžitý název; „typ drogy“)	Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	množství větší než malé	účinná psychotropní látka	nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé
Pervitin	Metamfetamin	více než 2 g	(+)-1-fenyl-2-methylaminopropan	0,6 g 0,72 g (hydrochlorid)
Heroin	Heroin	více než 1,5 g	3,6-diacetylmorfin	0,2 g 0,22 g (hydrochlorid)
Kokain	Kokain	více než 1 g	methylester benzoylekgoninu	0,54 g 0,6 g (hydrochlorid)
Amfetamin (benzedrin) Dexamfetamin (dexedrin)	Amfetamin	více než 2 g	(+/-)-2-amino-1-fenylpropan (+)-2-amino-1-fenylpropan	0,73 g 1,0 g (sulfát)
Fentanyl		0,05 g	N-(1-fenethyl-4-piperidyl)propionanilid	0,032 g 0,05 g (citrát)
Extáze (MDMA)	3,4-Methylen-dioxy-	více než 4 tablety/kapsle	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-methylaminopropan	0,34 g 0,40 g

	methamfetamin	nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance		(hydrochlorid)
Extáze (MDA)	Tenamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	2-amino-1-(3,4-methylenedioxyfenyl)propan	0,33 g 0,40 g (hydrochlorid)
Extáze (MDEA)	N-Ethyl MDA	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	((+/-)-N-ethyl-alfa-methyl-3,4-(methylenedioxy) fenethylamin),	0,34 g 0,40 g (hydrochlorid)
4-MTA	4-MTA	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	2-amino-1-(4-methylthiofenyl)propan	0,20 g
PMA	para-metoxamfetamin.	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	2-amino-1-(4-methoxyfenyl)propan	0,30 g
PMMA	para-metoxymetamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	1-(4-methoxyfenyl)-2-(methylamino)propan	0,50 g
2C-B		více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	4-bromo-2,5 dimethoxyfenethylamin	0,20 g
2C-I		více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	4-iodo-2,5 dimethoxyfenethylamin	0,20 g
DOB, Brolamfetamine	Brolamfetamin	více než 4 papírky / tablety / kapsle	2-amino-1-(4-brom-2,5-dimethoxyfenyl)propan	0,001 g

		/ kousky želatiny nebo více než 0,01 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku		
STP, DOM		více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,40 g práškovité či krystalické substance	2-amino-1-(2,5-dimethoxy-4- methylfenyl)propan	0,015 g
2C-T-2		více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,40 g práškovité či krystalické substance	2,5-dimethoxy-4-etylthiofenetylamin	0,100 g
2C-T-7		více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,40 g práškovité či krystalické substance	2,5-dimethoxy-4-(n)- propylthiofenetylamin	0,100 g
DET		více než 4 tablety/kapsle nebo 0,80 g práškovité či krystalické substance	N,N-diethyltryptamin	0,200 g
DMA	Dimethoxyamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo 1 g práškovité či krystalické substance	dl-2-amino-1-(2,5- dimethoxyfenyl)propan	0,400 g
DOET	2,5-dimethoxy-4- ethylamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo 0,120 g práškovité či krystalické substance	dl-2-amino-1-(2,5-dimethoxy-4- ethylfenyl)propan	0,030 g
AET, Monase	Etryptamin	více než 4 tablety/kapsle nebo 0,80 g práškovité či krystalické substance	3-(2-aminobutyl)indol	0,200 g
Extáze (MMDA)	5-Methoxy-3,4- methylen-dioxy- amfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo 1,2 g	2-amino-1-(5-methoxy-3,4- methylen-dioxyfenyl)propan,	0,300 g

		práškovité či krystalické substance		
TMA	Trimethoxy-amfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo 0,50 g práškovité či krystalické substance	dl-2-amino-1-(3,4,5-trimethoxyfenyl)propan	0,300 g
TMA-2		více než 4 tablety/kapsle nebo 0,20 g práškovité či krystalické substance	dl-2-amino-1-(2,4,5-trimethoxyfenyl)propan	0,080 g
Methkathinon		více než 4 tablety/kapsle nebo 0,80 g práškovité či krystalické substance	2-(methylamino)-1-fenylpropan-1-on	0,200 g
DMT		více než 0,60 g práškovité či krystalické substance, 0,5 l nápoje Ayahuasca	N,N-dimethyltryptamin	0,150 g
LSD (LSD-25, (+)Lysergid)	LSD LSD-25	5 papírků, tablet, želatinových kapslí nebo „krystalů“ impregnovaných účinnou látkou	(+)-N,N-diethyllysergamid (diethylamid kyseliny d-lysergové)	0,000134 g 0,000250 g (tartarát)
Fenylcyklidin (PCP)	Fencyklidin	50 ml olejnaté tekutiny 1 g krystalů nebo prášku, více než 4 tablet/kapslí	1-(1-fenylcyklohexyl)piperidin	0,020 g
Desomorfin	Desomorfin	2g krystalické látky	6-desoxy-7,8-dihydromorfin	0,500 g
Etorfin	Etorfin	5 mg krystalické látky, nebo např. 1 lahvička preparátu pro veterinární užití (např. Immobilon)	6,7,8,14-tetrahydro-7-alfa-2(R)-hydroxy-2-pentyl-6,14-endo-ethenooripavin	0,000100 g
Ketobemidon	Ketobemidon	více než 1 gram krystalické látky nebo 20 tbl á 5 mg, 10	4-(3-hydroxyfenyl)-1-methyl-4-propionylpiperidin	0,100 mg

		kapslí á 10 mg nebo 20 ampulí á 5 mg pro injekční aplikaci (Cliradon, Ketogan, Ketodur, Cymidon, Ketorax...)		
4-Methylaminorex	4-Methylamino rex	0,5 g krystalů nebo prášku, více než 4 tablet/kapslí	(+/-)-cis-2-amino-5-fenyl-4-methyl- 2-oxazolin	0,100 g
DMHP		1 g krystalů nebo prášku	3-(1,2-dimethylheptyl)-1-hydroxy- 7,8,9,10-tetra-hydro-6,6,9-trimethyl- 6H-dibenzob,dpyran	0,200 g
N-Hydroxy MDA	N-Hydroxy MDA	1 g krystalů nebo prášku, více než 4 tablet/kapslí	+/-)-N[alfa-methyl-3,4- (methylenedioxy)fenethyl]hydroxy-la min	0,500 g
Parahexyl		1 g krystalů nebo prášku	3-hexyl-1-hydroxy-7,8,9,10- tetrahydro-6,6,9-tri-methyl-6H- dibenzol[b,d]pyran	0,200 g
Rolicyklidin (PHP, PCPY)	Rolicyklidin	1 g krystalů nebo prášku, více než 4 tablet/kapslí	1-(1-fenylcyklohexyl)pyrr olidin	0,020 g
Tenocyklidin (TCP)	Tenocyklidin	1 g krystalů nebo prášku, více než 4 tablet/kapslí	1-1-(2-thienyl)cyklohexylpip eridin	0,010 g
Marihuana	Konopí	více než 15 gramů sušiny	delta-9-tetrahydrocannabinol	1,5 g
Hašiš	Pryskyřice z konopí	více než 5 gramů	delta-9-tetrahydrocannabinol	1 g
Lysohlávky a další houby obsahující psilocin a/nebo psilocybin (plodnice)	Psilocin Psilocybin	Více než 40 plodnic houby	Psilocin: 3-(2-dimethylaminoethyl)- 4-hydroxyindol). Psilocybin: N,N- dimethyl-0-fosforyl-4- hydroxytryptamin,	0,05 g báze (psilocinu) nebo odpovídající množství psilocybinu (fosfátového esteru psilocinu)
Lysohlávky a další houby obsahující psilocin a/nebo psilocybin (mycelium)	Psilocin Psilocybin	Více než 40 gramů agaru (nebo jiné živné půdy) s myceliem	Psilocin: 3-(2-dimethylaminoethyl)- 4-hydroxyindol). Psilocybin: N,N- dimethyl-0-fosforyl-4- hydroxytryptamin,	0,05 g báze (psilocinu) nebo odpovídající množství psilocybinu (fosfátového esteru psilocinu)
Khat	Kathinon	80 g čerstvého rostlinného	()-2-aminopropiofenon	4 g

		materiálu		
Meskalin	Meskalin	25 g sušiny kaktusů rodu <i>Lophophora Williamsi</i> , <i>Echinopsis pachanoi</i> , <i>Echinopsis peruviana</i> , <i>Trichocereus bridgesii</i> ; <i>cuzcoensis</i> ; <i>fulvinanus</i> ; <i>pachanoi</i> .	3,4,5-trimethoxyfenethylamin	0,75 g
Bezitramid	Bezitramid		2,2-difenyl-4-[4-(3-propionyl-2-oxo-2,3-dihydrobenzimidazol-1-yl)piperidino] butyronitril	105 mg
Dextromoramid	Dextromoramid		1-[(3S)-2,2-difenyl-3-methyl-4-(morfolin-4-yl)butanoyl]pyrrolidin	280 mg
Difenoxylát	Difenoxylát		Ethyl-4-fenyl-1-(3,3-difenyl-3-kyanpropyl)piperidin-4-karboxylát	105 mg
Fenazocin	Fenazocin		(2RS,6R,11R)-6,11-dimethyl-3-fenethyl-1,2,3,4,5,6-hexahydro-2,6-methano-3-benzazocin-8-ol	21 mg
Fentanyl	Fentanyl 1.2		N-fenyl-N-[1-(2-fenylethyl)piperidin-4-yl]propanamid	8,4 mg
Hydrokodon	Hydrokodon		4,5α-epoxy-3-methoxy-17-methylmorfinan-6-on	105 mg
Hydromorfon	Hydromorfon 20		4,5α-epoxy-3-hydroxy-17-methylmorfinan-6-on	140 mg
Nikomorfin	Nikomorfin		(4,5α-epoxy-17-methylmorfinan-7-en-3,6α-diyl)dinikotinát	210 mg
Opium	Opium			0,7 g
Oxykodon	Oxykodon 750/30-P		(5R,9R,13S,14S)-14-hydroxy-3-methoxy-17-methyl-4,5-epoxymorfinan-6-on	525 mg
Pethidin	Pethidin		Ethyl-4-fenyl-1-methylpiperidin-4-karboxylát	2,8 g
Piritramid	Piritramid 45		1'-(3,3-difenyl-3-kyanopropyl)-1,4'-bipiperidin-4-karbamid	315 mg
Thebakon	Thebakon		[(5R,9R,13S,14R)-4,5-epoxy-3-methoxy-N-methylmorfin-6-en-6-yl]acetát	105 mg
Tilidin	Tilidin		Ethyl-(1RS,2RS)-2-(dimethylamino)-1-fenylcyklohex-3-en-1-karboxylát	1,4 g
Acetyldihydrokodein	Acetyldihydrokodein		(4,5α-epoxy-3-methoxy-17-methylmorfinan-6α-yl)acetát	210 mg
Dextropropoxyfen	Dextropropoxyfen		[1S,2R-1-benzyl-3-(dimethylamino)-1-fenyl-2-methylpropyl]propanoát	1,4 g chlorid, 2,1 g napsylát
Dihydrokodein	Dihydrokodein		4,5α-epoxy-3-methoxy-17-methylmorfinan-6α-ol	1,05 g

Morfin	Morfin		7,8-didehydro-4,5-epoxy-17-methylmorfinan-3,6-diol	300 mg 390 mg (hydrochlorid)
Ethylmorfin	Ethylmorfin		4,5 α -epoxy-3-ethoxy-17-methyl-7,8-didehydromorfinan-6 α -ol	350 mg
Folkodin	Folkodin		4,5 α -epoxy-3-ethoxy-17-methyl-3-[2-(morfolin-4-yl)ethoxy]-7,8-didehydromorfinan-6 α -ol	350 mg
Kodein	Kodein 0.2-O		4,5 α -epoxy-3-methoxy-17-methyl-7,8-didehydromorfinan-6 α -ol	0,7 g
Buprenorfin (Subutex®, Suboxone®, atd.)	Buprenorfin		21-cyklopropyl-7-alfa-[(S)-1-hydro-1,2,2-trimethylpropyl]-6,14-endo-ethano-6,7, 8,14-tetrahydrooripavin	52 mg 56 mg (hydrocholid)
Metadon	Methadon		4,4-difenyl-6-dimethylamino-3-heptanon	500 mg 560 mg (hydrochlorid)
Dexamfetamin	Dexamfetamin		(S)-1-fenylpropan-2-ylamin	105 mg
Flunitrazepam	Flunitrazepam		5-(2-fluorfenyl)-1-methyl-7-nitro-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	7 mg
Metachalon (dříve Methakvalon)	Metachalon (dříve Methakvalon)		2-methyl-3-(2-methylfenyl)chinazolin-4(3H)-on	1,4 g
Methylfenidát	Methylfenidát		Methyl-(RS)-fenyl-[(RS)-piperidin-2-yl]acetát	210 mg
Sekobarbital	Sekobarbital		Kyselina 5-allyl-5-(1-methylbutyl)barbiturová	0,7 g
Amobarbital	Amobarbital		Kyselina 5-ethyl-5-isopentylbarbiturová	0,7 g
Cyklobarbital	Cyklobarbital		Kyselina 5-(1-cyklohex-1-en-1-yl)-5-ethylbarbiturová	1,4 g
Glutethimid	Glutethimid		(RS)-3-ethyl-3-fenylpiperidin-2,6-dion	1,75 g
Pentazocin	Pentazocin 0,2-O,P		(2RS,6RS,11RS)-6,11-dimethyl-3-(3-methylbut-2-en-1-yl)-1,2,3,4,5,6-hexahydro-2,6-methano-3-benzazocin-8-ol	1,4 g
Pentobarbital	Pentobarbital		5-ethyl-5-[(1RS)-1-methylbutyl]pyrimidin-2,4,6(1H,3H,5H)-trion	0,7 g
Alprazolam	Alprazolam		8-chlor-6-fenyl-1-methyl-4H-[1,2,4]triazolo[4,3-a]-[1,4]benzodiazepin	7 mg
Amfepramon	Amfepramon		2-(diethylamino)-fenylpropan-1-on	525 mg
Barbital	Barbital		5,5-diethylpyrimidin-2,4,6(1H,3H,5H)-trion	3,5 g
Bromazepam	Bromazepam		7-brom-5-(pyridin-2-yl)-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	70 mg
Brotizolam	Brotizolam		2-brom-4-(2-chlorfenyl)-9-methyl-6H-thieno[3,2-f][1,2,4]triazolo[4,3-a][1,4]diazepin	1,75 mg
Butobarbital	Butobarbital		5-butyl-5-ethylpyrimidin-	1,05 g

			2,4,6(1H,3H,5H)-trion	
Estazolam	Estazolam		8-chlor 6-fenyl-4H-s-triazolo[4,3-a][1,4] benzodiazepin	
Ethchlorvynol	Ethchlorvynol		1-chlor-3-ethylpent-1-en-4-in-3-ol	3,5 g
Ethyl-loflazepát (dříve Ethylloflazepát)	Ethyl-loflazepát (dříve Ethylloflazepát)		Ethyl-7-chlor-5-(2-fluorfenyl)-2,3-dihydro-2-oxo-1H-1,4-benzodiazepin-3-karboxylát	14 mg
Fenobarbital	Fenobarbital		5-ethyl-5-fenylpyrimidin-2,4,6(1H,3H,5H)-trion	0,7 g
Fentermin	Fentermin		2-benzylpropan-2-ylamin	105 mg
Fludiazepam	Fludiazepam		7-chlor-5-(2-fluorfenyl)-7-1,3-dihydro-1-methyl-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	5,25 mg
Flurazepam	Flurazepam		7-chlor-1-[2-(diethylamino)ethyl]-5-(2-fluorfenyl)-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	210 mg
Halazepam	Halazepam		7-chlor-5-fenyl-1-(2,2,2-trifluorethyl)-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	0,7 g
Chlordiazepoxid	Chlordiazepoxid		7-chlor-5-fenyl-2-(methylamino)-3H-1,4-benzodiazepin-4-oxid	350 mg
Kamazepam	Kamazepam		[(RS)-7-chlor-2,3-dihydro-5-fenyl-1-methyl-2-oxo-1H-1,4-benzodiazepin-3-yl]dimethylkarbamát	210 mg
Klobazam	Klobazam		7-chlor-5-fenyl-1-methyl-1,5-dihydro-3H-1,5-benzodiazepin-2,4-dion	140 mg
Klonazepam	Klonazepam		5-(2-chlorfenyl)-7-nitro-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	56 mg
Diazepam	Diazepam		7-chlor-5-fenyl-1-methyl-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	70 mg
Oxazepam	Oxazepam		(3RS)-7-chlor-5-fenyl-3-hydroxy-2,3-dihydro-1H-1,4-benzodiazepin-2-on	350 mg
Klorazepová kyselina (dříve Klorazepát)	Klorazepová kyselina (dříve Klorazepát)		Kyselina (3RS)-7-chlor-5-fenyl-2-oxo-2,3-dihydro-1H-1,4-benzodiazepin-3-karboxylová	140 mg
Loprazolam	Loprazolam		6-(2-chlorfenyl)-2,4-dihydro-2-[(Z)-4-methylpiperazin-1-ylmetylen]-8-nitro-1H-imidazo[1,2-a][1,4]benzodiazepin-1-on	7 mg
Lorazepam	Lorazepam		(3RS)-7-chlor-5-(2-chlorfenyl)-3-hydroxy-2,3-dihydro-1H-1,4-benzodiazepin-2-on	17,5 mg
Mazindol	Mazindol		(RS)-5-(4-chlorfenyl)-2,5-dihydro-3H-imidazo[2,1-a]-isoindol-5-ol	7 mg
Medazepam	Medazepam		7-chlor-5-fenyl-2,3-dihydro-1-methyl-1H-1,4-benzodiazepin	140 mg
Meprobamát	Meprobamát		(2-methyl-2-propylpropan-1,3-diyl)dikarbamát	8,4 g
Methylfenobarbital	Methylfenobarbital		(RS)-5-ethyl-5-fenyl-1-methylpyrimidin-2,4,6(1H,3H,5H)-	3,5 g

			trion	
Methypylon	Methypylon		3,3-diethyl-5-methylpiperidin-2,4-dion	1,4 g
Midazolam	Midazolam		8-chlor-6-(2-fluorfenyl)-1-methyl-4H-imidazo[1,5-a] [1,4]benzodiazepin	105 mg
Nitrazepam	Nitrazepam		5-fenyl-7-nitro-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	35 mg
Nordazepam	Nordazepam		7-chlor-5-fenyl-2,3-dihydro-1H-1,4-benzodiazepin-2-on	105 mg
Pemolin	Pemolin		(RS)-2-amino-5-fenyl-4,5-dihydrooxazol-4-on	280 mg
Pipradrol	Pipradrol		difenyl(2-piperidyl)methanol	210 mg
Prazepam	Prazepam		7-chlor-1-(cyklopropylmethyl)-5-fenyl-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	210 mg
Temazepam	Temazepam		(3RS)-7-chlor-5-fenyl-3-hydroxy-1-methyl-2,3-dihydro-1H-1,4-benzodiazepin-2-on	140 mg
Triazolam	Triazolam		8-chlor-6-(2-chlorfenyl)-1-methyl-4H-1,2,4-triazolo[4,3-a] [1,4]benzodiazepin	1,75 mg
Vinylbital	Vinylbital		Kyselina (RS)-5-(1-methylbutyl)-5-vinylbarbiturová	1,05 g
Zolpidem	Zolpidem		N,N-dimethyl-2-[6-trimethyl-2-(4-tolyl)imidazo[1,2-a]pyridin-3-yl]acetamid	70 mg
Karfentanil			methyl-1-(2-fenylethyl)-4-(N-fenylpropanamido)pi peridin-4-karboxylát	1 µg
Tapentadol			3-[(1R,2R)-3-(dimethylamino)-1-ethyl-2-methylpropyl] fenol	0,3 g
AM-2201		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	[1-(5-fluorpentyl)-1H-indol-3-yl](naftalen-1-yl)methanon	0,0125 g
bk-PMA		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,3 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-amino-1-(4-methoxyfenyl)propan-1-on	0,3 g
bk-PMMA		více než 4 tablety / kapsle nebo více než	1 -(4-methoxyfenyl)-2-(methylamino) propan-1-on	0,5 g

		0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku		
Bromo-Dragonfly		více než 4 papírky / tablety / kapsle / kousky želatiny nebo více než 0,001 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-amino-1-(8-brombenzo[1,2-b;4,5- b']difuran-4-yl)propan	0,001 g
Butylon		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-(methylamino)-1-(3,4- methylenedioxyfenyl) butan-1-on	0,5 g
CP-47,497		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-[(1R,3S)-3-hydroxycyklohexyl] -5- (2-methyloktan-2-yl)fenol	0,0125 g
CRA-13		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	(naftalen-1-yl)[4- (pentyloxy)naftalen-1-yl]methanon	0,0125 g
DBZP		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g krystalické nebo práškovité	1,4-dibenzylpiperazin	0,4 g

		substance obsahující účinnou látku		
DOC		více než 4 papírky /tablety /kapsle /kousky želatiny nebo více než 0,01 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-amino-1-(4-chlor-2,5- dimethoxyfenyl)propan	0,01 g
DOI		více než 4 papírky / tablety / kapsle / kousky želatiny nebo více než 0,01 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-amino- 1-(4-jod-2,5- dimethoxyfenyl)propan	0,01 g
Flefedron		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(4-fluorfenyl)-2- (methylamino)propan-1-on	0,5 g
4-FMP-M		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(4-fluorfenyl)-2- (methylamino)propan	0,4 g
JWH-018		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	(naftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3- yl)methanon	0.0125 g
JWH-073		více než 1,25 g	(naftalen-1-yl)(1-butyl-1H-indol-3-	0,0125 g

		sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	yl)methanon	
JWH-081		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	(4-methoxynaftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	0,0125 g
JWH-122		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	(4-methylnaftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	0,0125 g
JWH-200		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	[1-(2-(morfolin-4-yl)ethyl)-1H-indol-3-yl](naftalen-1-yl)methanon	0,0125 g
JWH-250		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než 0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-(2-methoxyfenyl)-1-(1-pentyl-1H-indol-3-yl)ethan-1-on	0,0125 g
JWH-398		více než 1,25 g sušené rostlinné směsi nebo více než	(4-chlornaftalen-1-yl)(1-pentyl-1H-indol-3-yl)methanon	0,0125 g

		0,0125 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku		
MBZP		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-benzyl-4-methylpiperazin	0,4 g
mCPP		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(3-chlorfenyl)piperazin	0,4 g
MDAI		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	5,6-methylenedioxy-2-aminoindan	0,5 g
MDPV		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,05 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-(pyrrolidin-1-yl)pentan-1-on	0,05 g
4-MEC		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-(ethylamino)-1-(4-methylfenyl)propan-1-on	0,5 g
Mefedron		více než 4	2-(methylamino)-1-(4-	0,5 g

		tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	methylfenyl)propan-1-on	
Methylon		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	2-(methylamino)-1-(3,4- methylenedioxyfenyl)propan-1-on	0,5 g
Nafyron		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,5 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(naftalen-2-yl)-2-(pyrrolidin-1- yl)pentan-1-on	0,5 g
pFPP		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,25 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-(4-fluorfenyl)piperazin	0,25 g
Salvinorin A		více než 2 g sušených listů rostliny Salvia Divinorum	methyl(2S,4aR,6aR,7 R,9S,10aS,10bR)-9-acetoxy-2 - (furan-3-yl)-6a,10b-dimethyl-4,10- dioxododekahydro-2H-benzo[f] isochromen-7-karboxylát	0,002 g
TFMPP		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku	1-[3-(trifluormethyl)fenyl] piperazin	0,4 g
BZP, benzylpiperazin		více než 4 tablety / kapsle nebo více než 0,4 g	1-Benzylpiperazin	0,4 g

		krystalické nebo práškovité substance obsahující účinnou látku		
Ketamin			(RS)-2-(2-chlorfenyl)-2-(methylamino)cyklohexan-1-on	0,3 g

Příloha 4

6/2000

POKYN OBECNÉ POVAHY

nejvyššího státního zástupce

dne 27.4.2000,

jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák., ve znění pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce poř. č. 13/2001 ze dne 13. prosince 2001

Orientační hodnoty odpovídající znění ustanovení § 187a odst. 1,2 tr. zák. nejčastěji se vyskytující omamných a psychotropních látek

druh		hmotnost (g)
"množství větší než malé"		"větší rozsah"
heroin	0,15 Heroin HCl	1,5 Heroin HCl
	(asi 5 dávek po 30 mg)	(asi 50 dávek po 30 mg)
morfin	0,3 Morfin HCl	4,5 Morfin HCl
	(asi 10 dávek po 30 mg)	(asi 150 dávek po 30 mg)

methadon	0,3 Methadon	4,5 Methadon
----------	--------------	--------------

(asi 10 dávek po 30 mg)	(asi 150 dávek po 30 mg)
-------------------------	--------------------------

kokain	0,25 Kokain HCl	5 Kokain HCl
--------	-----------------	--------------

(asi 5 dávek po 50 mg)	(asi 100 dávek po 50 mg)
------------------------	--------------------------

THC	0,3 THC	7,5 THC
-----	---------	---------

(marihuana, hašiš)

(asi 10 dávek po 30 mg)	(asi 250 dávek po 30 mg)
-------------------------	--------------------------

LSD	0,0005 LSD	0,006 LSD
-----	------------	-----------

(asi 10 dávek po 50 mg)	(asi 120 dávek po 50 mikrog)
-------------------------	------------------------------

MDMA a homology příbuzného typu (extaze)

1 MDMA-base	24 MDMA-base
-------------	--------------

(asi 10 dávek po 100 mg)	(asi 240 dávek po 100 mg)
--------------------------	---------------------------

amfetamin	0,5 amfetamin-base	10 amfetamin-base
-----------	--------------------	-------------------

(asi 10 dávek po 50 mg)	(asi 200 dávek po 50 mg)
-------------------------	--------------------------

metamfetamin	0,5 metamfetamin-base	10 metamfetamin-
	(Pervitin)	base

(asi 10 dávek po 50 mg)	(asi 200 dávek po 50 mg)
-------------------------	--------------------------

Psilocybin	0,05 Psil.-lysohl.	3 Psil.-lysohl.
------------	--------------------	-----------------

(asi 5 dávek po 10 mg)	(asi 300 dávek po 10 mg)
------------------------	--------------------------

Příloha 5

Příloha k závaznému pokynu policejního prezidenta č. 39/1998

PUBLIKOVÁNO: 1998

Orientační hodnoty malého množství omamných a psychotropních látek

	Hmotnost (g)
Heroin	maximálně 0.3
Kokain	maximálně 0.5
Amfetamin	maximálně 0.5
Metamfetamin	maximálně 0.5
MDMA	maximálně 1.0
LSD	maximálně 0.0005
THC	maximálně 0.3

Maximálnímu množství omamné a psychotropní látky, které je uvedeno v tabulce, zpravidla odpovídá:

Heroin - 10 dávek

(zpravidla distribuováno v psaníčkách o hmotnosti kolem 100 mg, koncentrace 30% - obsah účinné látky se pohybuje od 8 do 30 %)

Kokain - 10 dávek

(zpravidla distribuováno v psaníčkách s obsahem cca 50 mg účinné látky, uvedené množství se vztahuje k hydrochloridu, u báze - cracku - se určí přepočtem)

Amfetamin - 10 dávek

(zpravidla distribuováno v psaníčkách s obsahem cca 50 mg účinné látky)

Metamfetamin - 10 dávek

(zpravidla distribuováno v psaníčkách s obsahem cca 50 mg účinné látky)

MDMA (extáze) - 10 dávek

(zpravidla distribuováno v tabletách s obsahem cca 100 mg účinné látky)

LSD - 10 dávek

(zpravidla distribuováno ve formě tripů s obsahem cca 50 mg účinné látky)

THC - 20 cigaret - jointů

(u konopí pěstovaného v našich podmínkách s koncentrací okolo 1.5 % v sušině použitelné části konopí, při váze jointu cca 1 gram).

Výňatek z Přílohy č. 1 k Závaznému pokynu policejního prezidenta č. 12/1999 - sazebník pokut za nález drogy s obsahem THC Čl. 6**THC maximální hmotnost pro přestupek 0,3 g 20 cigaret - "jointů"**

(u konopí pěstovaného v našich podmínkách s koncentrací okolo 1,5 % v sušině použitelné části konopí, při váze jointu cca 1 gram).

	Mladiství	Poprvé	Opakovaně
Množství v gramech	sankce v Kč	sankce v Kč	
do 0,1	napomenutí až 500,-Kč	500,- až 2000,-Kč	
od 0,11 do 0,2	napomenutí až 1000,-Kč	1000,- až 2000,-Kč	
od 0,21 do 0,3	napomenutí až 1500,-Kč	1500,- až 2000,-Kč	
	Nad 18 let	Poprvé	Opakovaně
Množství v gramech	sankce v Kč	sankce v Kč	
do 0,1	napomenutí až 5000,-Kč	5000,- až 15000,-Kč	
od 0,11 do 0,2	napomenutí až 7500,-Kč	7500,- až 15000,-Kč	